

Ο ΕΠΙΣΤΙΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ Α' ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ 1941-1942

Γνωστόν ὅτι ἡ διάσπασι τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου καὶ ἡ κάμψι τῆς ἀμύνης τῶν ὀχυρῶν του ἐπέφεραν τὴν κατάρρευσι, τὴ συνθηκολόγησι καὶ τὴν κατάληψι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων καὶ παρακολουθηματικῶς καὶ ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν στρατευμάτων· ἦτο συνεπῶς ἐπόμενο νὰ διορισθῇ κυβέρνησι τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης τῶν κυριάρχων καὶ φίλα προσκειμένη παλαιόθεν πρὸς αὐτοὺς, μὴ δυναμένη συνάμα νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐλεύθερα τὰ δημιουργηθέντα προβλήματα ἐρήμην τῶν κατακτητῶν καὶ σὲ ἀντίθεσι καὶ πρὸς τὰ συμφέροντά των καὶ πρὸς τὴν ἰδεολογία των. Ὁ πόλεμος ἄλλωστε ποὺ ἐκάλπαζε καὶ ἦτο στὴν ἀρχή, δὲν ἐπέτρεπε ὅποιαδήποτε τέτοια σκέψι. Ἐξ ἄλλου ἡ οἰκονομικὴ ἀφαίμαξι τῶν ὑποδοῦλων καὶ ἡ ἀπογύμνωσι ἀπὸ παντὸς πολυτίμου (ἐργῶν τέχνης, ἀρχαίων καὶ νεωτέρων) ἀποτελοῦσε βασικὸ στόχο τῆς Γερμανικῆς Διοικήσεως, εἶχε δὲ ἐφευρεθῇ, γιὰ νὰ συγκαλυφθῇ ἡ ὅλη προσπάθεια καὶ γιὰ νὰ φαίνεται ὡς ἔντιμη συναλλαγή, τὸ κατοχικὸ γερμανικὸ νόμισμα («κατοχικὰ μάρκα»), τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν εἶχε καμμιά ἀγοραστικὴ ἀξία ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Οἱ πρῶτοι Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταί, ποὺ κατέφθασαν καὶ ἐβομβάρδιζαν με τὰ «στούκας» τὴν Κρήτη, ξεκινῶντας ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Ἄργους, στὸ διάμεσο μεταξὺ τῶν πτήσεων «ἐφορμοῦσαν» καὶ πάλι, ἀξιοπρεπέστατα καὶ εὐγενέστατα — ἡ φράσι δὲν ἀποτελεῖ σχῆμα λόγου — στὰ μαγαζιά τοῦ Ἄργους καὶ τοῦ Ναυπλίου καὶ ἀγόραζαν ὅ,τι εὗρισκαν, καταβάλλοντες ὡς κύριοι τὸ ἀντίτιμο, βάσει τῆς ἀντιστοιχίας, ποὺ εἶχαν ὀρίσει οἱ Ἀρχεῖς Κατοχῆς, τῆς ἐλληνικῆς δραχμῆς καὶ τοῦ κατοχικοῦ μάρκου. Ἡ ἀπόκριψι ἀγαθῶν καὶ ἡ ἄρνησι πωλήσεων ἀπηγορεύετο. Ἦτο ἐπόμενο νὰ μαγαζιά ν' ἀδειάσουν καὶ τὰ τρόφιμα, παρὰ τίς ἀπαγορεύσεις, νὰ ἐξαφανίζωνται. Οἱ ἐπὶ πλέον ἀγορές, ἀπὸ τοὺς προνοητικούς καὶ τοὺς διαθέτοντας χρήμα, εἰδῶν βεβαίως ποὺ μποροῦσαν νὰ μὴ ἀλλοιωθοῦν σύντομα ἀπὸ τὸ χρόνο, ἐπαύξησαν τίς ἐλλείψεις. Τὸ ἐπιστιτιστικὸ πρόβλημα ἄρχισε νὰ διογκοῦται στὰ ἀστικά κέντρα καὶ τὴν πρωτεύουσα· ἡ πείνα ἐντὸς τῶν πυλῶν.

Ἡ «μαύρη ἀγορά» στὸ Ναύπλιο

Τὸ Ναύπλιο, κέντρο μιᾶς ἀρκετὰ πλουτοπαραγωγικῆς περιφερείας, ἔπρεπε νὰ ὑποφέρει ἐπισιτιστικῶς ἐλάχιστα. Ὁ γύρωθεν γεωργικὸς χώρος ἦτο ἱκανός, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχε καλὴ προαίρεσι καὶ διάθεσι ἐκ μέρους τῶν παραγωγῶν, νὰ διαθρέψη, ἄνευ αἰσθητῆς ἐλαττώσεως τῶν ὀρίων τῆς παραγωγῆς, τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, οἱ ὅποιοι ἦσαν κυρίως ἐργάτες, μικροεπαγγελματίες καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Ἀτυχῶς οὕτε τέτοια προαίρεσι οὕτε κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη ὑπῆρξε, καὶ ἄρχισαν τὰ προβλήματα στερήσεων καὶ αἰσχροκερδείας, ἡ ὁποία ἔκτοτε ὠνομάσθη κοινῶς «μαύρη ἀγορά», δηλ. οἱ τιμὲς τῶν ἀγαθῶν ἔβαινον σταθερῶς πρὸς τὰ ὕψη, χωρὶς ὅποιοδήποτε μέτρο κρίσεως καὶ συγκρίσεως, καὶ οἱ τέτοιοι ἔμποροι, πρωτοεμφανισθέντες, ἐλέγοντο «μαυραγοῖτες». Ἐνεθύμιζαν τοὺς «τιμοπώλας», δηλ. ὄσους πουλοῦσαν ἀκριβὰ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ συνεπῶς τοὺς αἰσχροκερδεῖς, τοὺς ὁποίους ἀνέφερε καὶ ἀσφαλῶς ἐκωμωδοῦσε ὁ ἀρχαῖος Ἀθηναῖος κωμωδιογράφος Φρύνιχος (2ο ἡμισυ τοῦ 5ου π.Χ. αἰ.), ἡ ἐκείνους τοὺς «τιμουλκοῦντας», ποὺ ἔσυραν πρὸς τὰ ὕψη τὶς τιμὲς τῶν προϊόντων καὶ μάλιστα τῶν σιτηρῶν κατὰ τὶς σιτοδεῖες τόσο στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο, ὅσο καὶ στὴ ρωμαιοκρατία, γι' αὐτὸ καὶ «δημοκατάραιοι» ἐχαρκτηρίζοντο. Πολὺ σοφῶς καὶ ὡς γνήσιος οἰκονομολόγος ὁ πολυμαθὴς ἐκ Πατρῶν ἐπίσκοπος Καισαρείας (901-932) Ἀρέθας¹ ὑποδεικνύει ὅτι τὸ γεγονὸς τοῦ «τὸν σίτον τιμι-

1. Συλλογὴ ἐξηγήσεων ἐκ διαφόρων ἀγίων ἀνδρῶν εἰς τὴν Ἰωάννου ... Ἀποκάλυψιν κεφ. ιε', ἐν J. -P. Migne, Patrologia Graeca. t. 106, Parisiis 1863, στήλ. 592A. Δὲν γνωρίζω, ἐάν αἱ λ. «τιμουλκῶ» καὶ «δημοκατάραιος» εἶναι πιστὴ ἀπόδοσι δύο ταυτοσημῶν ἀντιστοιχῶς ἑβραϊκῶν λέξεων, δεδομένου ὅτι στὰς «Παροιμίας» (ΙΑ' 26) τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τῶν Ὁ' περιλαμβάνεται ὡς παροιμία: «ὁ γὰρ τιμουλκὼν σίτον δημοκατάραιος», τὴν ὁποίαν ἐνθυμοῦνται καὶ ἐπαναλαμβάνουν ὁ Μέγας Βασίλειος (Ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου -ιβ' 18- «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω», ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ ἄφρονος πλεονέκτου, «τοῦ θησαυρίζοντος ἑαυτῷ», καὶ περὶ πλεονεξίας 3, ἐν Migne, Patrologia Graeca. t. 31, 1857, στήλ. 268 B), καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος («Λόγος ἐν ταῖς καλάνδαις... κατὰ τῶν παρατηρούντων τὰς νεομηνίας .. στ', ἐν Migne, Patrologia Graeca. t. 48, 1859, στήλ. 962, μεταφορικῶς, γράφον «διὰ τὴν πνευματικὴν πραγματείαν» = ἐμπόριον), ὁ δὲ Μέγας Ἀθανάσιος (296-373 μ.Χ.), ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας («Σύνταγμα διδασκαλίας πρὸς μονάζοντας», ἐν Migne, Patrologia Graeca. t. 28, στήλ. 845A) διέσωσε τὸ ἤδη σχηματισθὲν οὐσιαστικὸν «τιμουλκὸς» (σίτου), ὀρίζων ὅτι οἱ λαμβάνοντες ἱερεῖς προσφορὰς-δωρεὰς τοκογλύφου ἢ τιμουλκοῦ σίτου πρέπει νὰ τὰς δίνουν σὲ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς, βέβαιοι ὅτι τὰς προσφέρουν στὸ Θεό. Ἡ λ. «τιμουλκῶ» καὶ στὰ Λεξικά τοῦ Ἡσυχίου καὶ τῆς Σούδας. Νὰ σημειωθῇ ὅτι τόσο στὴν ἀρχαία Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία, ὅσο καὶ στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο καὶ στὸ Ρωμαϊκὸ κράτος, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες ἀρχαῖες πόλεις, ὑπῆρχαν εἰδικὲς ὑπηρεσίαι - ἀρχόντες ποὺ ἐπέβλεπαν τὴν ὅλην διακίνησι, διάθεσι καὶ ἐμπορίᾳ τῶν σιτηρῶν, περιλαμβανομένης καὶ τῆς προμηθείας-εἰσαγωγῆς αὐτῶν διὰ «σιταγωγῶν» πλοίων, καὶ ἔφερον

οὐλκείσθαι», δηλ. τῆς διογκώσεως τῆς τιμῆς τῶν σιτηρῶν, εἶναι «δείγμα λιμοῦ», τὸν ὅποιον καὶ ἔχει προκαλέσει.

Οἱ ἀπαιτήσεις τῶν παραγωγῶν ἐστεροῦντο λογικῆς, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐπίστεψαν, ὅτι ἦρθε γι' αὐτοὺς ἡ μεγάλη εὐκαιρία, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν ὅλες τὶς ἐλλείψεις καὶ στερήσεις τῶν σὲ «πολυτελῇ» εἶδη ἐπιπλώσεως καὶ ἐνδύσεως καὶ γιὰ ν' αὐξήσουν γενικῶς τὴν περιουσίαν τους. Τὸ ἀθέμιτο τῆς τέτοιας συμπεριφορᾶς τῶν καὶ μάλιστα πρὸς γνωστούς καὶ συνεπαρχιώτες δὲν τοὺς ἐνδιέφερε. Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀλβανικοῦ μετώπου τῆς ὁμοψυχίας καὶ τῆς ἀλληλεγγύης μονομιᾶς ἐξέλειπε. Ὁ ἀτομικὸς καὶ οἰκογενειακὸς ἐγωϊσμός καὶ ἡ συντήρησις, ἀλλὰ καὶ ὁ πλουτισμὸς ἐκυρίαρχοι σχεδὸν ἀπόλυτα καὶ καμμία νόμιμη ἢ παράνομη ὁργάνωσι δὲν ἐτάχθη, ἐξ ἀρχῆς, ἀνοικτὰ μὲ τὰ προγράμματά της ἢ τὶς ἐνέργειές της κατὰ τῆς τέτοιας συμπεριφορᾶς, οὔτε ἐξετράπη προκαταβολικῶς σὲ τιμωρία τῶν παραγωγῶν ἐκείνων ποὺ ἀνελέητα ἐξεμεταλλεύοντο μαυραγοριτικῶς τὸν πεινῶντα πληθυσμό. Ἐνῶ «βορὰ» τῆς ἀδηφαγίας ἀρκετῶν γεωργῶν εἶχε πέσει ὁ ἀστικὸς πληθυσμός, οἱ ἴδιοι σὰν ἐξίσωσι ἴσως καὶ αὐτοπεριορισμὸ καὶ χαλιναγώγησι ἄρχισαν νὰ ὑφίστανται μιὰ μάλιστα ποὺ ἐνεφανίσθη τότε καὶ ποὺ ἔδρα στὴν ὑπαιθρο: κάποιοι Ἕλληνες ἔμποροι τοῦ ποδαριοῦ καὶ τῶν περιστάσεων μαυραγορίτες, συνεργαζόμενοι μὲ μερικοὺς Ἰταλοὺς καραμπινιέρους καὶ διεργμηνεῖς τῶν Ἰταλικῶν καὶ Γερμανικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐφθάναν στὰ χωριά μὲ φορτηγὰ καὶ ἀφαιροῦσαν μὲ βίαιο τρόπο ἢ ἐξαγόραζαν σὲ χαμηλότερες τιμὲς, προπολεμικὲς μερικὲς φορὲς, ὅ,τι ἤθελαν καὶ εὗρισκαν, κυρίως λάδι, σιτηρά, τυριά, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὅ,τι ἄλλο φαγώσιμο καὶ ἐμπορεύσιμο, κάνοντας αὐθαίρετες ἐρευνες, ἐκβιάζοντας καὶ ἀπειλώντας².

διάφορα ὀνόματα, μὲ ποικιλίαν ἀρμοδιότητων κατὰ καιροῦς: σιτοφύλακες, σιτῶναι, σιτολόγοι, σιταγέρται, frumentii, frumenti curatores, praepositi horreorum, ἐπαρχοὶ τῶν σιτωνίων, ὠρειάριοι, οἱ δὲ ἀποθῆκες: σιτοβολῶνες ἢ σιτοβόλια ἢ σιτοφυλακεῖα ἢ σιταποδοχεῖα ἢ horres - ὄρρεα - ὄρρεϊα - ὠρεῖα. Πολλοὶ συγγραφεῖς μᾶς δίνουν σημαντικὲς πληροφορίες: Ἀριστοτέλης, Λυσίας, Δημοσθένης, Πολύβιος, Πολύαινος, Λεξικά Ἀρποκρατίωνος, Ἰουλ Πολυδεύκους, Σούδας, Codex Justinianus VII, 61, 1, Ἑρακλεωτικοὶ Πίνακες, περ. «Ἑλληνικά» τ. 2, 1929, σ. 357. Ch.-V. Darenberg - Edm. Saglio, Dictionnaire des antiquités grecques et romaines, Paris 1870 κἑξ.

2. Μεταξὺ αὐτῶν: μία παλαιὰ Ἀναπλιώτισσα ἀρίστης εὐκατάστατης οἰκογενείας (Καρύδη), σύζυγος ἀποστράτου ἀξιωματικοῦ (Παλαιτσάκη), ποὺ ἐγνώριζε ἰταλικά, συνειργάσθη, μόλις πέθανε ὁ σύζυγός της, μὲ μερικοὺς Ἰταλοὺς καραμπινιέρους καὶ λαβρόσυτος περιήρχετο τὰ Δρεπανοχώρια: ἐπίσης μία Λιγουργειάτισσα, ἡ Εὐγενία θυγ. Ἰ. Καψάλη ἢ Τομάρη ἔδρασε ὁμοίως στὴν Κυνουρία. Καὶ οἱ δύο εἶχαν ἀργότερα ἄσχημο τέλος: συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν καὶ ἐξετελέσθησαν, τὰ δὲ δύο ἀγόρια τῆς πρώτης, γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦν, συνειργάσθησαν μὲ τὴ Γερμανικὴ Γκεστάπο τοῦ Ναυπλίου (ὁδὸς Βασ. Ἀλεξάνδρου 26), τὸ ἓνα ὅμως ἐσκοτώθη σὲ κάποια μάχη στὴν Ἑρμιονίδα.

οὐλκείσθαι», δηλ. τῆς διογκώσεως τῆς τιμῆς τῶν σιτηρῶν, εἶναι «δείγμα λιμοῦ», τὸν ὅποιον καὶ ἔχει προκαλέσει.

Οἱ ἀπαιτήσεις τῶν παραγωγῶν ἐστεροῦντο λογικῆς, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐπίστεψαν, ὅτι ἦρθε γι' αὐτοὺς ἡ μεγάλη εὐκαιρία, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν ὅλες τὶς ἐλλείψεις καὶ στερήσεις τῶν σὲ «πολυτελῆ» εἶδη ἐπιπλώσεως καὶ ἐνδύσεως καὶ γιὰ ν' αὐξήσουν γενικῶς τὴν περιουσίαν τους. Τὸ ἀθέμιτο τῆς τέτοιας συμπεριφορᾶς τῶν καὶ μάλιστα πρὸς γνωστούς καὶ συνεπαρχιώτες δὲν τοὺς ἐνδιέφερε. Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀλβανικοῦ μετώπου τῆς ὁμοψυχίας καὶ τῆς ἀλληλεγγύης μονομιᾶς ἐξέλειπε. Ὁ ἀτομικὸς καὶ οἰκογενειακὸς ἐγωϊσμός καὶ ἡ συντήρησις, ἀλλὰ καὶ ὁ πλουτισμὸς ἐκυρίαρχησε σχεδὸν ἀπόλυτα καὶ καμμία νόμιμη ἢ παράνομη ὁργάνωσι δὲν ἐτάχθη, ἐξ ἀρχῆς, ἀνοικτὰ μὲ τὰ προγράμματά της ἢ τὶς ἐνέργειές της κατὰ τῆς τέτοιας συμπεριφορᾶς, οὔτε ἐξετράπη προκαταβολικῶς σὲ τιμωρία τῶν παραγωγῶν ἐκείνων ποὺ ἀνελέητα ἐξεμεταλλεύοντο μαυραγοριτικῶς τὸν πεινῶντα πληθυσμό. Ἐνῶ «βορὰ» τῆς ἀδηφαγίας ἀρχετῶν γεωργῶν εἶχε πέσει ὁ ἀστικὸς πληθυσμός, οἱ ἴδιοι σὰν ἐξίσωσι ἴσως καὶ αὐτοπεριορισμὸ καὶ χαλιναγώγησι ἀρχισαν νὰ ὑφίστανται μιὰ μάλιστα πού ἐνεφανίσθη τότε καὶ πού ἔδρα στὴν ὑπαιθρο: κάποιοι Ἕλληνες ἔμποροι τοῦ ποδαριοῦ καὶ τῶν περιστάσεων μαυραγορίτες, συνεργαζόμενοι μὲ μερικοὺς Ἱταλοὺς καραμπινιέρους καὶ διεργμηνεῖς τῶν Ἱταλικῶν καὶ Γερμανικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐφθαναν στὰ χωριά μὲ φορτηγὰ καὶ ἀφαιροῦσαν μὲ βίαιο τρόπο ἢ ἐξαγόραζαν σὲ χαμηλότερες τιμές, προπολεμικὲς μερικὲς φορὲς, ὅ,τι ἤθελαν καὶ εὗρισκαν, κυρίως λάδι, σιτηρά, τυριά, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὅ,τι ἄλλο φαγώσιμο καὶ ἐμπορεύσιμο, κάνοντας αὐθαίρετες ἐρευνες, ἐκβιάζοντας καὶ ἀπειλώντας².

διάφορα ὀνόματα, μὲ ποικιλίαν ἀρμοδιότητων κατὰ καιροῦς: σιτοφύλακες, σιτῶναι, σιτολόγοι, σιταγέρται, frumentii, frumenti curatores, praepositi horreorum, ἐπαρχοὶ τῶν σιτωνίων, ὠρειάριοι, οἱ δὲ ἀποθῆκες: σιτοβολῶνες ἢ σιτοβόλια ἢ σιτοφυλακεῖα ἢ σιταποδοχεῖα ἢ horres - ὄρρεα - ὄρρεα - ὠρεῖα. Πολλοὶ συγγραφεῖς μᾶς δίνουν σημαντικὲς πληροφορίες: Ἀριστοτέλης, Λυσίας, Δημοσθένης, Πολύβιος, Πολύαινος, Λεξικά Ἀρποκρατίωνος, Ἰουλ Πολυδεύκους, Σούδας, Codex Justinianus VII, 61, 1, Ἑρακλεωτικοὶ Πίνακες, περ. «Ἑλληνικά» τ. 2, 1929, σ. 357. Ch.-V. Darnberg - Edm. Saglio, Dictionnaire des antiquités grecques et romaines, Paris 1870 κἑξ.

2. Μεταξὺ αὐτῶν: μία παλαιὰ Ἀναπλιώτισσα ἀρίστης εὐκατάστατης οἰκογενείας (Καρύδη), σύζυγος ἀποστράτου ἀξιωματικοῦ (Παλαιτσάκη), ποὺ ἐγνώριζε ἰταλικά, συνειργάσθη, μόλις πέθανε ὁ σύζυγός της, μὲ μερικοὺς Ἱταλοὺς καραμπινιέρους καὶ λαβρόσυτος περιήρχετο τὰ Δρεπανοχώρια: ἐπίσης μία Λιγουργειάτισσα, ἡ Εὐγενία θυγ. Ἰ. Καψάλη ἢ Τομάρη ἔδρασε ὁμοίως στὴν Κυνουριά. Καὶ οἱ δύο εἶχαν ἀργότερα ἄσχημο τέλος: συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν καὶ ἐξετελέσθησαν, τὰ δὲ δύο ἀγόρια τῆς πρώτης, γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦν, συνειργάσθησαν μὲ τὴ Γερμανικὴ Γκεστάπο τοῦ Ναυπλίου (ὁδὸς Βασ. Ἀλεξάνδρου 26), τὸ ἓνα ὅμως ἐσκοτώθη σὲ κάποια μάχη στὴν Ἑρμιονίδα.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ Ναυπλίου

Γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ τόσο ζωτικοῦ προβλήματος ἐκ τῆς ἀλματώδους αὐξήσεως τῶν τιμῶν καὶ τῶν μεγάλων σὲ τροφίμα ἐλλείψεων ὁ τότε νομάρχης Ἀργολιδοκορινθίας Λεων. Μπατρίνος, ποὺ εἶχε διαδεχθῇ τὸν μεταξικὸ ἀπόστρατο συνταγματάρχη Ἀντώνιο Λεμπέση, διώρισε κατὰ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου 1941 τὴν πρώτη Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ Ναυπλίου, τῆς ὁποίας μέλη ὠρίσθησαν δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἱ περισσότεροι, τρεῖς-τέσσαρες ἔμποροι καὶ μερικοὶ ἐπαγγελματίες, συγκεκριμένα οἱ ἑξῆς: Παν. Γαλᾶνος, ταγματάρχης, διοικητὴς Χωροφυλακῆς Ἀργολίδος καὶ εἶτα Ν. Κοντοζαμάνης, μοίραρχος, Γ. Γεωργέλλος, διευθυντὴς τῆς Γεωργικῆς Ὑπηρεσίας, καὶ Ἰ. Κωνσταντινίδης, τμηματάρχης τῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας, Ἀθαν. Θεοφανόπουλος, εἰσηγητὴς τῆς Νομαρχίας, Παναγ. Παπαδόπουλος, ἔμπορος-ἐργοστασιάρχης, Πρόεδρος τοῦ Λιμενικοῦ Ταμείου, Εὐάγγ. Σπυρ. Δημόπουλος, ἔμπορος καυσίμων, Ἰ. Καλογερόπουλος, ἀλευρέμπορος, Ἰωάννης Ν. Διβέρης, πρῶν ἔμπορος καὶ δημοτικὸς σύμβουλος³, οἱ ἐπαγγελματίες Δημ. Δέδες καὶ Κυρ. Μπούμπουλης, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Γυμνασίου Ναυπλίου Κων. Ἀπαλοδημος, Δημ. Ἀργεῖτης, Παν. Νιάρχος καὶ Κων. Τόγιας καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος Δημ. Καροῦζος. Πρόεδρος ὁ Δήμαρχος Ναυπλιέων. Ἡ διορισθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἔλαβε τὴ διαβεβαίωσι καὶ τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Διευ-

3. Ὁ μακαρίτης, 1885-1971, ἐξελέγετο δημοτικὸς σύμβουλος Ναυπλιέων ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο τίμιος, ἐργατικὸς, αὐτοδημιουργητός, ὁξύνους· ἂν ἔζη στὴν Ἀθήνα, θὰ ἀνεδεικνύετο σὲ οἰκονομικὸ παράγοντα περσιωπῆς· εἶχε θηλυκὸ μυαλό. Εἰλικρινὴς χριστιανός, σεμνός, χωρὶς διάθεσι αὐτοπροβολῆς, διετέλεσε ἐπὶ μακρὸν ἐκκλησιαστικὸς σύμβουλος στὴν ἐνορία του (Ἁγίου Νικολάου), πολλάκις τρέχων, ἀφανῶς, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς πάσχοντες ἀδιακρίτως, ἀποφεύγων ν' ἀναφέρῃ τὸ πλῆθος τῶν εὐεργεσιῶν πρὸς πάντα, ὁ ὁποῖος ἐζητεῖ τὴ βοήθειά του. Αὐτὸς ἐνίσχυσε οἰκονομικὰ τὸν πᾶμπτωχο —δικόγραφα ἀντιγράφοντα στὰ Δικαστήρια— μετέπειτα δικηγόρο, ἄριστο στὰ ἀστικά, καὶ δήμαρχο Δημ. Σαγιά, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὶς δαπάνες καὶ πάρη το πτυχίο τῆς Νομικῆς. Προστάτης τριῶν ἀδελφῶν ἐστάθῃ πάντοτε στὸ πλευρὸ τους. Νεαρώτατος ἀκόμη, 16 ἐτῶν, ἐταξίδευσε στὴ Ρουμανία καὶ ἐργάσθηκε ὡς διαχειριστὴς σὲ μεγάλο ἐλληνικὸ ἀγρόκτημα, στὸ Τούρνου-Μαγκουρέλε (Τουρνου-Magurele), πρωτεύουσα τοῦ ρουμανικοῦ νομοῦ Teleorman, παρὰ τὸν Δούναβιν, ἐναντι τῆς βουλγαρικῆς Νικοπόλεως, ἐγκατέλειπε δὲ τὴ θέσι του γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα, καταταγείς στὴ Χωροφυλακὴ πρὸς εἰσπραξί μισθοῦ καὶ ἐνίσχυσι τῆς οἰκογενείας. Ἀσχολήθη μὲ τὸ ἐμπόριο, καὶ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγένετο ναυτικὸς πράκτωρ καὶ πράκτωρ ἀσφαλειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μηνιαῖα καθαρὰ ἔσοδα ἐφθάναν κατὰ τὰ ἔτη 1939-1940 τὶς 15.000 δρχ. ὅταν οἱ προϋστάμενοι τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἐλάμβανον μισθὸν δρχ. 3.500-4.500 μηνιαίως, οἱ δὲ διευθύνται τῆς οἰκογενειακῆς ΑΕ. Κύκνος ἐλάμβανον μηνιαῖον μισθὸν δρχ. 8.000. Ἡ οἰκογενεὶά του, ἐκ Κυνουρίας, εἶχε ἐγκατασταθῇ στὸ Ναύπλιο ἦδη τὸ 1830, ὁ δὲ τότε γενάρχης τοῦ Ναυπλιακοῦ κλάδου τῶν Διβεραίων Νικόλ. Διβέρης ἦτο Καποδιστριακὸς («Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος» φ. 59/5.8.1831, σ. 365).

θηντοῦ τῆς Νομαρχίας (Γεωργιάδης), ὅτι ἔχει ἐν λευκῇ τὴν ἐξουσιοδότησι, γὰρ νὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα πρὸς λύσιν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος τῆς πόλεως καὶ ὅτι θὰ τύχῃ κάθε συνδρομῆς ἀπὸ τὴ Νομαρχία, ἡ ὁποία θὰ καθώριζε μὲ ἀπόφασίν της, κάθε φορά, τὶς τιμὲς διαθέσεως ἐκάστου διανεμομένου προϊόντος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κοστολογίου, προσθέτοντας μικρὸ ποσὸ ὡς ἀμοιβή-προμήθεια τοῦ ἐμπόρου ἢ τοῦ Συνεταιρισμοῦ τῶν παντοπωλῶν, ἢ τῶν ἰχθυοπωλῶν, οἱ ὅποιοι, ἀναλόγως τοῦ εἶδους, θὰ ἀνελάμβανον τὴ διανομὴ στοὺς κατοίκους, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν βεβαίως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐπίσης θὰ προσέθετε στὶς τιμὲς μικρὸν ποσοστὸν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐξόδων λειτουργίας της. Μερικὰ εἶδη ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐξ Ἀθηνῶν, διαχειριστῆς ὅμως αὐτῶν εἶχε ὀρισθῇ γενικῶς ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἡ ὁποία καὶ ἐναποθήκευε τὰ εἶδη αὐτὰ στὶς ἀποθήκες πού διέθετε τὸ κάθε Ὑποκατάστημά της, τὸ ὁποῖο ἐνήργει τὶς διανομὰς στοὺς κατοίκους, μὲ τὴ βοήθεια ὅμως καὶ μὲ τὴν ἐποπτεία τῶν Τοπικῶν Ἐπιτροπῶν Ἐπισιτισμοῦ καὶ μερικῶν ἱερέων. Ἀπεστέλλοντο ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Κράτους μερικὰ τρόφιμα (σιτηρά, μπιζέλια, ρεβίθια, μπλουγούρι) πρὸς διανομὴν ἀποκλειστικῶς στοὺς δημόσιους ὑπαλλήλους, τοὺς ἀναπήρους καὶ τὰ θύματα πολέμου ὁλόκληρης τῆς ἐπαρχίας Ναυπλίας, τὰ ὁποία διένειμε ἐπίσης ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἀφ' ἑαυτῆς, μὲ διατακτικὰ ὅμως πού ἐξέδιδε ἐκάστοτε ἐπ' ὀνόματι ἐκάστου δικαιοῦχου ἢ Οἴκον. Ἐφορία Ναυπλίας καὶ τὶς ὁποῖες συνυπέγραφαν πρῶτα ὁ Οἶκον. Ἐφορος (Σπ. Βαρουξῆς), μετὰ ὁ Δ/ντὴς τῆς Γεωργ. Ὑπηρεσίας καὶ ἀκολούθως τελευταῖος, ὁ Δ/ντὴς τῆς Νομαρχίας, ὡς προϊστάμενος ὧν. Δὲν πρέπει νὰ μὴ τονισθῇ ἰδιαίτερως, ὅτι ὑπῆρξε σὲ ὅλες τὶς διανομὰς αὐτὲς πραγματικὸ καὶ μεγάλο τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἄπειροι οἱ κόποι πού κατέβαλαν καὶ ὁ τότε διευθυντὴς τοῦ Ὑποκαταστήματος Ναυπλίου τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς συμπολίτης Κων. Χρονόπουλος καὶ ὁ ἀρχιμανδριτὴς, ἐφημέριος τότε τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, θύμα ἀτυχῶς τῶν ἐμφυλίων παθῶν, μακαριστὸς Χριστόφορος Κοκκίνης, πρὸ τῆς ἀποχωρήσεώς του λόγῳ διορισμοῦ του ὡς ἡγουμένου καὶ μοναχικοῦ τότε μοναχοῦ τῆς Ἱερᾶς μονῆς Ταξιαρχῶν Ἐπιδαυρίας. Τρόφιμα (ἄλευρα κυρίως) ἀπέστελλε ἐνίοτε καὶ ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, ἡ Τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Διανομῶν τοῦ ὁποίου (πρόεδρος ὁ ἀπόστρατος συνταγματάρχης καὶ τέως δήμαρχος Ναυπλίου 1928-1932 Κων. Κόκκινος) ἐνήργησε ἀρχικῶς ἀφ' ἑαυτῆς τὶς διανομὰς, ἀλλὰ μετέπειτα, κυρίως ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1942, μέσῳ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐπισιτισμοῦ, ἡ ὁποία μετωνομάσθη σὲ Ἐπιτροπὴ Δελτίων καὶ Διανομῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ χορηγοῦσε τρόφιμα καὶ στὰ Λαϊκὰ Συσσίτια, πού εἶχαν συσταθῇ, καὶ στὰ Συσσίτια τῶν Δημοσίων Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων, στὰ Συσσίτια Ἀξιωματικῶν, στὰ ὅμοια τῶν ὑπαλλήλων τῶν Τραπεζῶν Ἐθνικῆς, Ἐμπορικῆς, Ἀθηνῶν καὶ Ἀγροτικῆς, στὸν Παιδικὸ Σταθμὸ καὶ στὸ Νοσοκομεῖο Ναυπλίου. Ἀλλὰ καὶ στὸ Συσσίτιο

τῶν Κρητῶν ὀπλιτῶν, πού εἶχαν ξεμείνει ἀναγκαστικά στήν πόλι (Ἐμμ. Κυδωνάκης, ἔφεδρος ἀνθυπολοχαγός, Βασ. Νησιανάκης, δάσκαλος, τοποθετηθεῖς στοῦ Δημοτικό Σχολεῖο Λευκακίων, κ.ἄ.) μετὰ τή γενική ἀπαγόρευσι τῶν Γερμανικῶν Ἀρχῶν νά μὴν ἐπιστρέψουν στήν Κρήτη οἱ Κρητικοὶ πού ἦσαν στρατευμένοι στοῦ Ἀλβανικοῦ καὶ Μακεδονικοῦ μέτωπο καὶ εἶχαν ἐπιστρέψει καὶ κατέβει στὰ παράλια τῆς νότιας Ἑλλάδας γιὰ νά διαπεραιωθοῦν στοῦ νησι τοὺς. Γιὰ τὰ Λαϊκὰ Συσσιτία εἶχε ἐνδιαφερθῇ προσωπικῶς ὁ καθηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς στήν Ἱατρικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τότε Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργὸς Ὑγείας καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, Κων. Λογοθετόπουλος, ὁ ὁποῖος στὶς ἀρχὲς τοῦ Δεκεμβρίου 1941 εἶχε μεσολαβήσει καὶ ἀπεστάλησαν ὄσπρια καὶ συνάμα ἐφρόντισε πρὸς ἐξασφάλισι τῆς λειτουργίας των νά χαρακτηρισθοῦν τὰ τοῦ Ναυπλίου παράρτημα τῶν ἐν Ἀθήναις λειτουργούντων μόνιμο «βεβαίως» καὶ ἀποκλειστικὸ ἐδεσματολόγιο, κατὰ καιροὺς, ἦταν μπλουζούρι, φασόλια καὶ μπιζέλια, ἀείποτε νερόβραστα, ὅπως καὶ τῶν ἀθηναϊκῶν συσσιτίων. Γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον του αὐτὸ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο Ναυπλιέων τὸν ἀνεκέρηξε «πρῶτον πολίτην Ναυπλίου».

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1941, εὐθὺς ὡς συνεστήθη, ἐπέλεξε γιὰ τὴν προμήθεια τροφίμων τὸν καθιερωμένον ἀπὸ αἰώνων νόμιμο τρόπο ἀγορᾶς ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοὺς παραγωγούς, τοὺς ὁποίους ἐπεσκέπτοντο μέλη της στὰ χωριὰ καὶ μὲ τὴ μεσολάβησι τῶν Προέδρων τῶν Κοινοτήτων προσεπάθουν νά πείσουν γιὰ νά πουλήσουν ὅποιες ποσότητες, σιτηρῶν κυρίως, μπορούσαν νά διαθέσουν περισσότερες. Ἀτυχῶς δὲν ἐσώθησαν ὅλα τὰ τηρηθέντα λογιστικὰ βιβλία (ἀποθήκης, ταμείου, κλπ.) καὶ δὲν γνωρίζουμε ἐπακριβῶς καὶ πλήρως τὸ σύνολο τῶν ἀγορασθέντων ποσοτήτων, τὸ εἶδος καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προμηθευτῶν παραγωγῶν ἀπὸ κάθε χωριό· ἐξ ὧν ὅμως ἐγγράφων στοιχείων, ἐπισήμων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἢ ἐξ ἀντιγράφων τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, καταρθώσαμε νά διασώσουμε μέχρι σήμερα, μπορούμε νά ἔχουμε μερικὰ δεδομένα καὶ νά σχηματίσουμε μιὰ σαφὴ ἰδέα γιὰ τίς δυσκολίες τῆς ὅλης προσπάθειας, ἡ ὁποία βεβαίως δὲν μπορούσε νά ἀποδώσῃ καὶ νά ἐπιτύχῃ. Ἀξίζει νά τὰ ἀναφέρουμε λεπτομερῶς:

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ

ΠΩΛΗΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣΘΕΝΤΑ

ΣΙΤΑΡΙ

ΚΡΙΘΗ

ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ

σὲ ὀκάδες⁴

ΙΡΙΑ

Ἰ. Γκιόλας

69

79

—

Αν. Ι. Δρούζας

102

—

—

4. Ἐκάστη ὀκά ἔχει 400 δράμα καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς 1.280 γραμμάρια. Τὸ χιλιόγραμμα (Kg) ἢ κιλὸ ἀντιστοιχεῖ πρὸς 312 δράμα τῆς ὀκάς.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ	ΠΩΛΗΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣΘΕΝΤΑ		
	ΣΙΤΑΡΙ	ΚΡΙΘΗ (σὲ ὀκάδες)	ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ
Δ. Ι. Δρούζας	48	—	—
Κ. Δ. Δρούζας	49	—	—
Αἰκ. χ. Γ. Δρούζα	77	44	—
Β. Δ. Δρούζας	45	—	—
Εὐάγγ. Δρούζας	196	—	—
Ἡλ. Δρούζας	—	119	—
Θ. Καψιώτης	29	—	—
Εὐάγ. Κοκκῶνης	34 649	— 242	— 000
ΑΡΓΟΛΙΚΟ			
Ἄνδρ. Δασκαλάκης	—	—	82
Δ. Κολιγκιώνης	43	—	—
Κολοκοτρῶνη χήρα	—	—	79
Εὐάγγ. Λοῖζος	68 ²⁰⁰	—	66 ¹⁰⁰
Παῦλ. Λοῖζος	57	—	33
Χρ. Σταυρίδης	40	—	—
Στ. Ψυχογιός	—	—	45
Γ. Παράσχος (ἀκατάλληλο)	130 338 ²⁰⁰	— 000	— 305 ¹⁰⁰
Εἰς μεταφορὰν	987 ²⁰⁰	242	305 ¹⁰⁰
ΛΙΓΟΥΡΕΙΟ			
Κυρ. Κορωνιώτης	30	—	—
Δημ. Μελάς	39	—	—
Ἄντωνης Δ. Παπαϊωάννου	101 ²⁰⁰	—	—
Διάφοροι (τῶν ὁποίων τὰ ἐπώνυμα δὲν καταγράφονται)	186 356 ²⁰⁰	—	—
ΚΑΤΣΙΓΚΡΙ (Ἄγ. Ἀδριανός)			
Κοινότης Κατσιγκρίου	509 ³⁰⁰	—	—
(ἐκ διαφόρων μὴ κατονομαζομένων)	97	—	—
Χρ. Κορδοπάτης	45 651 ³⁰⁰	—	—
Π. Παπαμάρκου	—	—	—
ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	—	—	1.215
ΣΥΝΟΛΟ	1.995³⁰⁰	242	1.520¹⁰⁰

Ἦτοι σύνολον δημητριακῶν γενικῶς συγκεντρωθέντων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τὸν Νοέμβριο 1941 μέχρι καὶ Ἰανουάριο 1942 ὀκάδες 3.758 ἢ κιλά 4.810 καὶ 240 γραμμάρια.

Τὸ ἀνωτέρω ποσὸ τῶν σέ ὀκάδες δημητριακῶν πρέπει ν' αὐξηθῇ μὲ δημητριακὰ ἀξίας δραχμῶν 18.062, εἰσπραχθεῖσων ὑπὸ τῶν πωλητῶν Χρ. Παπασπυροπούλου (δρχ. 10.162) καὶ Ἀν. Σκαρπέντζου (δρχ. 7.900), οἱ ἀκριβεῖς ποσότητες τῶν ὁποίων καὶ τὸ εἶδος δὲν ἀναγράφονται καὶ κατὰ συμπερασμὸν ἡμεῖς προσθέτομεν ὅτι ἀντιπροσωπεύουν 180 ὀκάδες σίτου· συνελπῶς τὸ ποσὸν τῶν 3.758 ὀκάδων δημητριακῶν δέον α) νὰ αὐξηθῇ κατὰ 180 ὀκάδες, ἥτοι ἀνέρχονται σὲ 3.938 ὀκάδες, πρέπει ὅμως β) νὰ μειωθῇ κατὰ 130 ὀκάδες, ἥτοι κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ ἀκαταλλήλου σίτου, ὁ ὁποῖος δὲν διενεμήθη, καὶ ἔτσι τὸ σύνολο τῶν διανεμηθέντων δημητριακῶν ἀνήρχετο σὲ 3.808 ὀκάδες ἢ σὲ 4.874 χιλιόγραμμα (κιλά) καὶ 240 γραμμάρια.

Οἱ τιμὲς ἀγορᾶς τοῦ μὲν σιταριοῦ ἀνήρχετο σὲ 100 δραχμὲς κατ' ὀκᾶν, (πλὴν 40 ὀκάδ. ἀγορασθέντων στὸ Λιγουρεῖο πρὸς 200 δρχ. κατ' ὀκᾶν), τῆς δὲ κριθῆς καὶ τοῦ ἀραβοσίτου πρὸς δρχ. 50 τὴν ὀκᾶν.

Πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως, ὅτι οἱ ἐκ Κατσιγκρίου προμηθευθεῖσες ποσότητες σίτου τῶν 651 ὀκάδων καὶ 300 δραμίων, ἥτοι χιλιογράμμων 834 καὶ 240 γραμμαρίων προσεφέρθησαν ὅλες δωρεάν, ἐνῶ ὅλα τὰ λοιπὰ δημητριακὰ ἀγοράστηκαν. Ἡ γενναιοδωρὴ αὕτῃ προσφορὰ τῶν Κατσιγκριωτῶν, ποὺ πρέπει νὰ ἐπισύρῃ τὸν ἐπαινο ὅλων, ὅσο μικρὴ καὶ ἂν φαίνεται τώρα, ἦτο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη σημαντικὴ καὶ σὰν πρᾶξι ἀλληλεγγύης καὶ σὰν παρὰδειγμα· ἀτυχῶς δὲν ὑπῆρξαν μιμητές.

Ἡ διανομὴ τροφίμων

Οἱ διανομὲς ἐγένοντο τμηματικὰ βάσει τῶν τυπωθέντων καὶ διανεμηθέντων στὸ μεταξὺ οἰκογενειακῶν δελτίων τροφίμων, τὸ σύνολο τῶν ὁποίων ἀντιπροσώπευε 8.000 ἄτομα περίπου. Οἱ διανεμόμενες ἐκάστοτε ποσότητες ἦσαν ἐλάχιστες. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω ὅτι λίγες ἡμέρες πρὸ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1941 (22 Δ/βρίου) διενεμήθη, μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 17 κουπόνι, λάδι⁵ βάρους 25 δραμίων κατ' ἄτομο, δηλ. 80 γραμμάρια, ἀντὶ δραχμῶν 210 κατ' ὀκᾶν, δηλ. σὲ 13 δρχ. καὶ 125 λεπτὰ ἀνήρχετο ἡ ἀξία τῆς μερίδας τοῦ λαδιοῦ ποὺ ἔλαβε κάθε ἄτομο. Τῇ διανομῇ ἀνέλαβαν οἱ ἄνεργοι πλέον παντοπῶλες τῆς πόλεως Ναυπλίου καὶ τῆς Προνοίας, τῶν ὁποίων τὰ καταστήματα ἦσαν τότε ἐντελῶς ἄδεια· δὲν ἦτο δίκαιο ν' ἀγνοηθοῦν καὶ νὰ μὴ λάβουν ἓνα μικρὸ ποσοστὸ ἀμοιβῆς καὶ γιὰ τὰ ἐργαλεῖα τὰ ὁποῖα διέθεταν

5. Ἡ ἔλλειψις ἦτο τόσο μεγάλη, ποὺ ἐπετράπη μὲ ὑπουργικὴ ἀπόφασις (ΦΕΚ 7/10.2.1942, τχ. Β', σ. 27) ἡ προσφορὰ στὴν κατανάλωσις ἐλαιολάδου μὲ ὀξύτητα 35% βαθμῶν («ἥτοι 10% ἐλαῖκόν ὀξύ περίπου) καὶ μὲ συναίνεσι τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους.

καὶ γιὰ τοὺς κόπους ποὺ κατέβαλαν ζυγίζοντες. Οἱ παντοπῶλες, ὅπως προ-
εἴπαμε, εἶχαν συστήσει Συνεταιρισμὸ τότε, ἦσαν δὲ οἱ ἑξῆς⁶:

Τοῦ Ναυπλίου : Ἰ. Γαλανόπουλος (κληρ. τὰ τέκνα του Μιχαὴλ καὶ Γε-
ώργιος, ὁδὸς Ἐπαμ. Κοτσονοπούλου καὶ Δημ. Ὑψηλάντου), Ἰ. Βουλγαρά-
κης (ὁδὸς Κοτσονοπούλου 7), Γρηγ. Μεντῆς (ὁδὸς Κοτσονοπούλου), Κων.
Μεντῆς (Κοτσονοπούλου καὶ Λεωφ. Ἀμαλίας), Γ. Μηλιώτης (ὁδὸς Τάκη
Παπανικολάου 52), Ἀδελφοὶ Μπικᾶκη (Σωτήριος καὶ Ἀντώνιος τοῦ Ἀδα-
μάκη, Κοτσονοπούλου καὶ Ἀμαλίας), Ἀδελφοὶ Μόρφη (Ἰωάννης καὶ Δημή-
τριος, Κοτσονοπούλου καὶ Ὑψηλάντου), Ἰ. Ξυνὸς (καὶ Εὐάγγελος, Ἀμα-
λίας καὶ Βασ. Κοκκίνου), Γ. Παπαμιχαλόπουλος (Κοτσονοπούλου, Βασιλέ-
ως Ἀλεξάνδρου καὶ Βασιλίσσης Ὀλγας), Κίμων Παλαβιτσινῆς, Πρόεδρος
Παντοπωλῶν (Στ. Σταῖκοπούλου 2 καὶ Φαρμακοπούλων), Ἀδελφοὶ Ρού-
τουλα (Εὐθύμιος καὶ Κων/ντίνος, ὁδὸς Δ. Πλαπούτα καὶ Γ. Γενναδίου) Δημ.
Φωτίου (Παπανικολάου 54).

Τῆς Προνοίας: Γ. Ζερβόπουλος (ὁδὸς Γεν. Κολοκοτρώνη), Εὐάγγ. Ζερ-
βόπουλος (25ης Μαρτίου καὶ Γεν. Κολοκοτρώνη), Σταῦρος Κατσούλης
(Ἀβέρωφ 10), Γ. Κουλουρίδης, Νικ. Κουλουρίδης, Διαμ. Κυμπουρόπουλος
(Γεν. Κολοκοτρώνη 23 καὶ Παλαμηδίου), Βασ. Μπόμπος (25ης Μαρτίου 51),
Ἰ. Χάβας.

6. Ὑπῆρχαν ὀλίγον προγενεστέρως στὸ Ναύπλιο, κατὰ τὴν 10ετίαν 1927-1937, καὶ
τὰ παντοπωλεῖα: α) τοῦ Γεωργίου Ἀνέστη, ὁδὸς Σταῖκοπούλου 13 καὶ Ἀλ. Σούτσου, β)
τῶν ἀδελφῶν Δημητρίου καὶ Κώστα Χατζάρα, ὁδὸς Πλαπούτα, τὸ ὁποῖον τὸ 1934-35 με-
τεφέρθη στὴν Ἀθήνα (ὁδὸς Εὐριπίδου), καὶ γ) τοῦ Γερασίμου Κων. Καραμέλη, ὁδὸς Βασ.
Κωνσταντίνου 18 —«Μεγάλος Δρόμος»— καὶ Ἀγγέλου Τερζάκη (νῦν, μετέπειτα ἱατρεῖο
Γ. Παπανδριανοῦ), ὁ ὁποῖος ἦτο ὑπόδειγμα ἥθους καὶ ἀξιοπρεπείας, δημιουργικὸς καὶ
ρέκτης, ἐκ τῶν κυριωτέρων μετόχων καὶ πρωτουργὸς τῆς «Ναυπλιακῆς Ἐταιρείας Κον-
σερβῶν «Πελαργός», ΑΕ, ποὺ ἰδρύθη τὸ 1930· κατήγετο πράγματι ἀπὸ τὸν Κάμπο Ἀβίας
τῆς Ἐξω Μάνης καὶ μετέσχε τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, τιμηθεὶς γιὰ τὴ δράσι του· ἀφυ-
πηρετήσας ἐγκατεστάθη στὴν Κίο τῆς Βιθυνίας, ὅπου ἀσχολήθηκε μὲ τὸ ἐμπόριο, κατὰ τὴ
μικρασιατικὴ ὁμῶς καταστροφὴ ἐπώλησε τὴν ἐπιχείρησι ποὺ εἶχε δημιουργήσει καὶ ἐπέ-
στρεψε ἐγκατασταθεὶς στὸ Ναύπλιο μετὰ ἀπὸ παρότρυνσι τοῦ Ναυπλιέως τότε ὑπολοχα-
γοῦ καὶ μετέπειτα στρατηγοῦ Κων. Καρδαρά, τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει στὴν Κίο, ὅταν ὁ
ἐλληνικὸς στρατὸς τῆς Σμύρνης εἶχε προωθηθῇ καὶ καταλάβῃ τὴν ἐλληνικωτάτη αὐτὴ ἐπι-
θαλάσσιον πόλιν τῆς Προποντίδος, γιὰ τὴν κατοχὴ τῆς ὁποίας πολλὲς μάχες εἶχον διε-
ξαχθῇ (1921-1922) μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν Δυνάμεων. Καὶ στὸ Ναύπλιο
ἐπέδειξε δραστηριότητα, τιμότητα καὶ εὐφυΐα, ἀναδειχθεὶς ἐπὶ ἔτη προμηθευτῆς τῆς 4ης
Μεραρχίας· τίς ἱκανότητές του αὐτὲς καὶ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ χαρακτῆρος του σύντομα
ἀνεγνώρισαν οἱ συμπολίτες, οἱ ὁποῖοι ἐπανειλημμένως ἀνέδειξαν αὐτὸν δημοτικὸν σύμ-
βουλον καὶ μέλος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ Ἀιμενικοῦ Ταμείου. Κατὰ ἐκπλήσ-
σουσαν συγκυρίαν ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶχα γράψῃ τὴ νεκρολογία ποὺ εἶχε δημοσιευθῇ μετὰ τὸ
θάνατό του στὴν ἐφημ. «Ναυπλιακὴ Ἠχώ» (φ. 756 /1.12.1940). Πρέπει νὰ μὴ παραλειφθῇ
νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Γερ. Καραμέλης (1876-1940) ὑπέδειξε τὴν ἰδρυσι τοῦ οἰκισμοῦ τῆς «Νέ-
ας Κίου», ἡ περιοχὴ τῆς ὁποίας ἐνεθύμισε τὴν ἀλησμόνητη μικρασιατικὴ πατρίδα.

Τὰ Χριστούγεννα 1941 ἐπίσης διενεμήθησαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω σιτηρῶν 200 δράμια κατ' ἄτομον, δηλ. 120 δράμια σίτου, 70 δράμια ἀραβοσίτου καὶ 10 δράμια κριθῆς, ἡ συνολικῶς 640 γραμμάρια, ἀντὶ δραχμῶν 80 τὸ κάθε ἄτομο, ἐκ τῶν ὁποίων 5 δραχμές εἰσεπράττοντο ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ποὺ προέβαιναν στὴ διανομή, μὲ τὴν ἐποπτεία πάντοτε τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀνάμεσα Χριστουγέννων 1941 καὶ Πρωτοχρονιάς 1942 ἔφεραν οἱ Ἴταλοι ἓνα κίτρινο καὶ χοντρὸ ἀλεύρι, πιὸ βαρὺ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι καὶ ἄνοστο, τὸ ὁποῖο προήρχετο ἀπὸ ἀρτόδενδρο. Διενεμήθη κι αὐτό· χαρακτηριστικό του: ὅταν τὸ ἔψηνες σὰν ὅλα τὰ ψωμιὰ καὶ τὸ ἔτρωγες, βάραινε τὸ στομάχι σὰ νὰ κατὰπιες μολύβι· μόνο ἂν εἶχες πολλὰ σταφίδες καὶ τὶς ἀνακάτευες, ψήνοντάς τες μαζί, ἦταν ὑποφερτό.

Οἱ διανομὲς αὐτὲς δὲν ἦσαν ἐπαρκεῖς καὶ ἡ δυσαρέσκεια τοῦ κόσμου ἐκδηλῇ καὶ ἀπολύτως δικαιολογημένη. Οἱ φυματιώσεις, ποὺ ἀντιμετωπιζόντο, ὅσες, μὲ ὑπερσιτισμό, ξαναφούντωσαν, οἱ δὲ θάνατοι κυρίως ἡλικιωμένων λόγω τῶν καθολικῶν οἰδημάτων ἀπὸ τὸν ὑποσιτισμό καὶ τὴν πείνα πολλαπλασιάστηκαν. Στὸ μεταξύ, ἡ Νομαρχία, συνεχίζοντας προφανῶς τὴ δικτατορικὴ ἀντίληψι καὶ μεθοδολογία, εἶχε προβῇ σὲ μερικὲς ἐνέργειες, τὶς ὁποῖες οἱ ἀξιοπρεπεῖς καὶ ἐλεύθεροι πολῖτες δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀνεχθοῦν, πολὺν περισσότερο ὅταν ἐσχετίζοντο μὲ τὸ νόμο καὶ τὴν ἠθικὴ τάξι. Ὡς ἀναφερθῇ ὅτι ἀγνοήσασα τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ ἔδωσε ἐντολὴ ἀπ' εὐθείας στὸ Σύλλογο Παντοπωλῶν νὰ προβῇ σὲ διανομὴ σάπωνος, ὅπως ἐπίσης ἐξήτησε καὶ ἔλαβε 13 ὁκάδες ἐλαίου γι' ἀτομικὴ χρῆσι τοῦ Νομάρχου, γιὰ τακτοποίησι ὁμως, μεταχρονολογημένα, ἐζητήθη νὰ διατεθῇ, εἰκονικά, ἰσόποσο λάδι γιὰ τὶς ἀνάγκες δῆθεν τοῦ συσσιτίου Κρητῶν ὁπλιτῶν. Στὴ 14ῃ συνεδρίασι τῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ ἐγίνε στίς 30.12.1941, μὲ ἀπόφασι ποὺ ἐλήφθη παμψηφεὶ (δύο ἀπουσίαζαν, Κοντοζαμάνης καὶ Καλογερόπουλος), δὲν ἀπεδέχθη ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν συγκάλυψι τῆς λήψεως τοῦ ἐλαίου ἀπὸ τὸν Νομάρχη, ἀντίθετα μάλιστα ἐζητήθη νὰ δοθῇ ἐντολὴ κανονικῆς χορηγήσεως στὸ Νομάρχη. Μόνον ὁ ἐκ τῶν μελῶν ὑπάλληλος τῆς Νομαρχίας Ἀθ. Θεοφανόπουλος, ποὺ ἐστερεῖτο εὐελιξίας καὶ εἶχε ἀτυχῶς ἀπότομο χαρακτῆρα — ὁ μακαρίτης μετὰ ἐνάμισυ ἔτος ἐξετελέσθη ὡς μέλος τοῦ Ε.Α.Μ — ἔφερε ἀντιρρήσεις ἰσχυρισθεῖς ὅτι «ἡ Ἐπιτροπὴ ὡς ὄργανον τῆς Νομαρχίας καὶ ἀρχὴ ὑποδεστέρα δὲν ἔχει δικαίωμα ἐλέγχου τῆς σκοπιμότητος τῶν πράξεων καὶ διαταγῶν τῆς Νομαρχίας». Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς ἀναψε τὰ αἵματα, ὁ δὲ *Τάκης Παπαδόπουλος* ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ἀντεῖπε εὐθέως καὶ μὲ σθένος τὰ ἑξῆς ἀποκαλυπτικά, ποὺ ἀξίζουν νὰ δημοσιοποιηθοῦν σὰν παράδειγμα ἐλευθεροφροσύνης, σωφροσύνης, ἐντιμότητος καὶ ἀνεξαρτησίας ἔναντι κάθε Ἀρχῆς, ὅταν ἀπαιτῇ συγκάλυψι ἐκνόμων ἐνεργειῶν τῆς: «Δὲν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελῶμεν τυφλῶς τὰς διαταγὰς τῆς Νομαρχίας, ἀδιαφόρως ἐὰν θίγουν καὶ παρακαλῶν τὸ οὐσιαστικὸν ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν βαρύνει ἡ εὐθύνη διὰ τὸ ἐπισιτιστικὸν ζήτημα τῆς πό-

λεως, δι’ ὃ αὕτη ἐτάχθη, καλύπτοντας μάλιστα ἀπόδειξιν παραδόσεως μὴ παραδοθείσης ποσότητος, δεδομένου ὅτι ἡ ἀπόδειξις παραδόσεως κατόπιν προφορικῆς ἐντολῆς παρεδόθη προγενεστέρως, πολὺ πρὸ τῆς 23ης Δεβρίου 1941 καὶ ἴσως νὰ πρόκειται περὶ νέας ἐντολῆς, θεωρεῖ δὲ ἡ ‘Επιτροπὴ τὴν Νομαρχίαν ὡς προϊσταμένην Ἀρχὴν διὰ τὴν παροχὴν πάσης συνδρομῆς εἰς τὸ ἔργον τῆς, ὡς ἐδηλώθη τοῦτο ἐπανειλημμένως καὶ κατηγορηματικῶς ὑπὸ τοῦ κ. Διευθυντοῦ αὐτῆς», προσθέσας ὅτι «δὲν παραλείπω νὰ καταθέσω προφορικὴν δῆλωσιν τοῦ κ. Νομάρχου Μπατρίνου ἐνώπιον τῆς ‘Εκτελεστικῆς ‘Επιτροπῆς, ὅτι μᾶς ἀναθέτει ἐν λευκῇ τὴν λύσιν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος, δεδομένου ὅτι αὐτὸς εἶναι Νομάρχης Ἀργολιδοκορινθίας καὶ ὄχι Ναυπλίου καὶ ξένος πρὸς τὴν πόλιν καὶ τοὺς κατοίκους καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη γνῶσιν ἐπὶ τῶν παρουσιαζομένων ἀναγκῶν τῆς πόλεως. Ἐὰν παρ’ ἐλπίδα ἡ Νομαρχία ἔχη διάφορον γνώμην, ὥς ἀναλάβῃ μόνη τῆς τὸ ἐπισιτιστικὸ ζήτημα, ἀπαλλάσσουσα ἡμᾶς τούτου». Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς ‘Επιτροπῆς συνεφώνησαν ἀπολύτως μὲ τὸν μακαρίτην Παπαδόπουλον.

Μετὰ τὴ διὰ λόγων ἄλλ’ οὐσιαστικὴ σύγκρουσις Νομαρχίας καὶ ‘Επιτροπῆς ἡ τύχη τῆς τελευταίας εἶχε κριθῆ, χωρὶς βεβαίως βιαιότητες ἢ ἐντυπωσιακὰς ἐνέργειες. Ἡ περιθωριοποίησι καὶ ἡ ἀδρανοποίησι σὲ τέτοιες περιπτώσεις καὶ ἐνίοτε ἡ διαβολὴ τοῦ «διαφωνούντος», ἐπίσημη ἢ ὑπόγεια, εἶναι οἱ συνηθισμένες τακτικὰς ποὺ δὲν τίς ἐφαρμόζουν μόνον οἱ Πολιτικοί, ἀλλὰ καὶ ἡ διοικητικὴ μηχανὴ ἀφ’ ἑαυτῆς, καθοδηγούμενη πολλάκις ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, καθὼς καὶ πλείστοι ἄλλοι ποὺ εἶναι ἀδίστακτοι καὶ ποὺ ἔχουν φοιτήσῃ στὰ ἐνδότερα διαφόρων πολιτικῶν γραφείων ἢ εἶναι θαυμασται καὶ ἐφαρμόζουν τὴν πολιτικὴν θεωρίαν τοῦ Νικ. Μακιαβέλλι⁷. Τὸ

7. Ὁ Νικόλαος Machiavelli, Ἰταλὸς πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης, ἔζησε κατὰ τὰ ἔτη 1469-1527, ὅταν ἡ Ἰταλία εὐρίσκετο ἀνάστατη ἀπὸ τίς πολεμικὰς συγκρούσεις μεταξὺ τῶν ἀνεξάρτητων τότε κρατῶν αὐτῆς καὶ τῶν Γάλλων, Γερμανῶν καὶ Ἀραγώνων-Ισπανῶν, οἱ ὅποιοι εἶχαν ἀναμειχθῇ στὶς διενέξεις καὶ εἰσβάλει στὴ χώρα μὲ πρωταγωνιστὰς στὴ δυσκολώτερη φάσιν (μάχες τοῦ 1494-95, μάχη τοῦ Agnadel τὸ 1509, συμμαχία - Ligue τοῦ Cambrai - Καμερακιῶ τοῦ 1509 κλπ.) τὸν Πάπα Ἰούλιον Β΄, τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας Κάρολο Η΄ καὶ Λουδοβίκο ΙΒ΄, τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας Μαξιμιλιανὸν Α΄ καὶ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἀραγῶνος καὶ Καστίλης Φερδινάνδον Ε΄ τὸν Καθολικόν. Ὡς γραμματεὺς ὁ Μακιαβέλλι τῆς Φλωρεντινῆς δημοκρατίας ἐπὶ 14 ἔτη ἐγνώρισε στὴν πράξιν ὅλες τίς μηχανορραφίαις τῆς πολιτικῆς τέχνης, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε βαθὺς μελετητής, καὶ ὑπέστη τίς ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῶν ἐξουσιῶν συνέπειες μὲ διώξεις, φυλακίσεις καὶ βασανιστήρια. Δὲν κατεγράφη ὁ,τιδήποτε δημόσιο, καὶ ἀντιθέτως ἐστερήθη τῶν πάντων, ἐγκαταλείψας μὲ τὸ θάνατόν του σύζυγον καὶ πέντε παιδιὰ σὲ πλήρη φτώχεια. Τὰ πιὸ γνωστὰ πολιτικῆς θεωρίας ἔργα του, στὰ ὁποία ξετυλίγονται ὅλες οἱ διακυμάνσεις τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας του καὶ οἱ ἰσχύουσες ἀρχαί καὶ τὰ ἀντιθετικὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα —χρησιμοποιώντας τα συγχρόνως— ἕνας φιλόδοξος καὶ χωρὶς ἐνδοιασμοὺς πολιτικὸς θὰ ἀναρριχηθῇ καὶ ὁδηγηθῇ στὴν ἐξουσίαν, εἶναι τὸ πασίγνωστο «El Prinzipo» (ὁ Ἡγεμόνας) καὶ οἱ «Discorsi sopra la prima deca di Tito Livio» (Ὀμιλίαι πᾶνω στὴν πρώτη δεκάδα —τῶν βιβλίων τῆς

αυτό συνέβη και στην περίπτωσηί μας. Ὁ νομάρχης Μπατρίνος ἀναβαθμίσθηκε τοποθετηθεῖς Γεν. Δ/ντῆς ἢ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Ἑσωτερ-

Ἱστορίας- τοῦ Τίτου Λιβίου)· τὰ βιβλία του αὐτὰ, ποὺ ἐκφράζουν τὴν ἰδεολογία τοῦ «μακιαβελλισμοῦ», παρέχουν μιὰν εἰκόνα ἀποκρουστικῆ, ἀφοῦ ὑπεδείκνυε καὶ ὑποδεικνύει ὡς ἀξιολογίμητο παράδειγμα ἰσχυροῦ πολιτικοῦ ἡγέτη τὸν Ἰταλὸ πρίγκιπα Καίσαρα Βοργία (1476-1507), φυσικὸ τέκνο τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου ΣΤ΄), τὸν ὁποῖο χαρακτηρίζει καὶ δέχεται ὡς τὸν πιὸ εὐφυῆ, τὸν πιὸ δόλιο καὶ ἀπιστο καὶ τὸν πιὸ ἐγκληματικὸ ἀρχοντα, τὸν ὁποῖο εἶχε γνωρίσει μέχρι τότε ἡ ἀνθρωπότητα, ἐφαρμόζοντα γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ κράτους ὁποιοδήποτε μέσο σατανικῆς πονηρίας καὶ ἀγαθότητας, σκληρότητας καὶ καλωσύνης, θωπείας καὶ κολακείας τῶν ἀντιπάλων ἢ ἐξουθενωτικοῦ διαγωνοῦ των. Θαυμάσια ἐπίσης γιὰ τὴ δύναμι τῆς παρατηρήσεως, τὴν κομψότητα καὶ μερικῶς τὴν εὐρατελία τοῦ ὕφους ἦσαν καὶ τὰ ἱστορικὰ ἔργα του, οἱ «Istorie fiorentine» (Φλωρεντινὲς ἱστορίαι) καὶ «Legazioni» (Ἀπομνημονεύματα πρεσβειῶν - πρεσβευτικῶν ἀποστολῶν). Δὲν θὰ ἀπαπέμψω σὲ ἔργα ποὺ μιλάνε γιὰ τὸν Μακιαβέλλι καὶ ἀναλύουν ἐκτενῶς τὸν «μακιαβελλισμό», ἀλλὰ θὰ δώσω μιὰ σπάνια βιβλιογραφία, ὅχι εὐκόλα προσιτῇ, γιὰ τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τραγικῆς γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, καὶ γιὰ τοὺς πρωταγωνιστὲς οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ Μεγάλαις τότε Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ποὺ ἐπενέβαινον γιὰ νὰ βοηθήσουν ἀρχικῶς τὸν Πάπα, ἐπιδιώκοντα νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀπόλυτη κυριαρχία του σὲ ὅλη τὴ χερσόνησο καὶ κυρίως στὴν ἐπεκτατικὴ ἀριστοκρατικὴ πολιτεία τῆς Βενετίας, ἡ ὁποία ἠρνεῖτο τὴν ἐπικυριαρχία του καὶ ἤθελε νὰ ἐλέγχει ἀπόλυτα τὸ ντόπιο ἱερατεῖο, γιὰ νὰ μὴν ἐργάζεται κατὰ τοῦ Βενετικοῦ κράτους καὶ ὑπὲρ τοῦ Παπικοῦ· τοῦτο τὸ πράττω, γιατί μὲ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ τὴν πολεμικὴ δρᾶσι συνδέεται κάπως καὶ τὸ Ναύπλιο καὶ ἡ Ἀργολίδα· γι' αὐτὰ ὁμως «ἐς ἄλλοτε»: α) Philippe de Com(m)yne (Γάλλου χρονικογράφου καὶ διπλωμάτη, 1445-1509), Chroniques et hystoires, Paris 1524 καὶ 1528· καὶ Chroniques du roy Charles-Huytieme, 1649, 1747, 1840-7· καὶ νεωτέρα ἐκδ. «Mémoires. Louis XI et Charles de Téméraire. Ed. établie et présentée par J. Schmidt, Paris 1978.- β) Francesco Guicciardini, gentil' huomo Fiorentino, La Historia d' Italia.. ἐπιμ. T. Porcacchi, Venetia 1561, 1562, 1564, 1572, 1574 (6η ἐκδ.) καὶ Opera inedite di Fr. Guicciardini, Firenze 1857-1867 (10 τόμοι).- γ) Tomaso Costo, Compendio della Storia del Regno di Napoli, parte terza ... in Venezia 1613.- δ) Pietro Giannone, Istoria civile del Regno di Napoli, In Napoli 1723.- ε) P. A. Daru, Histoire de la République de Venise, libr. XX et XXI, Paris 1819 α' ἐκδ. καὶ 1853 δ' ἐκδ.- στ) Denus Godefroy, Histoire de Charles VIII, Paris 1864.- ζ) La Pilorgerie, Campagnes et Bulletins de la grande armée d'Italie (1494-1495), Paris 1866.- η) Fulin, Marino Sanudo, La spedizione di Carlo VIII in Italia, Venezia 1873-1882.- θ) H. François Delaborde, L'expédition de Charles VIII en Italie, Paris 1888.- ι) Maulde La Clavière, Histoire de Louis XII, Paris 1889-1893 (4 τόμ.).- ια) L. G. Pélissier, Louis XII et Ludovico Sforza, Paris 1896.- ιβ) Christine Shaw, Julius II. The Warrior Pope, London 1993. Ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα ἀναφερόμενα στὴν ἱστορία τῆς Βενετίας (ὡς τοῦ D. Malipiero, Annali veneti dell' anno 1457 al 1500, a cura di F. Longo e A. Sagredo, ἐν «Archivio Storico Italiano» VII, 1847, σ. 1 κ.ἐξ. ἢ τοῦ S. Romanin, Storia documentata di Venezia, Venezia 1853-1861, τ. I-X, κ.ἄ.), εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἐνδιαφερόμενος θὰ βρῇ πληροφoρίας γιὰ τοὺς διεξαχθέντας τότε πολέμους στὴν «Terra-Ferma» τῆς Βενετίας, τὴν ἡρωϊκὴ ἀμυνα τῆς Παδοῦης κλπ. τὰ ὁποῖα ὁμως παραλείπω. Νὰ προσθέσω δύο ἀκόμη πληροφoρίες: πρῶτα ὅτι γιὰ τὸν Πάπα Ἰού-

ρικῶν —δὲν θυμᾶμαι ἀκριβῶς— καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ναύπλιο τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1942 καὶ ὁ νέος νομάρχης Σάββας Σ. Παπαδόπουλος⁸ εὐρέθη πρὸ μιᾶς διαμορφωμένης καταστάσεως καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀγνοήσῃ τίς εἰσηγήσεις τῆς ὑπηρεσίας του, οὔτε τὰ μικρὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐπισιτισμοῦ. Ἔτσι ἀπεφασίσθη, ἐπίσημα πλέον, ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργο τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ Τμήμα Ἀγορανομίας τῆς Νομαρχίας (προϊστάμενος Κ. Ζηκογιάννης), ὅπως καὶ τὸν ἔλεγχο τῶν οἰκογενειακῶν δελτίων διανομῆς τροφίμων, τοῦ ἀρμοδίου γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς προσληφθέντος ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1942, βάσει σχετικῆς διατάξεως, μὲ ἀπόφασιν τοῦ Νομάρχου στὴ Νομαρχία. Ποιὸς ὅμως κατήγγειλε στίς δικαστικὰς ἀρχάς, ὅτι δῆθεν τὸ δωρηθὲν ὑπὸ τῶν Κατοικηκλιωτῶν σιτάρι δὲν εἰσῆχθη στίς ἀποθήκας τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ δὲν κατεγράφη στὸ βιβλίο ἀποθήκης καὶ τὸ ἡμερολόγιο, τὰ ὅποια τηροῦσε μετ' εὐλαβείας ἡ Ἐπιτροπὴ, καὶ συνεπῶς ὅτι τὸ ἐσφετερίσθησαν κάποιοι; Ἄν καὶ δὲν ἀπεκαλύφθη ὁ καταγγέλων, ὁ ὁρισθεὶς γιὰ τὴν ὑπόθεσιν Ἐφέτης ἀνακριτὴς Γ. Βουμβουλάκης, ἄριστος καὶ ἀκέραιος δικαστικός⁹, γιὰ τὸν ὁποῖο μόνη σκιά πού αἰωροῖτο ἦτο ὅτι κατήγετο ἀπὸ τὴν

λιο Β' οἱ Ἕλληνες μελετῆται καὶ ἀναγνώσται γνωρίζουν ὅσα ἔχει περιλάβει ἐκτενῶς ὁ Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης στὸ γραφὲν κατὰ τὸ δεύτερο ἡμῖς τοῦ 18ου αἰ. βιβλίου του «Τὰ μετὰ τὴν Ἀλωσιν», μέρος τοῦ ὁποίου ἐτυπώθη στὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1870 (σσ. 37-41), καὶ δεύτερα ὅτι ἓνας τῶν ἡρώων τοῦ θεατρικοῦ ἔργου τοῦ Μακιαβέλλι «Μανδραγόρας» ὀνομάζεται «Ligurio»· τί ὅμως σημαίνει τὸ ὄνομα ἐς ἄλλοτε.

8. Ἀπόδημος Ναυπλιεύς, ἐσπούδασε νομικὰ καὶ οἰκονομικὰ στὴν Ἀθήνα, ὅπου ἔζησε ὡς δικηγόρος, ἀναδειχθεὶς καὶ τιμώμενος γιὰ τὴν εὐγένειάν του καὶ τὸ ἥθος του καὶ ὑπὸ τῆς Ναυπλιακῆς παροικίας τοῦ α' ἡμίσεος τοῦ 20οῦ αἰῶνος, οὐδέποτε λημονήσας τὰ γενέθλια χῶματα. Τὴν 23.11.1948 ἔδωσε διάλεξιν στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας περὶ τῆς Ἀγίας Μονῆς (Ἀρείας), τὴν ὁποία εἶχα τὴν χαρὰ νὰ παρακολουθήσω, τὸ δὲ κείμενο τῆς διαλέξεως ἐκείνης, συμπληρωμένο καὶ βελτιωμένο, συμπεριέλαβε ἀργότερα στὸ βιβλίο του «Ἐπιστημονικὰ Ἀνάλεκτα» (Ἀθ. 1967, σσ. 188-231), τὸ ὁποῖο μαζὶ μὲ τὸ προγενέστερο «Ἡ φιλοσοφία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» (Ἀθ. 1963) ἀποδεικνύουν τὴν εὐρύτητα τῆς μορφώσεώς του. Διετέλεσε σύμβουλος τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας.

9. Ἦτο ἄγαμος καὶ διέμενε σὲ ἓνα δωμάτιο τοῦ μεσαίου ὀρόφου τῆς οἰκίας Κων. Μεντῆ. Μεταπολεμικῶς ἀρεοπαγίτης, ὅπως καὶ ἄλλοι ἐφέται, πού εἶχαν ὑπηρετήσει στὸ Ἐφετεῖο Ναυπλίου. Ὡς μικρὸ δείγμα τῆς ἀκεραιότητος τοῦ δικαστοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς νοστορπίας καὶ τοῦ τρόπου κρίσεως κατὰ τὴν περίοδον 1945-1957, ἀναφέρω ἓνα πραγματικὸ γεγονός τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Γνωστὸς δικηγόρος, ἄριστα καταρτισμένος καὶ εὐθύς, τὸν ὁποῖον ὁ μακαρίτης Βουμβουλάκης ἐγνώριζε ἀπὸ τὸ Ἐφετεῖο Ναυπλίου καὶ ἐξετίμα ὡς ἐξάαιρετον νομικὸν ἐπιμελούμενον τῶν υποθέσεων πού ἀνελάμβανε μὲ πληρότητα, τὸν παρεκάλεσε κάποτε νὰ ἐνδιαφερθῇ γιὰ ἓνα δικαστὴν, ὁ ὁποῖος εἶχε κατηγορηθῇ ὡς ἄριστέρος καὶ ἡ ὑπόθεσί του εἶχε ἄχθῃ στὸ Πειθαρχικὸ Συμβούλιο, τοῦ ὁποῖου μέλος ἦτο ὁ Βουμβουλάκης· τὸν διεβεβαίωσε ὅτι γνωρίζει τὸν δικαστὴν ἀπὸ νεαρῶτάτης ἡλικίας καὶ ὅτι «δὲν ἐνεφορεῖτο ὑπὸ ἀριστερῶν φρονημάτων». Ὁ Βουμβουλάκης ἀρνῆθηκε νὰ δώσῃ ὅποιαδήποτε ὑπόσχεσιν, ἀρκεσθεὶς σ' ἓνα κοφτὸ «θὰ δοῦμε». Παρῆλθε καιρὸς, ὁ δι-

Κρήτη και γι' αυτό ασφαλώς (συμπερασματικά) θα ήτο δημοκρατικός, άρχισε τις ανακρίσεις, οι οποίες έτράβηξαν καιρό, άλλ' όταν στις 14.4.1942 προέβη στην κατάσχεσι του βιβλίου αποθήκης και του ήμερολογίου, διεπίστωσε ότι είχαν καταχωρισθί κανονικά και έμπρόθεσμα όλες οι ποσότητες ($651^{300}/_{400}$ όκ.) του Κατσιγκρίου από τις 16 και 26 Νοεμβρίου 1941 και τις ακολουθοῦσαν έγγραφές άλλων μεταγενεστέρων άγορών. Ή διαβολή προκάλεσε έντυπώσεις, όπως όλες οι τέτοιες άπεχθείς «κατασκευές», ή αλήθεια όμως διαλάμπει τις περισσότερες φορές σέ πείσμα των «κατασκευαστών» και «μηχανέων», άφανών ή μή, και ή θεία δίκη, όχι σπάνια, έκδικείται σύντομα μέ τρόπο που προκαλεί δέος... Άς σημειωθί ότι ό Τάκης Παπαδόπουλος έτήρει τότε, τις περισσότερες φορές, τά λογιστικά βιβλία της Έπιτροπής.

Ή δημοσιοϋπαλληλική αντιμετώπισι τέτοιων δύσκολων και τραγικών καταστάσεων, μέ τη σύμφυτη εύθυνοφοβία και τυπικότητα, που αναστέλλουν πολλάκις ή και ματαιώνουν κάθε έγκαιρη και άναγκαία ενέργεια, δέν είναι σοφή έπιλογή, ούτε προοιωνίζεται έπιτυχή άποτελέσματα, τουναντίον έπωμίζεται μ' αυτήν τό Κράτος άμεσα και τις συνέπειες μιās βέβαιης άποτυχίας, χωρίς νά διαθέτῃ πλέον προσχήματα για νά τῇ δικαιολογήσῃ. Τό Τμήμα Άγορανομίας παρά τις καλές διαθέσεις, τις φιλότιμες προσπάθειες και τήν έντατική δουλειά δέν μπορούσε νά κάνῃ τίποτα άλλο περισσότερο από τῇ νόμιμη και άψογη διανομή, μέσω των παντοπωλων και λοιπών έμπόρων, όποιων τροφίμων εύρισκε τό Κράτος και διέθετε κάθε φορά, έξ Άθηνων συνήθως άποστελλομένων, και όποιων τυχόν ποσοτήτων ειδών, τά όποια παρανόμως είχαν κάποιοι μαυραγορίτες άποκτήσει και είχε κατάσχει ή Άστυνομία.

Έτσι τό πρώτο τετράμηνο του 1942, τό πιο δύσκολο, παρήλθε μέ έλάχιστα έπισιτιστικά έφόδια, τά όποια περιωρίζοντο σέ είδη του Έλληνικού Μονοπωλίου (άλατος και πυρείων, διανεμομένων κάθε μήνα) και άκόμη σέ δύο διανομές σταφίδας και σέ μιá άραβοσιταλεύρου, που έγινε τό Πάσχα του 1942. Μοιράστηκαν επίσης στους δημοσίους ύπαλλήλους κουκιά μισή όκά (ή 640 γραμμάρια) κατά οικογένεια και ρεβίθια δυόμισι όκάδες (ή 3.200

καστής έκρίθη άπαλλακτέος και έπέστρεψε στά καθήκοντά του και κάποια ήμέρα ό δικηγόρος συνήντησε καθ' όδόν τόν άεροπαγίτη και έσπευσε νά τόν εύχαριστήσῃ, βέβαιος ότι και αυτός θα συνέβαλε μέ τήν άπαλλακτική ψήφό του στην άθώωσι του φίλου του. 'Ο Βουλευτάκης τόν έκοψε: «δέν μου χρωστάς καμιά εύχαριστία, γιατί εγώ τόν κατεψήφισα». 'Ο δικηγόρος έμεινε έκπληκτος, άπορήσας γιατί ή διαβεβαίωσί του δέν έγινε πιστευτή, έφ' όσον μάλιστα δέν ύπῆρξαν σαφείς ένδείξεις, ούτε τά στοιχεία του φακέλλου ήσαν αδιάβλητα. 'Ο Βουλευτάκης προσέθεσε: «Νάί, ήτο άθώος. Ώς νεώτερος έψήφισα πρώτος: άν έδινα άπαλλακτική ψήφο, άλλοι έπτά, ψηφίσαντες μετά από έμέ, θα ήσαν καταδικαστικοί!». 'Ο δικηγόρος εγούρλωσε τά μάτια και έσπευσε νά σταυροκοπηθί, καίτοι δέν τό έσυνήθιζε.

γραμμάρια) κατ' ἄτομο. Τότε ἡ ἔφημ. «Ναυπλιακὴ Ἥχώ», (φ. 788 /22.3.1942) ἔγραψε σὲ ἓνα ἄρθρο τῆς μὲ τίτλο «S.O.S» ὅτι οἱ τιμὲς εἰδῶν διατροφῆς εἶχαν ἀνεβῆ κατὰ 50 καὶ 100 φορές ἔναντι τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ ἐζήτησε τὴ σύστασι μιᾶς «ἠθικῆς καὶ δυναμικῆς Ἐπιτροπῆς» γιὰ τὸν ἐπισιτισμὸ τῆς πόλεως ἐπιβάλλοντας παρακράτημα 10% στὴν ὅλη παραγωγὴ σιτηρῶν τῆς ἐπαρχίας, τὴν ὁποία παραγωγὴ ὑπελόγιζε σὲ 4 ἑκατομμύρια ὁκάδες. Παρακράτημα σὲ ὅλα ὁμως τὰ ἐξαγόμενα ἀπὸ τὴν ἐπαρχία προϊόντα εἶχε ζητήσει ἡ αὐτὴ ἔφημερίδα ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο 1941 (φ. 780 /25.10.1941).

Στὸ τέλος Ἀπριλίου 1942 ὁ νομάρχης *Σάβ. Παπαδόπουλος* μετετέθη τοποθετηθεὶς στὴν Προεδρία τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἦρθε σὲ ἀντικατάστασι νομάρχης ὁ *Ἀναστάσιος Βέρροιος*, ποὺ ἐκαινοτόμησε πραγματικά, ἀπὸ τολμηρότητα ἢ ἐξαναγκασθεὶς ἀπὸ τὴν τραγικότητα τῆς καταστάσεως, ἔχων ἴσως καὶ τὴν ἔγκρισι τῆς Κυβερνήσεως. Κατὰ πρῶτον, θελήσας νὰ καλύψῃ τὴν ἔλλειψι σὲ νωπὰ προϊόντα, τὰ ὁποῖα ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ σὲ συνέχεια θὰ ἄρχιζαν νὰ παράγονται, καὶ γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ συνεχεῖ τροφοδοσίᾳ τῶν ἀστικῶν κέντρων τοῦ νομοῦ, ἐξέδωκε ἐγκύκλιο (7435/ ἐγκ. 23/24.4.1942), μὲ τὴν ὁποία καθώρισε τὸν τρόπο ἐπιτάξεως τῶν κηπαιῶν προϊόντων (κουκιῶν, μπιζελίων, φασολίων, κολοκυθιῶν καὶ λοιπῶν γεωργικῶν προϊόντων) καὶ διώρισε σὲ κάθε Κοινότητα *Κοινοτικὲς Ἐπιτροπές*, οἱ ὁποῖες θὰ ἐπραγματοποιοῦν τὶς ἐπιτάξεις καὶ θὰ συνεννοοῦντο μὲ τὶς Ἐπιτροπές Ἐπισιτισμοῦ τῶν ἀστικῶν κέντρων, ποὺ διώρισε ξανά, γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν ἐπιταχθέντων προϊόντων. Κατόπιν αὐτῶν συνέστησε μὲ δύο ἀποφάσεις του (7539 /25.4.1942 καὶ 8408 /6.5.42) τὴ νέα Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ Ναυπλίου, ἡ ὁποία ὥρισθη ἁρμοδία γιὰ τὶς διανομὲς τῶν εἰδῶν βιοτικῆς ἀνάγκης, γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν οἰκογενειακῶν δελτίων τροφίμων καὶ τὴν ἀντικατάστασί των μὲ νέα ἀτομικὰ δελτία καὶ γενικῶς ἐπεφορτίσθη μὲ τὴ φροντίδα τοῦ ὅλου ἐπισιτισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. Ἡ ἀπόφασι ὁμως τοῦ Νομάρχου γιὰ τὶς Κοινοτικὲς Ἐπιτροπές Ἐπιτάξεων, δὲν ἐπέρασαν οὔτε πέντε ἡμέρες, ἀπεδείχθη ἀνεφάρμοστη, γιατί δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τὴν ἄρνησι καὶ ἀδυναμία τῶν μελῶν αὐτῶν τῶν Ἐπιτροπῶν γιὰ κάθε ἐπίταξι λόγῳ τῶν φιλικῶν καὶ συγγενικῶν σχέσεων καὶ δεσμῶν μετὰ τῶν ὁμοχωρίων παραγωγῶν· ἀναγκάσθηκε λοιπὸν νὰ τροποποιήσῃ τὴν ἐγκυκλίό του μὲ ἄλλη (7811 /29.4.1942), μὲ τὴν ὁποία ἐπετράπη στὶς Ἐπιτροπές Ἐπισιτισμοῦ τῶν ἀστικῶν κέντρων νὰ προβαίνουν ἀπ' εὐθείας σὲ ἐπιτάξεις κηπαιῶν προϊόντων, ὅταν οἱ Κοινοτικὲς Ἐπιτροπές Ἐπιτάξεων ἐπιδείξουν τυχὸν ἀδράνεια ἢ ἀδιαφορία ἢ ἀντιδράσουν μὲ οἰονδήποτε τρόπον.

Ἡ νέα Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ Ναυπλίου, τῆς ὁποίας Πρόεδρος ὥρισθη ὁ βιομήχανος *Ἡλίας Ἀθαν. Παπαντωνίου*¹⁰, Πρόεδρος τότε τοῦ Ἐμπο-

10. 1899-1968, γυνὴς τῆς Παναγιώτας Δ. Μανουσάκη (†1936), ἀπὸ τοῦ Τζαφέραγα

ρικού και Βιομηχανικού Συλλόγου Ναυπλίου, ένας άνθρωπος ικανώτατος, ευέλκτος που γνώριζε αρκετά τη Γαλλική και Ιταλική γλώσσα, άριστος

(Άσίνη) και του εργοστασιάρχη (ΦΕΚ 109/20.4.1911, τχ. Α' παράρτ. σ. 532) από τα Λεβέσσοβα του τ. δήμου Κροκεών Λακωνίας Άθανασίου Βασ. Παπαντωνίου (†1919), ενός ρέκτου και δυναμικού επιχειρηματίου, που είχε για χρόνια τον μοναδικό τότε μεγάλο άλευρόμυλο της Ναυπλίας. Η επιχείρησή αυτή μετετράπη ούσιαστικά στην «Ελληνική Έταιρεία Κονσερβών, Α.Ε» το 1915 (ΦΕΚ 468/22.12.1915, τχ. Α' σσ. 3597-3602), ή οποία για τους παλαιούς Αναπλιώτες εξακολουθούσε να ήταν και επί 20 ακόμη χρόνια «εργοστάσιο του Παπαντωνίου», όταν δεν ήταν σε κοινή χρήση ο εμπορικός τίτλος και το σήμα «Κύνκος» να σημειωθεί, με την ευκαιρία, ότι αρκετά εκ των αναφερομένων στην εφημ. «Αργοναυπλία» (φ. 1433/4.4.1986) και στην «Ιστορία της Γαστούνης» του Τάσου Άθ. Γριτσοπούλου (περ. «Πελοποννησιακά» τ. ΚΔ' 1999, σ. 113) δεν αποδεικνύονται εξ εγγράφων στοιχείων. Ο Ήλ. Παπαντωνίου δεν υπερείχε «κατά γένους δόξαν» (Παυσανίας Ι, 17, 6), αλλά υπήρξε «έν τοις άστοις δόκιμος» (Ηρόδοτος Γ' 143) και ως δυναμικός παράγων του εμποροβιομηχανικού κόσμου του Ναυπλίου δεν περιοριζέτο, όπως τ' αδελφία του, στα στενά επιχειρηματικά ενδιαφέροντά του, αλλά είχε και κοινωνική παρουσία και δραστηριότητα. Υπήρξε ως ένωμοτάρχης της Χωρ/κής και ήλθε σε επαφή με όλα τα κοινωνικά στρώματα, γι' αυτό και είχε ιδιαίτερες ευαισθησίες και ανέπτυξε εύκολα φιλικές σχέσεις και με φτωχούς αγρότες και με μικρούς επαγγελματίες του Ναυπλίου και με εργάτες της Πρόνοιας. Πολλές φορές κατά τον χειμώνα, όταν το εργοστάσιο εύρισκετο σε ύφεση, υπεκρίνετο τον κρυωμένο, για να μείνει στο σπίτι και να διαβάσει με πάθος ένα από τα περιπετειώδη και συναρπαστικά βιβλία του Γάλλου συγγραφέως Ίουλίου Βέρν, στον οποίο είχε ιδιαίτερη προτίμησι. Η μόνη αδυναμία του η πραγματικά οι δύο: το χαρτάκι με καλή παρούσα και τὸ... γυναικείο φουστάνι. Όταν εύρισκετο μπροστά σε ώραίες υπάρξεις, τὸν έπιανε delirio, και όσάκις έχανε τὴν αυτοκυριαρχία του, δύσκολα ξεμπέρδευε άτιμωρητί· όντας distingué, άσος άβρās συμπεριφορās πρὸς τις γυναίκες, που ήθελε ή ήθελήμενα τὸν ειλκυαν, δύσκολα να τις αφήσει άδιάφορες. Οι τέτοιας φύσεως περιπτώσεις έκάλυπταν αρκετές σελίδες της ιδιαίτερης ζωής του, αλλά έβάρυναν σημαντικά και τὸ βαλάντιό του, τὸ όποιο συνεχώς «ξεφουύσκωνε». Διετέλεσε περιφερειακός Έφορος του Σώματος Έλλήνων Προσκόπων και Πρόεδρος του Λιμενικού Ταμείου. Έστερείτο υπερτροφικών εγωϊσμών, είτε ταξικών είτε οικογενειακών, αλλά ούδέποτε κατεδέχθη να γίνη τσιράκι οίουδήποτε· δεν έδιστασε να έλθη σε αντίθεση, τὸ θέρος του 1940, και με τὸν τότε νομάρχη Άντ. Λεμπέση διατάξαντα τὴ σύλληψί του, ή οποία δεν πραγματοποιήθη, γιατί διέφυγε στην Άθήνα, όπου ή διαταγή του νομάρχου δεν έξετελέσθη, άκυρωθείσα μετά τὴν παρέμβασι και του κοιμπάρου του Ήλ. Παπαντωνίου Ί. Διάκου, ή όποιος ήτο ιδιαίτερος του Μεταξά. Όταν τὰ ξημερώματα της Παρασκευής της 29.10.1943 οι Γερμανοί, βοηθούμενοι υπό άνδρων της Έλλην. Χωροφυλακής, συνέλαβον στα σπίτια τους όμήρους 28 Αναπλιώτες, δύο από τὴν Άσίνη (Δαμιανό και Τζαβέλα), τὸν Τάκη Λαλιώτη, πρακτικό γεωπόνου από τὰ Έπάνω Έπίδαυρα, και τυχαία έναν Ίταλό ύπαξιωματικό που εκρύβετο, Μάριο όνόματι από τὴν Perugia, γιού φαρμακοποιού, κατηγορήθησαν ό Ήλ. Παπαντωνίου και ή δικηγόρος Πέτρος Κομνηνός, ότι είχαν συντάξει αὐτοὶ τὸν όνομαστικό κατάλογο τὼν φερομένων ως έαμτῶν, βάσει του όποιου έγέγοντο οι συλλήψεις. Τότε εγκατέλειψαν άμέσως τὸ Ναύπλιο, διαφυγόντες στην Άθήνα, φοβούμενοι άντεκδικήσεις παρὰ τὴν άρνησι της ένοχής των. Εκ τὼν Ναυπλιέων μόνον 4 εκρατήθησαν τελικώς (Ν. Κ. Καράπανλος, δικηγόρος, Πέτρος Παπούλιας, Θεόδ. Δ. Γιαννακόπουλος, έφοριακός, και Κων. Σαρ. Καραχάλιος, φωτογράφος), οι πλέον ίσως άθῶοι,

στὶς δημόσιες σχέσεις, μὲ γνωριμίες καὶ ἐπαφές μὲ πλείστα ὅσα πρόσωπα τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, ἀνασκουμπώθηκε γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἱκανοποίησι, ὅσο ἦτο κατορθωτό, τῶν ἐπισιτιστικῶν ἀναγκῶν τῶν Ναυπλιέων, κυρίως ὁ Πρόεδρος τῆς καὶ δευτερευόντως ὁ νομιάτρος *Δημοσθένης Στάικος*, καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς *Θεόδωρος Πανταζόπουλος*· ὅπου οἱ παραγωγοὶ ἡρνοῦντο καὶ προσεπάθουν μὲ κάθε τρόπο ν' ἀποφύγουν τὴν ἐπίταξι, ἔτρεχε ὁ Παπαντωνῆς καὶ μὲ συμβουλές, μὲ θερμὲς παρακλήσεις, ἐξευτελιστικὲς ἐνίοτε, μὲ ἀπειλὲς πολλάκις στοὺς αὐθάδεις, προσεπάθει νὰ περισυλλέξῃ λίγες ὀκάδες κουνιῶν, κολοκυθιῶν, φασολιῶν. Ἡ δυσκολία τῆς περισυλλογῆς συνωδεύετο ἀπὸ τὴν ἔλλειψι μεταφορικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα καὶ σὲ περιπτώσει εὐρέσεως ἐστεροῦντο καύσιμης ὕλης γιὰ τὴ μεταφορὰ τῶν ποσοτήτων ἀπὸ τὰ χωριὰ καὶ κυρίως ἀπὸ τὰ Ἴτρια, παράγοντα πρῶιμα κουνιά.

Ἡ Νομαρχία στὴν ἀρχὴ ἐχορήγησε μικρὴ ποσότητα βενζίνης, ἀλλὰ δὲν παρῆλθαν πολλὲς ἡμέρες καὶ ἐσταμάτησε τὴν παροχὴ λόγῳ ἐξαντλήσεως κάθε ἀποθέματος. Οἱ ὅποιες καὶ ὅσες προσπάθειες καὶ ὅλος ὁ ἀγῶνας ἀπέδω-

καὶ ἐστάλησαν στὶς φυλακὲς τῆς Τριπόλεως, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, οἱ πλέον μυημένοι, ἀπελύθησαν μὲ τὴ μεσολάβησι τοῦ μακαριστοῦ μητροπολίτου Ἀργολίδος Ἀγαθονίκου καὶ ἄλλων. Τραγικὴ κατάληξι τῆς περιπέτειας ἐκείνης δὲν ὑπῆρξε ἡ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐκτέλεσι τῶν συλληφθέντων, οἱ ὁποῖοι ἀπελύθησαν μετὰ 1½ - 2 μῆνας, ἀλλὰ ἡ κατὰ τὰ «Δεκεμβριανὰ» τοῦ 1944 σύλληψι στὴν Ἀθῆνα, ποὺ διέμενε ἀπὸ τὸ 1940 συνεχῶς, καὶ ἡ ἐκτέλεσι ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἡλίου Βασιλείου Παπαντωνίου, βιομηχάνου, ἐκ τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τῆς Α.Ε. «Ἑλλην. Ἐταιρεία Κονσερβῶν», πατρός τῆς γνωστῆς ἐνδυματολόγου καὶ ἰδρυτρίας τοῦ ὁμωνύμου «Λαογραφικοῦ Πελοποννησιακοῦ Ἰδρυμάτος» Ναυπλίου Ἰωάννας Β. Παπαντωνίου, ποὺ ἐμεγάλωσε μοναχοθυγατέρα πίνοντας τὸ φαρκμάκι τῆς ὀρφάνιας. Ἦτο ἓνα τραγικὸ καὶ ἐγκληματικὸ σφάλμα νομιζόντες ὅτι ἐξετέλουν τὸν καταζητούμενο ὑπ' αὐτῶν ὡς συνεργάτην τῶν Γερμανῶν ἢ ἦτο ποταπὴ καὶ ἐγκληματικὴ ἐκδίκησι στρεφόμενη κατὰ τῆς οἰκογενείας γενικῶς, σύμφωνα μὲ τὴ χιτλερικὴ ἀντίληψι τῆς οἰκογενειακῆς συνυπευθυνότητος. Δὲν πρέπει βεβαίως ν' ἀγνοεῖται ἡ ἔξαρκι τοῦ μίσους καὶ ἡ τραγικότης τῆς ἐποχῆς, ὅπως καὶ ἡ ἀδυναμία ἐξακριβώσεως τῶν πραγματικῶν περιστάτικῶν. Τὸν αὐτὸν Ἡλίου Παπαντωνίου ἐκατηγόρησαν καὶ πάλιν, κατὰ τὸν ἐμφύλιο, ὡς δῆθεν ἐρχόμενο σὲ συνεννόησι μετὰ τῶν ἀνταρτῶν, γιὰ νὰ μὴ ἀνατινάξουν τὸ πεπαλαιωμένο ἐργοστάσιό τῆς Ἐταιρείας στὴ Δαλαμανάρα. Ἡ κατηγορία ὅμως αὐτὴ δὲν ἀπεδείχθη καὶ ἀπηλλάγη. Λόγῳ τῶν φιλικῶν σχέσεων ποὺ διετήρει μὲ τὴ δημοιοῦπαλληλία ὁ Ἡλίας Παπαντωνίου, ὑπῆρξε γιὰ χρόνια ἀνεπίσημος ἐκπρόσωπος τῆς Ἐταιρείας Κονσερβῶν σὲ ὅλες τὶς δοσοληψίες, ποὺ εἶχε τυχὸν ἡ Ἐταιρεία αὐτὴ, τῆς ὁποίας ἦτο ἓνας τῶν διευθυντῶν καὶ μέτοχος, μὲ τὸ πλῆθος τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ κατώρθωσε, ὡς ἀριστος μαέστρος τῶν δημοσίων σχέσεων μιᾶς ἐπιχειρήσεως, πρωτοπόρος στὸ εἶδος του, νὰ ἀποφεύγωνται προσκόμματα, νὰ ἐπιλύωνται φιλικῶς καὶ ἐγκαίρως οἱ διαφορὲς καὶ νὰ ἀντιμετωπίζονται ἀμέσως οἱ τυχὸν ἐμφανιζόμενες ἀνωμαλίες γιὰ τὴν ἀνεμπόδιστη δραστηριότητα τῆς Ἐταιρείας αὐτῆς, οἱ μεταγενέστεροι ἐκπρόσωποι τῆς ὁποίας, ἀνεξαίρετως, θὰ πρέπει νὰ μὴν ξεχνοῦν τὴ μεγάλῃ αὐτὴ προσφορὰ τοῦ Ἡλ. Παπαντωνίου, ὅπως ἐπίσης ὅτι, σὲ περιόδους κρίσεως, πολλοὶ παραγωγοὶ τομάτας ἔφεραν στὸν «Κῦκνο» τὴν παραγωγή τους γιὰ χάρι καὶ μόνον τοῦ Ἡλ. Παπαντωνίου. Ἡ φωτογραφία του διακιοῦται νὰ ὑπάρχῃ ἀναρτημένη στὰ γραφεῖα του.

σαν κάποια άποτελέσματα και συνεκεντρώθησαν τὰ ἑξῆς κηπευτικά, τὰ ὁποῖα διενεμήθησαν στοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ἐντὸς τοῦ Μαΐου, μὲ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 41, 42, 43 καὶ 44 κουπόνια τῶν οἰκογενειακῶν δελτίων τροφίμων: α) Κουκιά ὁκάδες 4.032 καὶ 200/400· β) Κολοκυθάκια ὁκάδες 1.109 καὶ 050/400· γ) Μπιζέλια ὁκάδες 134 καὶ 300/400· δ) Φασολάκια ὁκάδες 242, σύνολο ὁκάδες 5.518 καὶ 150 δράμια, οἱ ὁποῖες διετεθήσαν μὲ μέση τιμὴ δραχμῶν 180 ἑκάστη ὁκά, ἐκ τῆς ὁποίας ἓνα τμήμα 30-50 δραχμῶν, ἀναλόγως τοῦ εἶδους, εἶχε προστεθῇ πρὸς ἀντιμετώπισι τῶν ἐξόδων τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ γιὰ νὰ σχηματισθοῦν ἴδια κεφάλαια πρὸς ἀγορὰν προϊόντων ἄνευ μεσολαβήσεως δανεισμοῦ καὶ ἄνευ καταβολῆς τόκου· ἔξ ἄλλου ἐνεργητικὸ τυχὸν ὑπόλοιπο, μετὰ τῇ διάλυσι τῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ διετίθετο πρὸς ἐνίσχυσι τῶν κεφαλαίων τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας. Τὸ οὕτω εἰσπραχθέν πλεόνασμα ἐκ τῆς διανομῆς τῶν προσημειωθέντων κηπευτικῶν ἀνῆλθε σὲ 220.100 δραχμάς.

Ὅπως ἀπὸ τὰ παραπάνω μεγέθη προκύπτει ἀναμφισβήτητα, τὸ σύστημα ἐπιτάξεως τῶν κηπευτικῶν δὲν ἀπέδωσε καὶ λόγῳ τῆς δυστροπίας καὶ τῆς ἀρνήσεως τῶν παραγωγῶν, γιὰ νὰ παραδίδουν τὰ ἐπιτασσόμενα κηπαῖα προϊόντα, μικρὸ ποσοστὸ τῆς ὅλης παραγωγῆς των, καὶ ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως μεταφορικῶν μέσων. Ἡ Νομαρχία δὲν καθυστέρησε νὰ βγάλῃ τὰ συμπεράσματά της καὶ ἀλλάξουσα ἐντελῶς μεθοδολογία προβαίνει μὲ ἐγκύκλιό της (9460 /28.5.1942) στὴν κατάργησι ὅλων τῶν Ἐπιτροπῶν Ἐπισιτισμοῦ τοῦ νομοῦ Ἀργολιδοκορινθίας καὶ ἀφήνει ἐλεύθερο τὸ ἐμπόριο ὅλων τῶν προϊόντων, καθὼς καὶ τίς τιμὲς αὐτῶν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ, ὅτι ἡ μαύρη ἀγορὰ θὰ φουντώσῃ ἀκόμη περισσότερο, ὅπως καὶ συνέβη. Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ Ναυπλίου διελύθη, ἀλλὰ ἀμέσως συνεκροτήθη νέα (ἀπόφασις Νομ. 10048 /3.6.1942 καὶ 10188 /7.6.1942) μὲ νέα ὀνομασία «Ἐπιτροπὴ Δελτίων καὶ Διανομῶν Ναυπλίου» καὶ μὲ μέλη τοὺς: α) Ἡλίαν Παπαντωνίου, Πρόεδρον, β) Κων. Γριμάνην, διευθυντὴν τοῦ Ὑποκαταστήματος Ναυπλίου τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, γ) Γεώργ. Δρυμπέτην, σχολιάτρο, πρῶν ἀνθυπίατρο τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, καὶ δ) Βασίλ. Σελιανίτην, κτηματίαν. Τὸ ὀλιγομελὲς τοῦ νέου σχήματος ἔδινε τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἦτο πιὸ εὐέλκτικη καὶ θὰ ἔπαιρνε γρήγορες ἀποφάσεις.

Στὰ τέλη τοῦ Μαΐου ἐγένετο ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐπισιτισμοῦ διανομὴ 6.233 συνολικῶς ὁκάδων ἀλεύρων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ποὺ διετεθήσαν σὲ 7.692 ἄτομα ἀπὸ τρία τῆς Ἐπιτροπῆς πρᾶτήρια συγχρόνως, μὲ τὸ 47 κουπόνι τῶν οἰκογενειακῶν δελτίων ἄρτου καὶ τροφίμων, πρὸς 325 δράμια τῆς ὁκάς γιὰ κάθε ἄτομο. Ὁ ἔλεγχος κατὰ τὴν διανομὴν ἀνεκάλυψε ἀρκετὰ πλαστά δελτία ποὺ ἐκυκλοφοροῦσαν καὶ παρέπεμψε πέντε κατόχους στὸ Ἀνώτατο Ἀγορανομικὸ Δικαστήριον γιὰ παραδειγματικὴ τιμωρία· ἓνας μάλιστα καταδικάστηκε σὲ δήμεν φυλάκισι. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐξανάγκασε τὴν Ἐπιτροπὴ νὰ ἐπισπεύσῃ τὴ διαδικασία ἀντικαταστάσεως τῶν οἰκογενειακῶν

δελτίων μὲ νέα ἀτομικά, ἡ ὁποία ἄρχισε τὴν 1η Ἰουνίου. Ἀπὸ 8.000 ἄτομα ποὺ ἐφέροντο μὲ τὰ οἰκογενειακά, περιορίσθησαν σὲ 7.250 ἀρχικῶς, μετέπειτα ὅμως αὐξήθηκαν διαδοχικὰ σὲ 7.500 περίπου λόγω τῆς ἀφίξεως ἐξ Ἀθηνῶν, μὲ διμηνιαία ἢ τριμηνιαία ἄδεια, πολλῶν Ναυπλιέων ἀποδήμων. Πλεῖστοι ἐξ ἄλλου εἶχαν ἀπολέσει τὰ δελτία τους, ἀφαιρεθέντα ἴσως ὑπὸ ἄλλων ἢ εὐρεθέντα, καὶ ἡ τοιαύτη ἀπώλεια ἢ κλοπὴ προκαλοῦσε μιὰ διαδικασία ἀπασχολήσεως πρὸς ἀποκάλυψι καὶ ἐντοπισμὸ τῶν σφετεριστῶν, οἱ ὅποιοι βεβαίως δὲν τὰ ἐπέστρεφαν, ἀλλὰ προσεπάθουν νὰ λάβουν μὲ αὐτὰ περισσότερες μερίδες ἐκ τῶν διανεμομένων τροφίμων, ποὺ δὲν ἐδικαιοῦντο¹¹.

Διασώθηκε μιὰ κατάστασι ποὺ φανερώνει τὶς διανεμηθεῖσες κατ' ἄτομο ποσότητες διαφόρων εἰδῶν, ἐπὶ τῇ βάσει ἐκάστου κουπονίου τῶν ἀτομικῶν δελτίων ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1942 μέχρι τῆς 16 Ν/βρίου 1942. Εἶναι σημαντικὴ ὄχι μόνον γιὰ τὰ εἶδη ποὺ μοιράστηκαν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς ἀσήμαντες συνήθως ποσότητες ποὺ κάθε φορὰ διενέμοντο. Ὡς τὴ δώσουμε, ὅπως ἀκριβῶς ἔχει, μὲ ἀναγραφή τοῦ βάρους τῶν διανεμηθέντων σὲ ὀκάδες ἢ δράμια.

α/α	κουπ.	1	Ἄλευρον	1 ὀκά	
»	»	2	Ἰχθεῖς	100/400	
»	»	3	Ἄλας	150/400	
»	»	4	Πυρεῖα	1 κυτίον	
»	»	5	Ἰχθεῖς	100/400	
»	»	6	Γεώμηλα	100/400	
»	»	7	Ἄλας	150/400	
»	»	8	Πυρεῖα	1 κυτίον	
»	»	9	Σταφίς	1 ὀκά	3/7/1942
»	»	10	Τομάτα	200/400	
»	»	11	Ἄλευρον	3 ὀκάδες	
»	»	12	Ἰχθεῖς	100/400	
»	»	13	Σάπων	75/400	10/7/42

11. Παρέχουμε ἓνα κατάλογο τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ποὺ εἶχαν χάσει τὰ δελτία των, περισσότερο γιὰ νὰ θυμηθοῦμε παλαιούς συμπολίτες· σημειώνουμε καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν δελτίων τροφίμων: α) Ἀναγνωστόπουλος Π. 3988· β) Βαλασάκη Ν. Χρυσούλα· γ) Γεωργοπούλου Ν. Θεοδ. 5649· δ) Γεωργόπουλος Ν. Γεώργ. 5650· ε) Γεωργόπουλος Ν. Χρ. 5651· στ) Γεωργοπούλου Ν. Τούλα 5652· ζ) Γκοτσόπουλος Σ. 6958· η) Κάτρη Πολυξένη 5199· θ) Κατσαρὸς Ἀναστ. Ἰωάν. 168· ι) Κοντογιαννόπουλος Ἀλέξ. 3409· ια) Κουτροφίνης Εὐάγ. 7150· ιβ) Μάνεις Σπυρ. Ἰωάν. 2134· ιγ) Μιχάλου Παν. Σοφία 2091· ιδ) Μιχάλου Παν. Λούλα 2093· ιε) Πιτσάκης Εὐάγ. Ἰωάν. 2815· ιστ) Πιτσάκης Σταύρ. Ἡλίας 2816· ιζ) Τανταλίδης 6215· ιη) Τζανετοπούλου Εὐαγγ. 5668· ιθ) Τζανετόπουλος Ἰωάν. 5669· κ) Τζανετόπουλος Ἡλίας 5670· κα) Τζανετοπούλου Κ. Σοφία 5671· κβ) Τσαγκαράκη Ἐλευθερία 3713· κγ) Χατζηχριστοδούλου Ἐλ. 1468.

α/α	κουπ.	14	Ίχθεις	100/400	22/7/42
»	»	15	Σταφίς	1 δκᾶ	22/7/42
»	»	16	Ζάκχαρις	75/400	
»	»	17	Τομάτα	1 δκᾶ	
»	»	18	Ἐλαιον	100/400	5/8/42
»	»	19	Σμιγὸς	4½ δκᾶδ.	5/8/42
»	»	20	Ίχθεις	100/400	
»	»	21	Ἄλας	150/400	14/8/42
»	»	22	Πυρεῖα	1 κυτίον	»
»	»	23	Ίχθεις	100/400	20/8/42
»	»	24	Σάπων	75/400	20/8/42
»	»	25	Σταφίς	200/400	20/8/42
»	»	26	Σάπων	40/400	7/9/42
»	»	27	Ἄλας	150/400	11/9/42
»	»	28	Πυρεῖα	1 κυτίον	»
»	»	29	Φουντόψυχα	;	10/9/42
»	»	30	Σίτος - σμιγὸς	3 150/400 δκ.	11/9/42
»	»	31	Ίχθεις	100/400	
»	»	32	Σταφίς	100/400	30/9/42
»	»	33	Ίχθεις	100/400	
»	»	34	Σίτος	3 200/400 δκ.	6/10/42
»	»	35	Ἄλας	150/400	10/10/42
»	»	36	Πυρεῖα	1 κυτίον	»
»	»	37	Ἄλας	150/400	4/11/42
»	»	38	Πυρεῖα	1 κυτίον	»
»	»	39	Σάπων	80/400	»
»	»	40	Σταφίς	300/400	»
»	»	41	Σίτος - Ἀραβόσιτος	3 275/400	7/11/42
»	»	42	Σταφίς λευκή	150/400	16/11/42
»	»	43	Σταφίς μαύρη	50/400	»

Βάσει τῶν ἀνωτέρω μεγεθῶν ἡ συνολικὴ κατ' ἄτομον διανεμηθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἰούνιο ἕως 16 Νοεμβρίου 1942 ποσότης ἐξ ἐκάστου εἵδους ἀνέρχεται σέ:

Ἀλάτι	Ἀλεῦρι	Ζάχαρι	Λάδι	Πατάτες	Σαποῦνι	Σιτάρι
2 ὀκάδες & 250 δρ.	4 ὀκάδ.	75 δράμια	100 δράμ.	100 δράμ.	270 δράμ.	7 ὀκάδ. & 225 δρ.

Σμιγὸς	Σπίρτα	Σταφίδα	Τομάτα	Ψάρια
4 ὀκάδες & 200 δρ.	7 κουτιά	4 ὀκάδες	1 1/2 ὀκᾶ	2 ὀκάδες

Πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι δὲν διενέμοντο ὅλα τὰ εἶδη στὸν αὐτὸν πάντοτε συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀτομικὰ δελτία, γιατί ἡ δὲν προσήρχοντο νὰ τὰ λάβουν ὅλα ἡ ἀπουσίαζαν κατὰ τὸ χρόνον τῆς διανομῆς· ἔτσι οἱ λαβόντες μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 κουπόνι ἀλευρί ἀνῆλθον σὲ 7.123 ἄτομα, οἱ λαβόντες μὲ τὸ 15 κουπόνι σταφίδα σὲ 7.402 ἄτομα, μὲ τὸ 16 κουπόνι ζάχαρι 7.397, μὲ τὸ 18 λάδι σὲ 7.299, μὲ τὸ 19 σμιγὸν σὲ 7.056 ἄτομα, οἱ λαβόντες μὲ τὸ 21 κουπόνι ἀλάτι σὲ 6.789 άτομα. Ὁ διαφορισμὸς αὐτὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων δὲν ὑποβοηθεῖ μόνον στὸ νὰ ὑπολογίζονται τὰ ἀκριβῆ ποσὰ τῶν διανεμηθέντων εἰδῶν, οὔτε ἐπεξηγεῖ λεπτομερέστερα μόνον τίς συνθήκες τῆς συνολικῆς διαδικασίας στὴ συγκεκριμένη ἐποχὴ καὶ κοινωνία, ἀλλὰ εἶναι συνάμα διδακτικώτατος κυρίως σὲ ὅσους ἀρέσκονται νὰ προβαίνουν, ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ, σὲ γενικεύσεις, ἀρκοῦμενοι σὲ ἓνα μόνον, ἀσήμαντο στὴν οὐσία, «λιθαράκι» πληροφοριῶν, καὶ νὰ οἰκοδομοῦν μὲ αὐτό, αὐτοσχεδιάζοντες, ὁλόκληρες θεωρίες, οἱ ὁποῖες συσκοτίζουν ἀσφαλῶς καὶ διαστρεβλώνουν τὴν ἱστορικὴ γνῶσι χωρὶς ἐπαρκῆ ἐπιβεβαίωσι καὶ τεκμηρίωσι μὲ πολυπληθῆ στοιχεῖα. Σκεφθεῖτε πόσες ἀποκλίσεις θὰ εἴχαμε ὡς πρὸς τὰ ἀκριβῆ ποσὰ τῶν διανεμηθέντων, ἐὰν δὲν εἴχαμε, ὅπως δὲν ἔχουμε γιὰ ὅλα τὰ εἶδη, τὸν ὠρισμένον ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων, ποὺ προσήλθαν καὶ ἔλαβαν τὸ κάθε εἶδος.

Γιὰ ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἔχουμε καὶ ἐφ' ὅσον εἶναι ἄγνωστος ἐξ ἄλλων στοιχείων ὁ ἀριθμὸς τῶν συνολικῶν ἀκριβῶς ποσοτήτων ποὺ διετεθήσαν, θὰ ὑπολογίζαμε βάσει τῆς ἀρχῆς τοῦ μέσου ὄρου, δεχόμενοι κατὰ συμπερασμὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν 7.500 ἀτόμων καὶ τὴν πιθανότητα ὡς βεβαίωτητα, ὅτι ἅπαντες προσήρχοντο καὶ ἀγόραζαν τὰ διανεμόμενα. Ἡ ἐπιφύλαξι συνεπῶς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σὲ ὅλες τίς ἐρμηνευτικὰ κατασκευές, ποὺ στερεοῦνται πολλῶν βεβαίων ἀποδεικτικῶν στοιχείων, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὁποιοδήποτε ὥραϊο σερβίρισμα μὲ ἐντυπωσιακὸ ἢ μὴ λεκτικὸ, καὶ εἶναι πέρα γιὰ πέρα δικαιολογημένη. Τὰ ἀποτελέσματα ἐξ ὅλων τῶν στατιστικῶν ὑπολογισμῶν, βάσει συμπερασματικῶν δεδομένων καὶ ὑποθετικῶν καὶ ἀμφισβητούμενων στοιχείων, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπολογίζονται καὶ γίνονται ἀποδεκτὰ ἀπὸ τοὺς ἔντιμους καὶ νουνεχεῖς, ἐπιβάλλεται μάλιστα νὰ ἀπορρίπτονται ἀσυζητητὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄξιους τοῦ ὀνόματός των ἐπιστήμονας, κυρίως τοὺς γνήσιους ἱστορικοὺς ποὺ τοὺς ἐνδιαφέρει ἡ ἐξακριβωμένη γνῶσι¹².

12. Μία παρόμοια στατιστικὴ, τῆς ὁποίας σημειωθῆτω ἡ ἐφαρμοσθεῖσα μέθοδος δὲν ἀναφέρεται οὔτε τὰ ληφθέντα δείγματα-στοιχεῖα, ἀνεβίβασε σὲ ὑψηλὰ μεγέθη (Κ. Μπίρη, Ἀρβανίτες, οἱ Δωριεῖς τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ..., Ἀθ. 1960, σσ. 333-341 «δημογραφικὸς ἀπολογισμὸς») τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἀλβανῶν, οἱ ὁποῖοι εἰσῆλθαν εἰρηνικῶς καὶ μετὰ ἀπὸ ἄδεια τῶν Δεσποτῶν τοῦ Μορέως στὴν Πελοπόννησο κατὰ τὸ β' ἡμῖον τοῦ 14ου αἰ. καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ 15ου καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι μετὰ τόσους αἰῶνες πέρα γιὰ πέρα Ἕλληνες· ἡ στατιστικὴ αὐτὴ ἀφ' ἐνὸς ἐβασίσθη ἐπὶ ἀγνώστων καὶ ἀνυπάρχων τεκμηρίων, ὅπως βεβαιούμεθα ἀπὸ τὰ γραπτὰ τοῦ ἴδιου τοῦ Μπίρη (σσ. 337-8), ὁ ὁποῖος τε-

Τὸ νὰ ἐπιχειρήσωμε νὰ δώσουμε τὰ ἐπὶ μέρους μεγέθη ποὺ προκύπτουν ἐξ ἑκάστης κατὰ κουπόνι διανομῆς, νομίζω ὅτι θὰ ἦταν ἀλυσιτελές, καθ' ὅσον τὸ ἐνδιαφέρον μας θὰ πρέπει νὰ περιορισθῇ στὴ συνολικὴ ποσότητα ἑκάστου διανεμηθέντος εἶδους, μὲ ὅλες τὶς ἐπὶ μέρους κατὰ κουπόνι διανομές. Ἄς δοῦμε λοιπὸν τί ἀκριβῶς προκύπτει ἐξ ἄλλων γραπτῶν στοιχείων ἐν σχέσει πάντοτε μὲ τὴν παραπάνω κατάστασι, ποὺ δίνει συνολικὴ εἰκόνα τῶν γενομένων διανομῶν.

Στὶς ἀρχὲς Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου 1942 ἔγιναν, μὲ φροντίδα τῆς Ἐπιτροπῆς Δελτίων καὶ Διανομῶν, δύο ἀκόμη διανομὲς ἀλεύρων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μὲ τὰ κουπόνια ὑπ' ἀριθμ. 1 καὶ 11 τῶν ἀτομικῶν δελτίων τροφίμων, μία ὁκτὰ κατ' ἄτομον μὲ τὸ πρῶτο (1) κουπόνι καὶ τρεῖς ὁκάδες μὲ τὸ δεύτερο (11). Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν διανομῇ ἔφθασε τὶς 7.109 ὁκάδες πρὸς 110 δραχμὲς τὴν ὁκτὰ, καὶ ἡ δευτέρα τὶς 21.750 ὁκάδες πρὸς 160 δραχ. τὴν ὁκτὰ. Ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς διαθέσεως, μέσα σὲ ἓνα μῆνα, κατὰ 50 δραχ. τὴν ὁκτὰ, δηλ. αὐξήσι κατὰ 45,45%, μιλάει σαφῶς στοὺς ἀναγνώστες γιὰ τὸ πόσο ἀνέλεγκτη ἦτο τότε ἡ Οἰκονομία καὶ πόσο ἡ μαύρη ἀγορὰ δροῦσε ἀσύδοτη, ἀφοῦ ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, ποὺ εἶχε μηδενικὴ τιμὴ κτήσεως τῶν ἀλεύρων ἐκ δωρεᾶς τοῦ Διεθνoῦς Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, βρισκόταν στὴν ἀνάγκη, γιὰ ν' ἀνταποκριθῇ στὰ συνολικὰ ἔξοδα (μεταφορᾶς κλπ.), νὰ αὐξάνῃ τὴν ἀξία διανομῆς, μέσα στὴν ὁποία περιλαμβάνοντο καὶ οἱ ἀμοιβὲς τῶν συνεταίρων ἐμπόρων Ἰ. Καλογεροπούλου - Κ. Διαμαντοπούλου, ποὺ διενεργοῦσαν τὶς διανομὲς ἀλεύρων, καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Διανομῶν, ἡ ὁποία ὠρίσθη καὶ εἰσέπραξε τὸ ποσὸ τῶν δραχ. 111.417 γιὰ τὴν τελευταία διανομὴ καὶ δραχ. 31.165 γιὰ τὴν προηγουμένη. Διενεμήθησαν λοιπὸν ἄλεια τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνολικῶς (κουπόνια 47,1 καὶ 11) ὁκάδες 35.092 (6.233 + 7.109 + 21.750) ἢ κιλὰ 44.917 καὶ 760 γραμμάρια.

Τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ διετεθήσαν ἐπίσης, μὲ ἐπιμέλεια καὶ διαχείρησι

τρᾶκς χρησιμοποιεῖ ἀόριστα τὸν ὅρον «κατὰ τεκμήριον» χωρὶς ν' ἀναφέρῃ, συγκεκριμένα, ποῖο εἶναι αὐτό, καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τὶς βέβαιες ἐπιγαμίες καὶ τὸν πληρῆ, οἰκειοθελῇ καὶ πρῶτον ἐξελληνισμὸν πλείστων ὧσων ἐκ τῶν ἐπηλύδων· ἡ διγλωσσία δὲν εἶναι ἀποδείξι ἀντιθέτων ἢ ἀλλοίων ἐθνικῶν συναισθημάτων, οὔτε ἐλάχιστες ἐνδείξεις καὶ εἰκασιές αὐθαίρετες μποροῦν νὰ μᾶς ὀδηγήσουν σὲ βέβαια μεγέθη· ὁρθῶς ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (Migne, Patrol. Graec. t. 48, 1859, στήλ. 962) διερωτᾶται, ἂν εἶναι δυνατόν «δι' ἐνὸς ὑποδείγματος τὸ πᾶν συλλαβεῖν». Ἡ ἐμφανὴς ἄλλωστε τάσι γιὰ διόγκωσι τῆς ἄλλοτε Ἀλβανικῆς μικρᾶς παρουσίας ἀποκαλύπτει καὶ τὴν πλαστογράφῃ καὶ τὴν προσπάθεια ἀμφισβήτησεως τῆς ἐθνολογικῆς συγκροτήσεως τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας, τὴν ὁποία τόσο ἀμφισβήτησαν ἀπὸ τὸν 18ον αἰ. μὲ κυμαινομένη ἔντασι, καὶ ἀμφισβητοῦν σλαβολόγοι καὶ ἀλβανολόγοι «ἐπιστήμονες» καὶ ἄλλοι, ὑπηρετοῦντες ὄχι καθαρῶς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ πολιτικούς. Χρέος ὅλων νὰ βασανίζουμε κάθε περίπτωσι καὶ νὰ μὴν ἀφήνουμε τὸν ἑαυτὸ μας νὰ γίνῃ θῦμα καὶ ὄργανο ἀντεθνικῶν ἐνεργειῶν.

τῆς Ἐπιτροπῆς Δελτίων καὶ Διανομῶν, διάφορες ποσότητες φασολίων, μπλουγουρίου καὶ σύκων, μὲ ἀπόφασι τῆς Νομαρχίας (11901 /8.7.1942) ὄχι στοὺς κατοίκους γενικῶς ἀλλὰ στὰ λαϊκὰ Συσσίτια, στὰ Συσσίτια Δημοσίων Ὑπαλλήλων, Τραπεζικῶν Ὑπαλλήλων, Ἀξιωματικῶν, στὸ Νοσοκομεῖο καὶ στὸν Παιδικὸν Σταθμόν. Γιὰ τὶς ποσότητες αὐτὲς δὲν ἔχω στοιχεῖα. Ἄς ἀναφερθῇ, ὅτι ἡ βασικὴ τροφοδότησι ὅλων τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς εἶχε ἀναληφθῇ ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς, οἱ ὅποῖες ἐχορῆγουν γιὰ κάθε ἄνδρα τῆς ὅ,τι ἀκριβῶς ἐδικαιούτο καὶ κάθε Ἰταλὸς καραμπινιέρος (μία πανιότα ἡμερησίως, μακαρόνια, ζάχαρι, ρύζι κ.ἄ.).

Σὲ κάθε πόλι, ποὺ ὑπῆρχε ἀποθήκη εἰδῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Μονοπωλίου, εἶχε συσταθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν μία Ἐπιτροπὴ Διαθέσεως Μονοπωλιακῶν Εἰδῶν, Πρόεδρος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ Οἰκονομικὸς Ἐφορὸς ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἐχορῆγει τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὶς μηνιαῖες ποσότητες ἁλατιοῦ καὶ σπύρων καὶ καθώριζε τὶς τιμὲς διαθέσεως, ἐγκρίσει τῆς Νομαρχίας, ἡ διανομὴ ὁμῶς στοὺς κατοίκους τῆς πόλεως εἶχε ἀνατεθῇ στὴν Ἐπιτροπὴ Δελτίων καὶ Διανομῶν βάσει τῶν δελτίων, βοηθουμένη ὑπὸ μερικῶν προσφερθέντων ἀξιωματικῶν, οἱ ὅποιοι ἔμεναν ἀργόσχολοι στὸ Νάυπλιο καὶ ὑπῆγοντο στὴν τότε, κατὰ τὴν Κατοχὴν, συσταθεῖσα «Διεύθυνσι Μονίμων Ἀξιωματικῶν». Οἱ συνολικὲς ποσότητες μονοπωλιακῶν εἰδῶν, ποὺ διετεθῆσαν μηνιαίως ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας τοῦ 1942, εἶναι οἱ κάτωθι· ἄς διευκρινισθῇ, ὅτι γιὰ δύο μῆνες, Ὀκτώβριο καὶ Νοέμβριο, δὲν ἔχουμε στοιχεῖα γιὰ τὶς συνολικὲς ποσότητες ποὺ διενεμήθησαν, οὔτε γιὰ τὶς τιμὲς, δεδομένου ὁμῶς ὅτι διετεθῆσαν οἱ αὐτὲς κατ' ἄτομο ποσότητες, δυνάμεθα νὰ τὶς ὑπολογίσουμε κατὰ μέσον ὄρον, λαμβάνοντες ὡς μέτρο τὶς ποσότητες ποὺ διετεθῆσαν ὅλους τοὺς προηγουμένους μῆνας, Μάϊον - Σεπτέμβριον. Μὲ αὐτὸ τὸ λογικὸ μέτρο εὐρίσκουμε, μὲ μικρὰς ἀποκλίσεις, ὅτι καθ' ἕκαστον μῆνα Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον τοῦ 1942 διετεθῆσαν 3.518 κιλὰ ἁλατος καὶ 7.338 κουτιά σπύρων:

1942, Μῆνας	Κουπόνι	Ἄλατι (Kg)	Σπίρτα (κουτιά)
α) Μάϊος	45 καὶ 46	3.510	7.302
β) Ἰούνιος	3 καὶ 4	3.456	7.200
γ) Ἰούλιος	7 καὶ 8	3.465	7.239
δ) Αὐγουστος	21 καὶ 22	3.560	7.425
ε) Σ/βριος	27 καὶ 28	3.598	7.523
στ) Ὀκ/βριος	35 καὶ 36	(3.518)	(7.338)
ζ) Ν/βριος	37 καὶ 38	(3.518)	(7.338)
Σύνολον		<u>24.625</u>	<u>51.365</u>

τῆς Ἐπιτροπῆς Δελτίων καὶ Διανομῶν, διάφορες ποσότητες φασολίων, μπλουγουρίου καὶ σύκων, μὲ ἀπόφασι τῆς Νομαρχίας (11901 /8.7.1942) ὄχι στοὺς κατοίκους γενικῶς ἀλλὰ στὰ λαϊκὰ Συσσίτια, στὰ Συσσίτια Δημοσίων Ὑπαλλήλων, Τραπεζικῶν Ὑπαλλήλων, Ἀξιωματικῶν, στὸ Νοσοκομεῖο καὶ στὸν Παιδικὸν Σταθμόν. Γιὰ τὶς ποσότητες αὐτὲς δὲν ἔχω στοιχεῖα. Ἄς ἀναφερθῇ, ὅτι ἡ βασικὴ τροφοδότησι ὅλων τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς εἶχε ἀναληφθῇ ὑπὸ τῶν Ἱταλικῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς, οἱ ὁποῖες ἐχορῆγουν γιὰ κάθε ἄνδρα τῆς ὅ,τι ἀκριβῶς ἐδικαιούτο καὶ κάθε Ἱταλὸς καραμπινιέρος (μία πανιότα ἡμερησίως, μακαρόνια, ζάχαρι, ρύζι κ.ἄ.).

Σὲ κάθε πόλι, ποὺ ὑπῆρχε ἀποθήκη εἰδῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Μονοπωλίου, εἶχε συσταθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν μία Ἐπιτροπὴ Διαθέσεως Μονοπωλιακῶν Εἰδῶν, Πρόεδρος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ Οἰκονομικὸς Ἐφορὸς ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἐχορῆγει τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὶς μηνιαῖες ποσότητες ἀλατιοῦ καὶ σπύρων καὶ καθώριζε τὶς τιμὲς διαθέσεως, ἐγκρίσει τῆς Νομαρχίας, ἡ διανομὴ ὁμῶς στοὺς κατοίκους τῆς πόλεως εἶχε ἀνατεθῇ στὴν Ἐπιτροπὴ Δελτίων καὶ Διανομῶν βάσει τῶν δελτίων, βοηθουμένη ὑπὸ μερικῶν προσφερθέντων ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι ἔμεναν ἀργόσχολοι στὸ Νάυπλιο καὶ ὑπῆγοντο στὴν τότε, κατὰ τὴν Κατοχὴν, συσταθεῖσα «Διεύθυνσι Μονίμων Ἀξιωματικῶν». Οἱ συνολικὲς ποσότητες μονοπωλιακῶν εἰδῶν, ποὺ διετέθησαν μηνιαίως ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας τοῦ 1942, εἶναι οἱ κάτωθι· ἄς διευκρινισθῇ, ὅτι γιὰ δύο μῆνες, Ὀκτώβριο καὶ Νοέμβριο, δὲν ἔχουμε στοιχεῖα γιὰ τὶς συνολικὲς ποσότητες ποὺ διενεμήθησαν, οὔτε γιὰ τὶς τιμὲς, δεδομένου ὁμῶς ὅτι διετέθησαν οἱ αὐτὲς κατ' ἄτομο ποσότητες, δυνάμεθα νὰ τὶς ὑπολογίσουμε κατὰ μέσον ὄρον, λαμβάνοντες ὡς μέτρο τὶς ποσότητες ποὺ διετέθησαν ὅλους τοὺς προηγουμένους μῆνας, Μάϊον - Σεπτέμβριον. Μὲ αὐτὸ τὸ λογικὸ μέτρο εὐρίσκουμε, μὲ μικρὰς ἀποκλίσεις, ὅτι καθ' ἕκαστον μῆνα Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον τοῦ 1942 διετέθησαν 3.518 κιλὰ ἄλατος καὶ 7.338 κουτιά σπύρων:

1942, Μῆνας	Κουπόνι	Ἄλατι (Kg)	Σπίρτα (κουτιά)
α) Μάϊος	45 καὶ 46	3.510	7.302
β) Ἰούνιος	3 καὶ 4	3.456	7.200
γ) Ἰούλιος	7 καὶ 8	3.465	7.239
δ) Αὐγουστος	21 καὶ 22	3.560	7.425
ε) Σ/βριος	27 καὶ 28	3.598	7.523
στ) Ὁκ/βριος	35 καὶ 36	(3.518)	(7.338)
ζ) Ν/βριος	37 καὶ 38	(3.518)	(7.338)
Σύνολον		<u>24.625</u>	<u>51.365</u>

Συνεπώς οί διατεθεισες μέσω της Έπιτροπής Δελτίων και Διανομών ποσότητες κατά τούς μήνες Μάϊον - Ν/βριον 1942 ανήλθον σέ 24.625 χιλιόγραμμα (κιλά) άλατος και σέ 51.365 κουτιά πυρείων. Οί τιμές, όριζόμενες από τη Νομαρχία, ένω τόν Μάϊον ώρίστηκαν του άλατιού σέ 70 δρχ. κατά κιλό και τών σπύρων σέ 7,50 δρχ. τó κουτί, τόν Ίούνιον και Ίούλιον άνέβηκαν σέ 108 δρχ. και 14 άντιστοιχώς, τόν δέ Αύγουστον σέ 182 δρχ. τó κιλό και 25 δρχ. τó κουτί.

Και μέ τόν άνωτέρω πίνακα σπύρων έχουμε έκδηλο τόν διαφορισμόν του άριθμού, που προείπαμε, τών για κάθε είδος προσερχομένων στα πρατήρια διανομής και αγοραζόντων, ό όποιος ποικίλλει: 7.302 κουτιά έλαβε ισόποσος άριθμός κατοίκων, τόν έπόμενο μήνα έμειώθη σέ 7.200, άκολούθως άνέβη σέ 7.239, τόν έπόμενο μήνα σέ 7.425 και πάλι μεγαλύτερος τόν έπόμενο σέ 7.523.

Στις άρχές Ίουλίου διενεμήθησαν στους κατοίκους μέ τó ύπ' άριθμ. 6 κουπόνι πατάτες συνολικού βάρους 1.714 όκάδων ή 2.193 κιλών και 920 γραμμαρίων· τó κάθε άτομο έλάμβανε 100 δράμια ή 320 γραμμάρια, άντι 560 δρχ. τήν όκά, δηλ. 140 δρχ. τήν μερίδα. Οί πατάτες προήρχοντο από τα χωριά Άνυφί, Άργολικό (Κούτσι), Κοφφίνι (Νέα Τίρυνθα) και Πουλακίδα, οί κάτοικοι τών όποίων ήρνούντο να παραδώσουν τις ποσότητες που οί ίδιοι είχαν άρχικά ύποσχεθί, παρά τις παρακλήσεις του Προέδρου της Έπιτροπής Διανομών· στο τέλος παρενέβη ένας Ίταλός που άπεδείχθη καλός άγγελος για εκείνη τήν έποχή, ό έφεδρος Ταγματάρχης τών Άλπινιστών *Igino de Cao*, μηχανικός στην πολιτική του ζωή από τήν Κορίτζια (Corizia) της επαρχίας Udine της ΒΑ Ίταλίας προς τα Ίταλογιουγκοσλαβικά τότε και Ίταλοαυστριακά σύνορα, ό όποιος ήτο άρμόδιος διευθυντής του Ίταλικού γραφείου Έπισιτισμού· έγνώριζε και γαλλικά. Οί ύπηρεσιακές σχέσεις μέ τόν Ήλ. Παπαντωνίου έξελίχθηκαν σέ φιλικές και τó ενδιαφέρο του De Cao, όταν μάλιστα ήταν καλών διαθέσεων και έστερείτο οίουδήποτε φανατισμού —δέν ήτο φασίστας— έπολλαπλασιάσθη. Ό ίδιος προσωπικώς, μετά τήν άρνησι τών χωρικών, μετέβη στα χωριά, συνιστώντας τήν παράδοσι, προς άποφυγή λήψεως βιαιών μέτρων, και ή παρουσία του εκείνη συνετέλεσε στο σωφρονισμό και τήν έκλογίκευσί τους.

Τέλη Ίουνίου ό Αύτόνομος Σταφιδικός Όργανισμός (Α.Σ.Ο.) έστειλε στο Ναύπλιο 74.813 όκάδες μικτές ή κιλά 95.760 και 640 γραμμάρια σταφιδοκάργου, μέσα σέ 4.159 σάκκους, που μετέφεραν τα ίστιοφόρα «Άγιος Νικόλαος», «Άγιος Διονύσιος» και «Άγιος Γεώργιος». Η Νομαρχία άνέθεσε (άπόφ. 11387 /29.6.42) στην Έπιτροπή Διανομών τήν ευθύνη της άποθήκευσης και διαχείρισης και μέ συνεχείς άλληλοδιαδόχες άποφάσεις¹³ διέταξε τή

13. 11480/3.7.1942, 11618/3.7.42, 11653/4.7.42, 12658/21.7.42, 13220/31.7.42,

διανομὴ διαφόρων ποσοτήτων στὶς Κοινότητες τοῦ Νομοῦ μὲ τιμὴ δραχ. 360 τὴν ὀκά ἢ 281,25 τὸ κιλό. Στὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου ἐγίναν τρεῖς διανομὲς μέλανος σταφιδόκαρπου¹⁴ μὲ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 9, 15 καὶ 25 κουπόνια ἀνὰ μία ὀκά τὸ ἄτομο στὶς δύο πρῶτες καὶ μισὴ ὀκά στὴν τρίτη· οἱ τιμὲς προσδιωρίσθησαν γιὰ τὴν πρώτη διανομὴ 240 δραχ. τὴν ὀκά, γιὰ τὴ δευτέρα καὶ τὴν τρίτη 396 δραχ. Ἡ ὅλη συνολικὰ διανεμηθεῖσα ποσότης ἀνῆλθε:

Κουπόνι 9: 7.250 ὀκάδες, κουπόνι 15: 7.402 ὀκάδ., κουπόνι 25: 3.748 ὀκάδ. Σύνολο ὀκάδων 18.400 καθαρῶν ἢ Kg 23.552.

Στὴν κατ' ὀκᾶν ἀξία ὠρίσθηκαν δραχμ. 30 (12658 /21.742 ἀπόφ. Νομαρχ.) γιὰ δικαίωμα τῆς Ἐπιτροπῆς Δελτίων καὶ Διανομῶν, καὶ δραχ. 20 τὴν ὀκά, γιὰ ἀμοιβὴ τῶν ἐμπόρων Ἰ. Καλογεροπούλου καὶ Κ. Διαμαντοπούλου, ποὺ εἶχαν ἀναλάβει τὸ ζύγισμα καὶ τὴν παράδοσι ὁλόκληρης τῆς ποσότητος τοῦ σταφιδόκαρπου συνολικοῦ βάρους 73.398 ὀκάδων καθαρῶν ἢ 93.949 κιλῶν καὶ 440 γραμμαρίων. Ἡ δυνατότης γιὰ τὴ διανομὴ τοῦ σταφιδόκαρπου αὐτοῦ ἐπετεύχθη μετὰ τὸ νομοθετικὸ διάταγμα 1561/1942, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπεβλήθη ὑποχρεωτικὸ παρακράτημα σὲ εἶδος στὴν παραγωγὴ κορινθιακῆς σταφίδας κατὰ τὸ ἔτος 1942-1943. Τὸ παρακράτημα αὐτὸ εἶχε ὀρισθῇ σὲ 70% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς. Ἰσόποσο παρακράτημα ἐπεβλήθη μὲ τὸ νομοθ. δ/μα 1590/1942 καὶ ἐπὶ τῆς παραγωγῆς σύκων Πελοποννήσου (ΦΕΚ 153/1942, τχ. Β', σ. 656).

Καὶ ἄλλη ποσότης σταφίδος καὶ μάλιστα σουλτανίνας διανεμήθη στοὺς κατοίκους Ναυπλίου. Μὲ προσωπικὲς ἐνέργειες τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Διανομῶν μακαρίτη Ἡλ. Παπαντωνίου ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς Ἰταλικῆς Μεραρχίας Gulia, ἡ ὁποία προηγουμένως ἐστάθμευε στὸ Ἀνάπλι καὶ ἀκολούθως μετεστάθμευσε στὴν Κρήτη, ἐστάλησαν μὲ ἱστιοφόρο 1.700 ὀκάδες ἐλαιολάδου, τὸ ὁποῖο διανεμήθη στὶς 5 Αὐγούστου μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 18 κουπόνι, ἀνὰ 100 δράμα τὸ ἄτομο, καὶ 1930 ὀκάδες σταφίδας σουλτανίνας, οἱ ὁποῖες διανεμήθησαν στὶς 30.9.42, μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 32 κουπόνι, ἀνὰ 100 δράμα τὸ ἄτομο πρὸς 1.260 δραχ. τὴν ὀκᾶν, δηλ. 315 δραχ. τὴν ἀτομικὴ μερίδα. Ἀπὸ τὴν τιμὴν αὐτὴν ποὺ ὠρίστηκε μὲ ἀπόφασιν (25/29.9.1942) τῆς Ἀγορανομικῆς Ἐπιτροπῆς Διατιμῆσεων, δραχμὲς 5,40 κατ' ὀκᾶν εἰσέπραξε ἡ Ἐπιτροπὴ Διανομῶν, ἡ ὁποία ἐπίσης ἐπραγματοποίησε στὶς 4 Ν/βρίου καὶ στὶς 16 Ν/βρίου καὶ ἄλλες δύο διανομὲς σταφίδας μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 40 κουπόνι 300 δραμίων τὸ ἄτομο, μὲ τὸ 42 κουπόνι, λευκῆς

13249/1.8.42, 13309/1.8.42, 13350/1.8.42, 13641/7.8.42, 13642/7.8.42, 13645/7.8.42, 14323/20.8.42, 14432/21.8.42. Τότε ὑπηρετοῦν στὴ Νομαρχία, πλὴν τῶν ὧν σὲ ἄλλες σελίδες ἀναφέρονται, καὶ οἱ: Κων. Βασιλείου, Λάμπης Καρδαράς, Σπυρ. Στριγγός, Ἑλένη Φρέντζου, Ἑλένη Καπούρου, Σταῦρος Καραχάλιος, κλητῆρας Δημ. Μπακινέζος, ὁδηγὸς Ἰ. Σεβίλιας καὶ μεταφραστὴς τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης Φοντάνα.

14. 11480/3.7.42, 12658/21.7.42, 14323/20.8.42 διαταγαὶ τῆς Νομαρχίας.

150 δραμίων κατ' άτομο και με τὸ 43 κουπόνι, μαύρης, 50 δραμίων τὸ άτομο. Γιὰ τὶς τιμὲς διανομῆς δὲν ἔχουμε στοιχεῖα οὔτε γιὰ τὶς συνολικὲς ποσότητες ποὺ διανεμήθησαν. Ἄν ὅμως δεχθῶμεν, ἐφαρμόζοντας τὸν κανόνα τοῦ μέσου ὄρου, ὑποθετικά, ὅτι ἔλαβαν τὶς σταφίδες αὐτὲς 7.500 κάτοικοι, οἱ διανεμηθεῖσες ποσότητες ὑπολογίζονται σὲ 5.624 ὀκάδες στὴν πρώτη διανομή, στὴ δευτέρα σὲ 2.812 ὀκάδες καὶ μισὴ λευκῆς καὶ στὴν τρίτη 937 ὀκάδες καὶ μισὴ μαύρης, δηλαδὴ σὲ 7.200 χιλιόγραμμα, σὲ 3.600 κιλά λευκῆς καὶ 1.200 κιλά μαύρης.

Ἡ ἴδια Ἐπιτροπὴ Διανομῶν εἶχε ἀναλάβει¹⁵ ἐπίσης τὶς φροντίδες διαθέσεως 37.313 $1\frac{1}{2}$ ὀκάδων ζαχαρέως, ποὺ ἔστειλε ἅπαξ, σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Κατοχῆς, τὸ Ὑπουργεῖο Ἐπισιτισμοῦ (77.559 ἀπόφ.), γιὰ νὰ διανεμηθῇ στοὺς Δήμους καὶ τὶς Κοινότητες τοῦ νομοῦ Ἀργολιδοκορινθίας, τὸ ὁποῖο καθώρισε καὶ τὴν τιμὴ διαθέσεως σὲ 591 δρχ. τὴν ὀκά καὶ τὸ βάρος κάθε ἀτομικῆς μερίδας σὲ 75 δράμα. Στὴν τιμὴ αὐτὴ συνυπελογίζοντο δραχμὲς 17,92 τὴν ὀκά γιὰ φόρο τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 442/1941 καὶ δρχ. 4,32 τὴν ὀκά γιὰ τὰ ἔξοδα διανομῆς τῆς Ἐπιτροπῆς Δελτίων καὶ Διανομῶν, ὅπως καθώρισε ἡ Ἀγορανομικὴ Ἐπιτροπὴ Διατιμήσεων Ναυπλίου (23/22-24 Ἰουλίου 1942 ἀπόφ.), ἡ ὁποία ἐπίσης καθώρισε σὲ 650 δραχμὲς τὴν ὀκά τὴν ἀξία τῆς ζαχαρέως, ποὺ διανεμήθη σὲ 7.397 Ἀναπλιῶτες, 75 δράμα τὸ άτομο, μετὰ τὸ 16 κουπόνι (12671 /21.742 ἀπόφ. Νομ.). Ἡ διανεμηθεῖσα στὸ Ναύπλιο ζάχαρι ἀνῆλθε σὲ 1.387 ὀκάδες συνολικά ἢ 1.775 κιλά καὶ 360 γραμμάρια. Γιὰ τὶς διανομὲς τῆς ζαχαρέως πρὸς τὶς Κοινότητες καὶ τοὺς ἄλλους Δήμους τοῦ Νομοῦ δὲν ἐμεσολάβησαν, στὸ Ναύπλιο, ἔμποροι καὶ ἔτσι δὲν ἐπεβαρύνθη περισσότερο ἡ ἀξία τῆς.

Τὸν Ἰούλιον κατεσχέθησαν δύο φορτηγὰ αὐτοκίνητα, ποὺ μετέφεραν παράνομα τομάτα 11.000 ὀκάδων ἢ 14.080 χιλιογράμμων. Τὸ Δικαστήριον ποὺ διέταξε τὴν κατάσχεσι, ὥρισε παραλλήλως τὴ διανομὴ στοὺς κατοίκους, ἡ ὁποία ἐγίνε σὲ δύο δόσεις μετὰ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 10 καὶ 17 κουπόνια τῶν ἀτομικῶν δελτίων, στὴν πρώτη μισὴ ὀκά κατ' άτομο (640 γραμμάρια) καὶ στὴ δευτέρα μιὰ ὀκά (1.280 γραμμάρια).

Ἀπὸ τὶς 18 Ἰουνίου μέχρι τέλους Ἰουλίου ἀνέλαβε ἡ Ἐπιτροπὴ Διανομῶν καὶ μιὰ ἄλλη φροντίδα. Τῆς ἀνετέθη (11310 /18.642 ἀπόφ. Νομ.) ἡ χορήγησι, κατὰ προτίμησι σὲ ἀσθενεῖς καὶ δημόσια κέντρα τῆς πόλεως, διατακτικῶν πάγου, οἱ ὁποῖες ἐστέλλοντο πρὸς ἐκτέλεσιν πρὸς τὸ μόνο στὴν περιφέρεια παγοποιεῖο Ἀδελφῶν Κοκκίνου, τὸ ὁποῖο ἐλάμβανε γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἀνάλογη ποσότητα πετρελαίου. Ἡ ἀπασχόλησι δὲν ἦταν μικρὴ καὶ τὰ παράπονα ἐπολλαπλασιάζοντο, ἀφοῦ καὶ ἡ παραγωγὴ ἦτο ἀνεπαρκὴς μετὰ τὸ ἐλάχιστο πετρέλαιο ποὺ διετίθετο.

15. 13179/30.7.1942, 13180/30.7.42, 14206/21.8.42 δ/γαί τῆς Νομαρχίας.

Τὸν Αὐγουστο, μὲ ἐντολὲς πάλι τῆς Νομαρχίας¹⁶, ἡ Ἐπιτροπὴ παρέλαβε ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα μιὰ μικρὴ ποσότητα 230 ὀκάδων «κεφαλεῦρι», ἐγχώριας παραγωγῆς, καὶ τὶς διέθεσε πρὸς 3.100 δραχμὲς τὴν ὀκὰ στὸ Νοσοκομεῖο, στὰ Παιδικὰ Συσσίτια, στὰ Λαϊκὰ καὶ τὰ Δημοσιού-παλληλικά Συσσίτια, στὰ Συσσίτια τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ τῶν Τραπεζικῶν.

Τὸν Ἰούλιο, Αὐγουστο καὶ Σεπτέμβριο διετάχθησαν ἐπίσης μὲ πέντε νομαρχιακὲς ἀποφάσεις¹⁷ τρεῖς διανομὲς σάπωνος 75 δραμίων κατ' ἄτομο ἢ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς δύο πρῶτες καὶ 40 δραμίων ἢ τρίτη, οἱ ὁποῖες ἐπραγματοποιήθησαν μὲ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 13, 24 καὶ 26 κουπόνια· ἡ ἄξια εἶχε ὀρισθῇ γιὰ κάθε ὀκὰ σὲ 615 δραχμ. τῆς α' διανομῆς, σὲ 625 τῆς δευτέρας καὶ σὲ 640 δραχμ. τῆς τρίτης. Οἱ συνολικὲς ποσότητες ποὺ διετέθησαν, κατὰ διανομὴ, ἔφθασαν:

α': ὀκάδες 1.400, ἄτομα 7.466· β': ὀκ. 1.418, ἄτομα 7.562· γ': ὀκάδ. 754, ἄτομα 7.540. Σύνολο ὀκάδων 3.572 ἢ 4.572 κιλά καὶ 160 γραμμάρια.

Καὶ τοῦ σαπουνιοῦ, ὅπως τῆς σταφίδας, τῶν εἰδῶν μονοπωλίου καὶ τῶν γεωμήλων, ἡ διανομὴ ἐγίνε μέσῳ τῶν παντοπωλῶν, οἱ ὁποῖοι συνειργάζοντο στενὰ μὲ πνεῦμα κατανοήσεως καὶ μεταξὺ τῶν καὶ μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία χωρὶς διακρίσεις ἐχορῆγει τὶς ποσότητες ποὺ κάθε ἕνας ἐδέχετο νὰ διαμοιράσῃ. Νὰ σημειωθῇ, ὅτι βάσει τῶν διασωθέντων στοιχείων, ποὺ ἀπεικονίζουν ὁμῶς μερικῶς τὴν κίνησι τῶν διανομῶν μέσῳ τῶν παντοπωλείων, οἱ ποσότητες ποὺ διενέμοντο διὰ τῶν παντοπωλῶν τοῦ Ναυπλίου ἔφθαναν περίπου στὸ αὐτὸ ὕψος μὲ τὶς ἀντίστοιχες τῶν παντοπωλῶν τῆς Προνοίας· ἐνδεικτικῶς: οἱ τῆς Προνοίας ἐμοίρασαν 4.190 ἀλάτι, οἱ τοῦ Ναυπλίου 4.120, σπύρτα οἱ τῆς Προνοίας 10.234 κουτιά, καὶ οἱ τοῦ Ναυπλίου 10.170, σαποῦνι οἱ τῆς Προνοίας 651 ὀκάδες καὶ οἱ τοῦ Ναυπλίου 712, σταφίδα οἱ τοῦ Ναυπλίου 3.732 ὀκάδες καὶ οἱ τῆς Προνοίας 3.432, πατάτες 700 ὀκάδες οἱ τοῦ Ναυπλίου καὶ 609 οἱ τῆς Προνοίας¹⁸.

Στὶς 6 Σεπτεμβρίου ἐγένετο διανομὴ 1.542 ὀκάδων σταφυλῶν —ἄνευ δελτίου— ποὺ εἶχαν σταλῇ ἀπὸ τὸ Ξυλόκαστρο· τῇ διανομῇ ἐνήργησαν οἱ

16. 13351/3.8.42, 14291/19.8.42, 14341/21.8.42.

17. 12021/10.7.42, 14230/19.8.42, 14322/20.8.42, 14986/7.9.42, 15241/7.9.42.

18. Οἱ παντοπῶλαι τοῦ Ναυπλίου Κ. Μεντῆς. Γ. Μηλιώτης καὶ Ἰ. Ξυνὸς δὲν εἶχαν πραγματοποιεῖ διανομὲς, ὅπως καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωάννης καὶ Δημήτριος Μόρφης· ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν ἀρίστων ἀποφοίτων τοῦ Γυμνασίου Ναυπλίου ἐνεγράφη στὸ Χημικὸ Τμήμα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐστρατεύθη ὁμῶς καὶ ἐπολέμησε στὴ Μικρὰ Ἀσία· ἐπιστρέψας ἀνέλαβε τὰ βάρη ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας ἐκ 5 ἀδελφῶν λόγῳ θανάτου τοῦ πατρὸς· ἔτσι ἔμεινε παντοπῶλης γιὰ νὰ προστατέψῃ καὶ παντρέψῃ τρεῖς ἀδελφές. Ἐφο-νεύθη ἀπὸ «ἀδέσποτη» τὸν Δ/βριο τοῦ 1944 στὸ Ναύπλιο, κατὰ τὴν γενικῶς ἀποδεκτὴ ἐκδοχή.

συνεταίροι Ι. Καλογερόπουλος και Κ. Διαμαντόπουλος με ποσοστό προμηθείας 7%. Η τιμή ωρίσθηκε σε 625 δραχμές την οκά, δηλ. σε 488,20 δρχ. το κιλό, υπολογισθείσης της φύρας, του ναύλου, της αξίας χάρτου περιτυλίξεως και εργατικών.

Ἀξιόλογη ὑπῆρξε ἡ διανομὴ σιτηρῶν καὶ μάλιστα συνεχῶς ἐπὶ τέσσερες μῆνες. Στὶς 5 Αὐγούστου σμιγοῦ 4 οκάδων κατ' ἄτομο καὶ 260 δράμια, μετὸ 19 κουπόνι, στὶς 11 Σ/βρίου σίτου-σμιγοῦ 3 οκάδων καὶ 150 δραμίων τὸ ἄτομο, μετὸ 30 κουπόνι, στὶς 6 Ὀκτωβρίου σίτου 3 οκάδων καὶ 200 δραμίων, μετὸ 34 κουπόνι, καὶ στὶς 7 Ν/βρίου σίτου-ἀραβοσίτου 3 οκάδων καὶ 275 δραμίων τὸ ἄτομο, μετὸ 41 κουπόνι· οἱ τιμές, ὅπως εἶχαν ὁρισθῇ ἀπὸ τὴν Ἀγορανομικὴ Ἐπιτροπὴ Διατιμήσεων Ναυπλίου, ἔφθαναν στὶς 340, 325, 340 καὶ 340 δραχμές τὴν οκά, οἱ δὲ ποσότητες, πού διενεμήθησαν τὸν Αὐγουστο σὲ 32.550 οκάδες καὶ τὸν Σ/βριον σὲ 24.300 οκάδες· ἀτυχῶς γιὰ τοὺς ἐπομένους δύο μῆνες δὲν ἔχουμε στοιχεῖα, βάσει ὅμως τῆς ἀρχῆς τοῦ μέσου ὄρου μπορεῖ νὰ υπολογισθοῦν καὶ προσδιορισθοῦν κατὰ προσέγγισι οἱ διανεμηθεῖσες ποσότητες, ἐφ' ὅσον στὴν πρώτη διανομὴ τοῦ Αὐγούστου μετέσχον 7.000 ἄτομα καὶ στὴ δευτέρα τοῦ Σ/βρίου 7.200 ἄτομα· ἐπομένως τὸν Ὀκτώβριο καὶ τὸν Ν/βριον θὰ ἐχορηγήθη σιτάρι σὲ 7.100 (ὁ μέσος ὄρος τῶν δύο προηγουμένων μηνῶν) καὶ ἡ ποσότης θὰ ἀνῆλθε τὸν Ὀκτώβριο σὲ 24.850 οκάδες καὶ τὸν Ν/βριο σὲ 26.181 οκάδες. Ἐχομεν, λοιπόν, συνολικὲς διανομὲς σιτηρῶν στὸ τετράμηνο αὐτό:

Αὐγουστος 1942 :	οκάδες	32.550	ἢ Kg	41.664.-
Σ/βριος :	»	24.300	»	31.104.-
Ὀκ/βριος :	»	24.850	»	31.744.-
Ν/βριος :	»	<u>26.181</u>	»	<u>33.511.-</u> καὶ <u>680</u> γραμμ.
Σύνολο οκάδων		<u>107.881</u>	»	<u>138.023.-</u> καὶ <u>680</u> γραμμ.

Ἐπεξηγοῦντες, διενεμήθη κατὰ τὸ τετράμηνο Αὐγούστου - Ν/βρίου 1942 σὲ κάθε Ἀναπλιώτῃ καὶ κάτοικο τότε τοῦ Ναυπλίου συνολικῶς 15 οκάδες σιτηρῶν καὶ 85 δράμια ἢ 19 κιλά καὶ 472 γραμμάρια. Ἡ ἐξέυρεσι τῶν σιτηρῶν αὐτῶν καὶ ἡ διανομὴ των ἀπὸ τὸν Αὐγουστον καὶ ἐξῆς ἐπετεύχθη μετὰ τὴν ἐπιβληθεῖσα φορολόγησι σὲ εἶδος τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς μετὸ νομοθετικὸ διάταγμα 1207/1942 «περὶ φόρου καὶ παρακρατήσεως εἰς εἶδος ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς». Τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν εὐεργετικά· ἐντὸς τοῦ Αὐγούστου ἐπετράπη ἡ χωρὶς ἄδεια καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν ἐλεύθερη ἀγορὰ καὶ μεταφορὰ καὶ πώλησι τῶν εἰς τὸν φόρον καὶ τὸ παρακράτημα σὲ εἶδος ὀσπριοειδῶν, ἥτοι α) ρεβιθίων, β) φακῆς, γ) κουκιῶν, δ) μπιζελίων, ε) λαθουρίου ἐδωδίου καὶ κτηνοτροφικοῦ, στ) ρόβης, ζ) βίκου καὶ η) λουπίνων, ἀργότερα καὶ τῶν φασολίων (ΦΕΚ 138/19.8.1948, τχ. Β' σ. 592).

Ἡ μαύρη ἀγορὰ τῶν τσιγάρων

Κατὰ τὴν Κατοχὴν ὠργίαζε καὶ τῶν τσιγάρων ἡ μαύρη ἀγορά· μόνον κάτι φτηνὰ τσιγάρα κυκλοφοροῦσαν σὲ κοῦτες, «στούκας» τὰ εἶχαν παρονομάσει, βαριά, ποὺ κατέστρεφαν πνεύμονες, καί, μόνον οἱ θεωρητικὸι λυσσοῦσαν νὰ τὰ βροῦν. Καὶ γιὰ τὴν προμήθεια αὐτῶν εἶχε ἐφαρμοσθῇ εἰδικὸ δελτίο διανομῆς. Στὸ Ναύπλιο τυπώθηκαν τὸν Αὐγούστο «ἀτομικὰ δελτία καπνιστοῦ», δὲν ὑπῆρχε μάλιστα κατάλληλο χαρτί ἐκτυπώσεως καὶ ὁ μακαρίτης *Κων. Ἀποστολόπουλος*, πατέρας τοῦ ἀξέχαστου Θύμιου, ὁ ὁποῖος εἶχε προπολεμικῶς συνεταιρικὴ μὲ τὸν ἀδελφὸ του βιοτεχνία σιγαρέττων, παρεχώρησε παλαιὰ, τῆς πρώτης περιόδου τῆς δραστηριότητός των, ἀχρησιμοποίητα κουτιά, τὰ ὁποῖα ἐτυπώθησαν στὴν ὀπισθία λευκὴ πλευρά. Ὑπόδειγμα δίδομεν στὸ τέλος τῆς μελέτης, ὅπως καὶ τῶν πρώτων ἀτομικῶν δελτίων ἄρτου, ποὺ εἶχαν τὸν Ἰανουάριον-Φεβριό 1942 τυπωθῇ· εἶχε γίνει διανομὴ σιγαρέττων μὲ τὰ κουπόνια 1-11 καὶ 21-22. Θὰ πρέπει νὰ γραφῇ ὅτι οἱ καπνοβιομηχανίες τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ἐλειτούργουν, ἡ δὲ ὅποια παραγωγή των διετίθετο, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Γ' Ἐφορίας Καπνοῦ Ἀθηνῶν, ἀπὸ τίς ἴδιες, σὲ κοινὴ ὁμῶς ἀποθήκη ὅλων τῶν βιομηχανιῶν ποὺ ὑπῆρχε στὴν ὁδὸ Δώρου, ἀπ' εὐθείας στὸν κόσμον. Οἱ καπνοβιομηχανίες αὐτὲς ὑποχρεώθηκαν νὰ παραδίδουν μηνιαίως στὸν «Ὄργανισμό Φεράλας», προφανῶς Ἰταλικόν, ποσοστὸ μέχρι 10% τῆς «μηνιαίας ἐπαρχιακῆς δυναμικότητός των», (σιγαρέττων), κατόπιν τῆς συμβάσεως ποὺ εἶχε ὑπογραφῇ μετὰ τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ αὐτοῦ «περὶ προμηθείας εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ὑπηρετούντων δημοσίων πολιτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν μελῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν» (ΦΕΚ 136 καὶ 220 τοῦ 1942, τχ. Β', σ. 581 καὶ 957). Στὴν ἴδια ὑποχρέωσι ὑπῆγοντο καὶ οἱ ἐπαρχιακὲς καπνοβιομηχανίες, μόνον ἀνεβλήθη ἡ ὑπαγωγή τους στὸ μέτρο. Ἡ σύμβασις αὐτὴ ἀπὸ νομικῆς πλευρᾶς εἶναι τουλάχιστον ἀήτης, δεδομένου ὅτι, ὑποτίθεται, συνεφώνησε τὸ Κράτος μὲ κάποιον καὶ μὲ τὴ συμφωνία αὐτὴ ἐπέβαλε ὑποχρεώσεις σὲ τρίτους· ἡ ἀνάμιξις ἐξ ἄλλου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, προσχηματικὴ, δὲν εἶναι παρὰ ὑποκριτικὴ δικαιολόγησι τῆς μονοπωλιακῆς αὐτῆς παραχωρήσεως. Μὴν ἀγνοοῦμεν ὁμῶς ὅτι ἦτο Κατοχὴ καὶ οἱ Κατοχικὲς Δυνάμεις ἠδύναντο ἀνεξέλεγκτα νὰ ἐπιβάλλουν μονομερῶς τὴ θέλησίν των ἄνευ οἰασδήποτε συναινέσεως τοῦ Ἑλλήν. Κράτους ἢ οἰουδήποτε πολίτου.

Ἡ ἀλιεΐα καὶ ἡ διανομὴ τῶν ψαριῶν

Ὅπως ἐκ τοῦ ἀνωτέρω συγκεντρωτικοῦ πίνακος προκύπτει, μετὰ τῶν διανεμηθέντων εἰδῶν περιλαμβάνοντο καὶ ψάρια, τὰ ὁποῖα διανεμήθησαν ὀκτάκις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουλίου 1942 μέχρι 30 Σεβρίου 1942 μὲ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 2, 5, 12, 14, 20, 23, 31 καὶ 33 κουπόνια πρὸς 100 δράμα σὲ κάθε ἄτο-

μο, δηλ. συνολικῶς δύο δεκάδες ἢ δύο κιλά καὶ 560 γραμμάρια. Ἡ προμήθεια καὶ ἡ διανομὴ ὑπῆρξε ἄθλος γιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ πρέπει νὰ τονισθῇ καὶ νὰ τιμηθῇ ἡ μνήμη ὧσων συνετέλεσαν στὴν πραγματοποίησί του, τοῦ Ἡλίου Παπαντωνίου, Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ εἶχε τὴν πρωτοβουλία καὶ τὴν ὅλη ὀργάνωσι, τοῦ προαναφερθέντος Ἰταλοῦ ταγματάρχου Igino de Cao καὶ τοῦ τότε Νομάρχου, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον ἀπεδέχθη τὶς εἰσηγήσεις ἀλλὰ καὶ ἐνήργησε ὥστε νὰ μὴ προβληθῇ ὁποιοδήποτε πρόσκομμα ἀπὸ τὴ δημοσιοὑπαλληλικὴ γραφειοκρατία, καὶ τὴν ντόπια καὶ τὴν Ἀθηναϊκὴ. Καὶ ὑπῆρξαν δυσκολίες: πρῶτον ἡ ἄδεια ἀλιείας σὲ ἐποχὴ ποὺ ἀπηγορεύετο καὶ ἠλέγχετο αὐστηρὰ ἡ διακίνησι κάθε πλωτοῦ μέσου καὶ μάλιστα ὅταν ἐπρόκειτο γιὰ ἀλιεία ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἡμέρα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν νύχτα¹⁹, κατὰ τὴν ὁποία ἐπεβάλλετο ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς πλήρης συσκότισι· δεύτερον ἡ προμήθεια τῶν ἀναγκαίων πετρελαιοειδῶν, ἡ ἔλλειψι τῶν ὁποίων καὶ ἡ φειδῶ στὴν κατανάλωσι τῶν ὑπαρχόντων ἦσαν καὶ καθεστῶς καὶ κανὼν ἀπαράβατος, ἐλεγχόμενος ἀπολύτως ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς καὶ τῶν πιστῶν συνεργατῶν τους. Ἀπὸ πλευρᾶς ἑλληνικῆς ἀρμοδία ἦτο ἡ Ὑπηρεσία Κανσίμων τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας καὶ ἡ Νομαρχία Ἀργολιδοκορινθίας, ἀλλὰ παραλλήλως ἐποπτεύουσα καὶ ἐλέγχουσα τὰ πάντα καὶ ἡ Γερμανικὴ Ἐταιρεία Κανσίμων «Interkontinental», ἡ ὁποία διέθετε κυρίως βενζίνη καὶ εἶχε πρακτορεῖα στίς ἑδρες νομῶν· στὸ Ναύπλιο ἐκπρόσωπός της ὁ ἐξ Ἀθηνῶν τότε ἐλθὼν ἢ ἐκ Γερμανίας Ἀγαλλόπουλος· ἡ Ἐταιρεία αὐτὴ ἐχρησιμοποιεῖ τὶς ἐγκαταστάσεις καὶ τὸ ὅλο ἐμπορικὸ δίκτυο τῆς Ἐταιρείας Shell, τῆς ὁποίας ἐκπρόσωποι στὸ Ναύπλιο ἦσαν οἱ Ναυπλιεῖς ἀδελφοὶ Εὐάγγελος καὶ Ἀνάργυρος Σπυρ. Δημόπουλοι.

Τὰ ἀναγκαῖα πετρελαιοειδῇ γιὰ τὴ διακίνησι καὶ λειτουργία τῶν ἀλιευτικῶν συγκροτημάτων ἦσαν πετρέλαιον Solar (ἀκάθαρο), πετρέλαιο φωτιστικὸ, βενζίνη καὶ ὀρυκτέλαιο. Ἀντιλαμβάνεται οἷοσδήποτε εὐκόλα τὸ πόσες προσπάθειες καὶ ἐνέργειες ἐπεβάλλετο νὰ γίνουν καὶ στὸ Ναύπλιο καὶ στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ κινητοποιηθοῦν ὅλοι αὐτοὶ οἱ συναρμόδιοι ἀποτελεσματικὰ καὶ ἔγκαιρα καὶ γιὰ νὰ ἐξευρεθοῦν τὰ κατάλληλα γιὰ ἡμέρα καὶ νύχτα ἀλιευτικὰ συγκροτήματα καὶ νὰ ἐλέγχωνται καὶ κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἀλιείας καὶ τῆς πλευσεως καὶ ὡς πρὸς τὰ πετρελαιοειδῇ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἀλιεύματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φυλάσσωνται, συνοδευόμενα συνεχῶς καὶ

19. Ἐντὸς 24 ὥρῶν ὑπερχεοῦντο νὰ ἐπαναπλεύσουν στὸν λιμένα τοῦ Ναυπλίου «ἀλιευτικαὶ λέμβοι», τὶς ὁποῖες ἄνευ ἀδείας οὐδεὶς ἐπετρέπετο νὰ χρησιμοποιῇ ἢ νὰ κυκλοφορῇ καὶ ἐργάζεται· ἄδεια δὲν ἐχορηγεῖτο, ἀν ἐχρησιμοποιεῖ κατ' ἐπάγγελμα ἢ καθ' ἑξὶν παράνομα μέσα ἀλιείας ἢ ἐπεδίδετο γενικῶς σὲ πράξεις ἀντιβαίνουσες στὸ δημόσιο συμφέρον, στὴν τάξι καὶ τὴν ἀσφάλεια τῶν ἁκτῶν (ΦΕΚ 140 καὶ 221 τοῦ 1942, τχ. Β', σ. 598, 965). Μὲ τὰ Νομοθ. Διατάγματα 1150, 1178 καὶ 1284 τοῦ 1942 ἐδεσμεύθη γενικῶς ἡ διακίνησι τῶν ψαριῶν, ὑποκειμένων σὲ διατίμησι.

κατὰ τὴν παραλαβὴν αὐτῶν καὶ τὴν διανομὴν ὑπὸ τῶν ἰχθυοπωλῶν (Σ. Ἀρτέμη, Κακαναράκη, ἀφῶν Σταυρουλάκη κλπ.), οἱ ὅποιοι διεξεδίκουν νομίμως καὶ δικαίως νὰ ἀναλάβουν καὶ ἀνέλαβον —ἦσαν ἄλλωστε ἀπαραίτητοι— τὴ διανομὴ ἐπ' ἀμοιβῇ βεβαίως, ἡ ὁποία ἐπεβάρυνε τὸ κόστος καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὴν τιμὴ πωλήσεως. Οἱ δυσκολίες θὰ ἦσαν μεγαλύτερες, ἂν ἡ Ἐπιτροπὴ Ἰχθυόσκαλας Ναυπλίου ἦτο ἄλλη καὶ δὲν διωρίζετο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας παραλλήλως καὶ ὡς Ἐπιτροπὴ Ἰχθυόσκαλας ἡ Ἐπιτροπὴ Δελτίων καὶ Διανομῶν. Μὲ δύο αὐθιμερὸν ἐκδοθεῖσες διαταγές τῆς Νομαρχίας (10832 καὶ 10861 /19.6.1942) διωρίσθησαν συγχρόνως δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἱ ὅποιοι, ἐπιβιβαζόμενοι ἐκ περιτροπῆς στὰ πέντε ἀλιευτικὰ συγκροτήματα ποῦ ἀπασχολοῦντο, θὰ παρηκολούθουν τὴν ὅλη διακίνησιν καὶ ἐργασία αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀλιείας καὶ τῆς μεταφορᾶς μέχρι παραδόσεως τοῦ ἐκάστοτε ἀλιεύματος στὴν Ἐπιτροπὴ Διανομῶν, ὥστε ν' ἀποφευχθῇ τυχὸν σφετερισμὸς οἰασοδήποτε ποσότητος καυσίμων ὑλῶν ἢ ἰχθύων. Καὶ πράγματι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπεφεύχθη ὁποιαδήποτε λαθροχειρία.

Δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα γιὰ τὰ χορηγηθέντα πετρελαιοειδῆ κατὰ τὸ δίμηνο Ἰουλίου - Αὐγούστου 1942, ὑπάρχουν ὅμως γιὰ τοὺς ἐπομένους μῆνας. Στὶς ἀρχές Σεβρίου καὶ τὸν Ὀκτώβριον 1942 ἀπέστειλε ἡ Ὑπηρεσία Καυσίμων τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου πετρέλαιο Solar 5.500 χιλιόγραμμα, φωτιστικὸ πετρέλαιο 1.300 κιλά, βενζίνη 198 καὶ ὀρυκτέλαιο 193 κιλά, τὰ ὁποῖα ὅμως, ὅταν ἐφθασαν στοὺς ἐδῶ πράκτορες τῆς Shell, περλωρίσθησαν λόγῳ διαρροῶν σὲ 5.424, 1.270, 194 ἀντιστοίχως· μόνον τὸ ὀρυκτέλαιο ἔμεινε ἀνέπαφο. Ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν ὀλίγων ἀποθεμάτων, ποῦ προϋπήρχαν ἐκ τῶν καταναλωθέντων κατὰ τοὺς προηγουμένους μῆνας, διετεθήσαν κατὰ τὸ δίμηνο Σεβρίου - Ὀκβρίου γιὰ τὴν ἀλιεία 3.741 χιλιόγραμμα ἀκαθάρτου πετρελαίου, 513 κιλά φωτιστικοῦ καὶ 159,5 κιλά λιπαντικῶν, ἔλαβον δὲ αὐτὰ τὰ πετρελαιοειδῆ τὰ ἐξῆς πέντε ἀλιευτικὰ συγκροτήματα ἀπὸ τὴν Κοιλιάδα τῆς Ἐρμιονίδος, τρία γρί-γρί, τὰ ὁποῖα εἰργάζοντο τὴ νύχτα, καὶ δύο γρίποι (τράτες) ἐργαζόμενοι τὴν ἡμέρα, ποῦ ἔμεναν στὸν τόπο τους μέχρι τότε ἀνεργα.

Ἀθακ. πετρ. Φωτιστ. Λιπαντικά

		Kg		
α)	γρί-γρί	Νικολάου Ἀν. Φασουλῇ	995	164 29
β)	»	Γεωργίου Ἰατροῦ	985	245 39
γ)	»	Ἀντωνίου Ἰατροῦ	735	100 48,5
δ)	τράτα	Ἀντωνίου Γκιόλα	513	2 17
ε)	»	Ἰωάννου Γκιόλα	513	2 17
	Σύνολο		<u>3.741</u>	<u>513 150,5</u>

Τὸ σύνολο τῶν ἀλιευμάτων ἀπὸ τῆς 6ης Ἰουλίου μέχρι τῆς 11ης Ὀκτωβρίου (τὸν Ἰούλιον ἐπάρειψαν ἐπὶ 19 ἡμέρας καὶ τὸν Αὐγουστον 18)

ἀνήλθον σὲ 19.792 ὀκάδες ἢ κιλά 25.333 καὶ 760 γραμμάρια ἰχθύων διαφόρων εἰδῶν, τὰ ὅποια συνήθως ἦσαν σαφρίδια, φρίσσες καὶ γαῦρος, λίγες μαρίδες, σαρδέλλες καὶ μερικά χοντρά. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου 1.253 ὀκάδες ἢ 1.603 κιλά καὶ 840 γραμμάρια ψαριῶν διετεθήσαν στὴν ἀντίστοιχη Ἐπιτροπὴ Διανομῶν τοῦ Ἄργους γιὰ τὴ διανομὴ τους στοὺς Ἀργεῖους, κατόπιν διαταγῆς τῆς Νομαρχίας (12487 /21.7.42). Συνεπῶς ἡ διανεμηθεῖσα ποσότης στοὺς κατοίκους τοῦ Ναυπλίου ἔφθασε στὸ ποσὸ τῶν 18.539 ὀκάδων ἢ 23.730 χιλιογράμμων. Οἱ τιμὲς τῶν ψαριῶν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἐκυμαίνοντο.

Γιὰ τὸν Ἰούλιο 1942 δὲν ἔχουμε λεπτομερῆ στοιχεῖα οὔτε γιὰ τὶς ἀλιευθεῖσες καὶ διανεμηθεῖσες ποσότητες οὔτε γιὰ τὴν τιμὴ διανομῆς κάθε εἶδους ψαριοῦ· σώζονται μόνο στοιχεῖα γιὰ τὰ εἰσπραχθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς δικαίωματα, γιὰ τὴν ἀμοιβὴ τῶν ἰχθυοπωλῶν, γιὰ τὴν ἀμοιβὴ τῶν ἀλιέων καὶ γιὰ τὸ σύνολο τῶν εἰσπραχθέντων χρημάτων. Γιὰ τὸν Αὐγούστο 1942 καὶ μετέπειτα οἱ τιμὲς διαθέσεως-πωλήσεως ἦσαν γιὰ τὰ σαφρίδια 1.450 δρχ. τὴν ὀκά, ἡ ὁποία αὐξήθηκε σὲ 1.700 δρχ. τὴν 10.8.42 καὶ σὲ 2.000 δρχ. τὴν 6.9.42 καὶ ἔξῃς, γιὰ τὶς φρίσσες σὲ 650 δρχ. τὴν ὀκά, πού αὐξήθηκε ἀκολούθως σὲ 800 δρχ. καὶ τὴν 6.9 σὲ 1.400, ἀπὸ 20.9 καὶ ἔξῃς σὲ 1.500, γιὰ τὶς μαρίδες σὲ 800 δρχ. τὴν ὀκά καὶ τὶς σαρδέλλες σὲ 700 δρχ., γιὰ τὸ γαῦρο σὲ 540 δρχ. τὴν ὀκά· γιὰ τὰ χονδρά σὲ 1.800 δρχ. τὴν ὀκά. Οἱ ἀλιεῖς εἰσέπρατταν γιὰ τὰ σαφρίδια 1.350 δρχ. τὴν ὀκά, γιὰ τὸ γαῦρο 500 δρχ. καὶ τὴ φρίσσα 530 δρχ. τὴν ὀκά. Τὰ προστιθέμενα δικαίωματα τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν ἐξόδων λειτουργίας καὶ τὴν ἀξία τοῦ πάγου ποὺ ἦτο ἀναγκαῖος, εἶχαν προσδιορισθῇ γιὰ τὸ γαῦρο σὲ 120 δρχ. τὴν ὀκά, γιὰ τὴ φρίσσα δρχ. 164 καὶ γιὰ τὸ σαφρίδι 80 δρχ. τὴν ὀκά. Στὶς ἀρχὲς Σεβρίου αὐξήθηκαν τὰ δικαίωματα, τὰ προστιθέμενα στὸ κόστος, σὲ 200 δρχ. τὴν ὀκά γιὰ τὸ σαφρίδι καὶ ἀπὸ 2.10.42 σὲ 280 δρχ. τὴν ὀκά, ἐμειώθησαν ὁμως γιὰ τὴ φρίσσα σὲ 50 δρχ., οἱ ὁποῖες σὲ συνέχεια ἀπὸ 11.9.42 αὐξήθηκαν σὲ 150 δρχ. τὴν ὀκά· γιὰ τὶς σαρδέλλες σὲ 50 δρχ. τὴν ὀκά καὶ μετὰ σὲ 60 δρχ., ἀπὸ δὲ τὸν Ὀκτώβριο σὲ 40 δρχ. Γιὰ τὰ χονδρά ὠρίσθησαν σὲ 280 δρχ. τὴν ὀκά καὶ μετέπειτα στὶς 5.10.42 σὲ 300 δρχ. τὴν ὀκά.

Δὲν μποροῦμε νὰ ἔχουμε σαφὴ εἰκόνα γιὰ τὴν τότε ἀγοραστικὴ ἀξία τῆς δραχμῆς, δεδομένου ὅτι οἱ τιμὲς τῶν ἀγαθῶν διατροφῆς, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν, ὅσων ὑπῆρχαν, συνεχῶς ἀνέβαιναν στὰ ὕψη, ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε ἐπίσημη διατίμησι, πολὺ περισσότερο, ὅταν δὲν συγκριθοῦν μὲ τὸ ὕψος τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἄς ὑπενθυμίσωμεν ὁμως μερικά στοιχεῖα γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ τὰ συγκρίνουμε μὲ τὶς παραπάνω τιμὲς τῶν ψαριῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν. Ἀπὸ 12.1.1942 προσδιωρίσθησαν τὰ ἡμερομίσθια γιὰ τοὺς ἐργαζομένους σὲ χωματοεργικὲς καὶ οἰκοδομικὲς ἐργασίες: α) τῶν κοινῶν ἐργατῶν ἀπὸ δρχ. 384-410, β) τῶν ἐργατριῶν γενικῶς δρχ. 252-269, γ) βαρέως ἐργαζομένων φορτοτεχνιτῶν δρχ. 408-435, δ)

ἐποπτῶν, ἐπιστατῶν καὶ ἀρχιτεχνιτῶν δρχ. 576-614, ε) τεχνιτῶν α' τάξεως δρχ. 540-576, στ) τεχνιτῶν β' τάξ. δρχ. 492-525, ζ) ἐργοδηγῶν πτυχιούχων ἀνωτέρων Σχολῶν δρχ. 672-717 καὶ η) ἐργοδηγῶν πτυχιούχων μέσων Σχολῶν Πολυτεχν. δρχ. 600-640. Ἀπὸ 1.7.1942 τὰ κατώτατα ὅρια ἡμερομίσθιου τῶν ἐργατοτεχνιτῶν ὠρίσθησαν: α) τεχνιτῶν μὲ προϋπηρεσία ἄνω τῶν 7 ἐτῶν δρχ. 560, β) τεχνιτῶν μὲ προϋπηρε. κάτω τῶν 7 ἐτῶν δρχ. 520, γ) ἐργατῶν ἀνειδικεύτων καὶ βοηθῶν ἡλικίας ἄνω τῶν 18 ἐτῶν δρχ. 450, δ) ἐργατῶν ἀνειδικεύτων καὶ μαθητευομένων κάτω τῶν 18 ἐτῶν δρχ. 350, ε) γυναικῶν τεχνιτριῶν μὲ προϋπηρεσία ἄνω τῶν 5 ἐτῶν δρχ. 450, στ) γυναικῶν τεχνιτῶν κάτω τῶν 5 ἐτῶν δρχ. 400, ζ) ἀνειδικεύτων ἐργατριῶν καὶ βοηθῶν ἄνω τῶν 17 ἐτῶν δρχ. 325, καὶ η) ἀνειδικεύτων ἐργατριῶν καὶ μαθητευομένων κάτω τῶν 17 ἐτῶν δρχ. 250. Αὐτὰ ἴσχυαν γιὰ ὅσους εἰργάζοντο στὴν περιφέρεια τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης καὶ τῆς Ἑλευσίνας, γιὰ τοὺς ἐργαζομένους ὅμως στὶς ἄλλες περιφέρειες τὰ ἡμερομίσθια αὐτὰ ἦσαν μειωμένα κατὰ 10%. Ἀπὸ 1.9.1942 ἐχορηγήθη αὐξηση κατὰ 50% τῶν μισθῶν ὅλων τῶν ὑπαλλήλων τῶν λειτουργουσῶν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, ἐπαγγελματικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐλάχιστες ὅμως εὐρίσκοντο σὲ λειτουργία καὶ ἡ ἀνεργία ἦταν τέτοιας ἐκτάσεως πὺν δὲν μποροῦσε νὰ προσδιορισθῇ. Δὲν θὰ ὑπῆρχε κανεὶς νὰ μᾶς κατηγορήσῃ ὡς ὑπερβολικούς, ἂν ἰσχυρισθῶμε ὅτι ἦτο σχεδὸν πλήρης. Γιὰ τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων ἃς ἀναφέρουμε ὅτι τὸν Αὐγουστο-Σεπτέμβριο 1942 ὁ εἰσηγητὴς ἐλάμβανε 6.500 δρχ. μηνιαίως, ὁ γραμματεὺς δρχ. 5.500, ὁ γραφεὺς δρχ. 4.000, ὁ τμηματάρχης δρχ. 10.000 (ΦΕΚ 11, 138, 149, 151, τοῦ 1942, τχ. Β', σ. 49, 590-1, 645-6, 651).

Ἐκ τῆς ὅλης αὐτῆς ἐπαυξήσεως τῶν τιμῶν διαθέσεως τῶν ψαριῶν ἡ Ἐπιτροπὴ εἰσέπραξε, σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα τῶν τριῶν μηνῶν, δρχ. 144.394 συνολικῶς, οἱ ὁποῖες ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ ἐνεργητικὰ ὑπόλοιπα παρακατετίθεντο στὸ Ὑποκατάστημα τῆς τότε Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, ἀνελθόντος τοῦ καθαροῦ ποσοῦ ἐκ τῆς ὅλης δραστηριότητος μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου σὲ δρχ. 3.267.590, ἐνῶ τὸ σύνολο τῶν λειτουργικῶν ἐξόδων δὲν εἶχε ὑπερβῇ τὸ ποσὸ τῶν δρχ. 489.000, ἀπὸ τίς ὁποῖες δρχ. 160.500 ἀντιπροσώπευαν μισθοὺς καὶ δρχ. 76.100 ἡμερομίσθια· γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ λογιστῆς μέχρι 30.10.1942 ἦτο ὁ συντάκτης τοῦ παρόντος καὶ γραφεὺς ἡ Δανάη Σταυροπούλου, μεταπολεμικὰ δικαστικὴ ὑπάλληλος, σύζυγος Γ. Τζεβελέκου, καὶ ὁ Θεόδ. Κ. Κοῖνης.

Γιὰ μιὰ πληρέστερη εἰκόνα τῆς ὅλης διαδικασίας ἀλιείας καὶ διανομῆς τῶν ψαριῶν θεωρῶ ἐπιβεβλημένο νὰ παραθέσω ὅσα διεσώθησαν, ὄχι πλήρη, στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα προαναφέραμεν συνοπτικὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν καθ' ἑκάστην ἡμερομηνίαν ἀλιευμάτων, σὲ ὁκάδες, καὶ ὡς πρὸς τὰ χρηματικὰ μεγέθη α) τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἀλιέων καὶ ἰχθυοπωλῶν, β) τῶν δικαιωμά-

των της Ἐπιτροπῆς καὶ γ) τῶν συνολικῶς ἐκ τῆς διανομῆς εἰσπραχθέντων. Τὰ σὲ κάθε ἡμερομηνία ἀλιευθέντα ἔφθασαν στὰ ἑξῆς ποσά:

Ἡμερ. ὀκάδες+δράμια			ἐκ μεταφορᾶς ...		2.951- 1.932, ²⁰⁰
5/8	96	300	12/9	386	200
6/8	152	200	13/9	180	200
7/8	227	200	14/9	256	200
8/8	370	—	15/9	306	—
9/8	366	200	16/9	299	—
10/8	313	—	17/9	217	200
12/8	65	—	18/9	595	200
14/8	331	200	19/9	265	—
17/8	209	200	20/9	332	—
18/8	391	200	21/9	84	200
19/8	165	300	23/9	28	200
20/8	47	—	25/9	273	200
21/8	214	200			3.225
		2.951.-			2.951.- 5.157, ²⁰⁰
			2/10	199	200
5/9	139	—	3/10	409	200
6/9	255	—	4/10	91	200
7/9	222	—	5/10	144	—
8/9	350	200	6/10	81	200
9/9	236	—	7/10	161	—
10/9	216	—	8/10	117	—
11/9	514		9/10	97	—
		1.932, ²⁰⁰			1.301
Εἰς μεταφορὰν		2.951.- 1.932, ²⁰⁰			

Σύνολον 2.951 + 5.157²⁰⁰ + 1.301 =

ὀκάδες: 9.409 ^{200/400}

Ἐκ τοῦ πίνακος αὐτοῦ προκύπτει ὅτι τὸ σύνολο τῶν ἀλιευθέντων ἰχθύων ἐπὶ 13 ἡμέρες τοῦ Αὐγούστου 1942 ἀνῆλθε σὲ 2.951 ὀκάδες ἢ χιλιόγραμμα 3.777 καὶ 280 γραμμάρια, καὶ σὲ 19 ἡμέρες τοῦ Σεβρίου σὲ 5.157 ὀκάδες καὶ μιῇ ἢ κιλὰ 6.601 καὶ γραμμάρια 600, ἐνῶ στὶς 8 πρῶτες ἡμέρες τοῦ Ὀκτωβρίου ἀλιεύτηκαν 1.301 ὀκάδες ἢ κιλὰ 1.665 καὶ 280 γραμμάρια.

Τ' ἀνωτέρω ποσά, ὅπως ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀναγνώστης εὐκόλως, δὲν ἀντιπροσωπεύουν τὸ σύνολο τῶν ἀλιευμάτων ὁλοκλήρου τῆς προσημειωθείσης περιόδου, ἀπλῶς ὑποδηλώνουν τὴν ἀπόδοσι σὲ ἀλιεύματα κάθε βραδυᾶς ἢ ἡμέρας καὶ τὴν ἀναγκαστικὴν λόγῳ τῆς μικρᾶς ποσότητος ἀναβολὴν τῶν διανομῶν γιὰ μερικὲς ἡμέρες, ὥστε ἡ ὑπάρχουσα συνολικὴ ποσότης νὰ δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ νὰ διανέμεται σὲ ὅλους συγχρόνως τοὺς κατοί-

κους μὲ κουπόνι ἀνὰ 100 δράμια τὸ ἄτομο ἢ 320 γραμμάρια, δεδομένου ὅτι τὸ ὕψος τῶν ἀπαιτουμένων γιὰ μιὰ διανομὴ ἱχθύων ἐφθανε σὲ 1.875 ὀκάδες, ἂν ὑπολογισθοῦν σὲ 7.500 κατὰ μέσον ὄρον οἱ δικαιούμενοι κάτοικοι. Ἐπομένως ἡ παραπάνω ποσότης τῶν 9.409 ὀκάδων καὶ μισῆς ὀκάς (ἢ 12.044 κιλά καὶ 160 γραμμάρια) ἦτο ἀρκετὴ γιὰ 5 διανομὲς καὶ παρέμενον κατ' ἀκολουθίαν ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης 34 ὀκάδες γιὰ μιὰ 6η διανομὴ· ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι μέχρι 30.9 ἔγιναν 8 διανομὲς μὲ κουπόνια καὶ ὅτι βάσει τῶν παραπάνω ὑπολογισμῶν στίς 5 διανομὲς διετέθησαν ψάρια 9.375 ὀκάδων καὶ τὰ συνολικῶς διανεμηθέντα, ὅπως προαναφέρθη, ἀνῆλθον σὲ 18.539 ὀκάδες, οἱ ὑπολειπόμενες 9.164 ὀκάδες θὰ ἔπρεπε νὰ διατεθοῦν μὲ 5 ἀκόμη διανομὲς, δηλ. δύο διανομὲς δὲν ἀναγράφονται στὴν παραπάνω συγκεντρωτικὴ κατάστασι καὶ συνεπῶς ἔγιναν χωρὶς κουπόνια ἢ διετέθησαν ὄχι σὲ ὅλους τοὺς κατοίκους καὶ χωρὶς κουπόνια. Τί πράγματι συνέβη;

Ἡ διασωθεῖσα κατάστασι τῶν χρηματικῶν μεγεθῶν ἴσως μᾶς βοηθήσῃ, χωρὶς ἐρμηνείας προσωπικὰς καὶ αὐθαίρετα συμπεράσματα, νὰ ἔχουμε ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα. Ἄς τὴν καταχωρίσουμε:

Ἀμοιβή					
	Ἀλιέων Δρχ.	Ἰχθυοπωλῶν Δρχ.	Ποσοστὸ %	Δικαιώματα Ἐπιτροπῆς	ΣΥΝΟΛΟΝ
6/7	168.350	29.650	17,85	10.500	208.500
7/7	29.700	4.400	14,81	1.100	35.200
8/7	21.950	5.000	22,78	1.250	28.200
9/7	177.660	30.540	17,19	12.200	220.400
10/7	215.490	35.060	16,27	15.050	265.600
11/7	250.500	37.900	15,13	12.600	301.000
12/7	240.180	36.770	15,31	15.850	292.800
13/7	164.160	24.740	15,07	8.600	197.500
14/7	246.100	41.750	17,35	13.450	301.300
15/7	150.650	23.150	15,37	7.100	180.900
16/7	145.560	21.740	15,00	8.500	175.800
17/7	110.100	16.300	14,80	10.100	136.500
18/7	165.310	29.040	17,60	17.650	212.000
19/7	343.720	58.770	17,09	28.000	430.490
20/7	249.585	45.290	18,15	23.175	318.050
21/7	328.805	59.800	18,20	26.725	415.330
22/7	187.020	33.200	17,75	16.850	237.070
23/7	59.350	10.650	18,00	6.700	76.700
24/7	73.605	13.790	19,00	7.325	94.720
2/8	174.095	29.380	17,00	9.125	212.600
3/8	139.455	23.130	16,60	23.625	186.210

	Ἀλιέων	Ἰχθυοπωλῶν	Ποσοστὸ	Δικαιώματα	ΣΥΝΟΛΟΝ	Ἀλιεύματα
	Δρχ.	Δρχ.	%	Ἐπιτροπῆς		ὀκάδες
4/8	98.930	15.320	15,50	12.450	126.700	
5/8	67.657	—	—	6.930	74.587	96 ^{300/400}
6/8	166.845	25.610	15,35	22.295	214.750	152 ^{200/400}
7/8	208.975	41.795	20,00	24.930	275.700	227 ^{200/400}
8/8	317.990	63.598	20,00	40.112	421.700	370 . —
9/8	290.085	58.017	20,00	39.398	387.500	366 ^{200/400}
10/8	292.950	58.590	20,00	33.960	385.500	313 . —
12/8	60.620	10.824	18,00	7.556	79.000	65 . —
14/8	273.262	43.890	16,06	33.672	350.825	331 ^{200/400}
15/8	217.185	43.437	20,00	18.128	278.750	
16/8	224.825	44.965	20,00	39.360	309.150	
17/8	162.220	32.444	20,00	24.386	219.050	209 ^{200/400}
18/8	300.385	60.277	20,00	48.988	409.650	391 ^{200/400}
19/8	142.483	28.455	20,00	18.962	189.900	165 ^{300/400}
20/8	28.260	5.652	20,00	5.588	39.500	47 . —
21/8	112.515	19.003	16,90	25.532	157.050	214 ^{200/400}
2/9	96.000	18.450	19,22	10.550	125.000	
3/9	311.050	58.700	19,00	31.650	401.400	
4/9	150.750	29.425	19,52	17.725	197.900	
5/9	192.400	37.350	19,40	21.650	251.400	139 . —
6/9	351.000	67.650	19,27	37.950	456.600	255 . —
				<u>797.247</u>	<u>9.878.482</u>	

Ἡ ἐκ τῶν προσημειωθέντων σὲ ὅλες τὶς σημειωθείσες ἡμερομηνίες ἀλιευμάτων ἀξία μετὰ τῶν ἀναγκαιῶν καὶ ἐπιβληθεισῶν ἐπιβαρύνσεων ἀνῆλθε στὸ ποσὸ τῶν δραχμῶν 9.878.482, τὸ ὁποῖον πρὺποτίθεται ὅτι εἰσπραχθῇ κατὰ τὴ διανομὴ αὐτῶν παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ Ναυπλίου, ἐπιβαρυνθέντων ἀντιστοίχως. Ὡς πρὸς τὰ ποσοστὰ τῶν ἰχθυοπωλῶν ἡ διαπιστουμένη διακύμανσις ἐξηρτᾶτο, φαίνεται, ἐκ τοῦ εἵδους καὶ τοῦ ποσοῦ ἐκάστοτε τῶν ψαριῶν καὶ δὲν εἶχον συμφωνηθῇ παγίως καὶ ἐνιαίως, ἐφ' ὅσον ἀπὸ τῆς 7ης Αὐγούστου ἕως καὶ τῆς 20ῆς τὸ εἰσπραχθὲν ποσοστὸν ἀνῆρχετο σὲ 20% ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς εἰσπραττομένης ὑπὸ τῶν ἀλιέων (πλὴν δύο ἡμερῶν), ἐνῶ κατὰ τὰς ἄλλας ἡμερομηνίας τὰ ποσοστὰ ἐμφανίζονται ὅλως κυμαινόμενα. Γιὰ τὸν ὑπολογισμὸ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἀλιέων δὲν ἔχουμε στοιχεῖα περισσότερα τῶν ὧν προανέφερα, τὰ δικαιώματα ὅμως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀθροισθέντα ὡς ἄνω, ἀνέρχονται συνολικὰ σὲ δρχ. 797.247, τὸ ποσὸν τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τοῦ ὅπερ προσημειώθη τῶν δρχ. 144.394, ὅπως βεβαιοῦται ἐκ λεπτομεροῦς ἐκθέσεως-ἀναφορᾶς ἀπὸ 15.10.1942, ὑπογραφείσης

ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Διανομῆς, πρὸς τὴ Νομαρχία· τὸ ποσὸν αὐτὸ τῶν 144.394 δρχ. τονίζομεν ὅτι ἐκφράζει τὸ καθαρὸν ἐνεργητικὸν ὑπόλοιπον ὁλοκλήρου τῆς διαχειρίσεως τῶν ἀλιευμάτων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰουλίου μέχρι τῆς 15.10.1942.

Δὲν διεσώθη τὸ βιβλίον Ταμείου γιὰ νὰ γίνῃ ἡ δέουσα σύγκρισι καὶ ἐπαλήθευσι καὶ γιὰ νὰ προστεθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀπαιτηθέντος καὶ χρησιμοποιηθέντος πάγου καὶ κάποιων ἐξόδων μεταφορᾶς, ὥστε νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἐπακριβὴς διαφορὰ· ἐκ 43 ὁμως διασωθέντων ἡμερησίων σημειωμάτων, συντεταγμένων τῶν 40 ὑπὸ τοῦ Ναυπλιέως τότε λοχαγοῦ Ἰωάννου Καρμῆ²⁰, προσφέροντος ἀμισθὶ τίς ὑπηρεσίες του στὴν Ἐπιτροπὴ, στὰ ὁποῖα ἀναγράφονται οἱ συμπληρωματικοὶ τρόποι διαθέσεως τῶν ψαριῶν σὲ διάφορες ἡμερομηνίες, προκύπτει ὅτι κάποιοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὑπαλλήλων τῆς Νομαρχίας καὶ ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ποὺ παρείχαν ὑπηρεσίες κατὰ τὴ μεταφορὰ καὶ τίς διανομές, μερικοὶ διερμηνεῖς καὶ ἄνδρες Ἰταλικῶν ὑπηρεσιῶν ἐλάμβανον σὲ διάφορες μέρες κάποιες ποσότητες, χωρὶς νὰ καταβάλουν τὴν ἀξία των, μὲ τὴν ὁποία ἐπεβαρύνετο ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπίσης τὸ αὐτὸ ἔπραττον, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς ἀμισθῆς Ἐπιτροπῆς Δελτίων καὶ Διανομῶν, ἐγκεκριμένης ὑπὸ τῆς Νομαρχίας, τὰ μέλη αὐτῆς, οἱ τρεῖς ὑπάλληλοι τῶν γραφείων τῆς, καθὼς καὶ ὅσοι ἐκ τῶν Ναυπλιέων ἀξιωματικῶν εἶχον προσφερθῇ καὶ ἀπασχολοῦντο ἐπὶ ὥρες, ἀμισθί, μὲ τὴν ἐποπτεία τῆς διακινήσεως καὶ τῶν διανομῶν, οἱ ὅποιοι ὁμως δὲν ἐλάμβαναν μὲ τὰ δελτία των τὰ ψάρια ποὺ ἐδικαιοῦντο.

Ποιοὶ ἦσαν, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ διεσώθησαν, τὰ ὁποῖα ἀτυχῶς δὲν εἶναι πλήρη, καὶ ποῖο τὸ συνολικὸ βάρος τῶν ψαριῶν ποὺ διε-

20. 1905-1987. Ἕνας ἀριστος, γνήσια δημοκρατικὸς ἀξιωματικὸς, Προνοιωτόπουλο ποὺ μεγάλωσε ὀρφανό, καὶ ἐξαίρετος ἄνθρωπος. Ἀδυναμία του ὁ ἀθλητισμὸς καὶ τὸ χαρτάκι, παρεούλα κατὰ τὸ 1941-1942 μὲ τὸν Ἡλ. Παπαντωνίου, Γ. Διακόπουλο, κ.ἄ. Εἶναι ὁ μόνος ἐκ τῶν διαμενόντων στὸ Ναύπλιο μονίμων ἀξιωματικῶν καὶ ἀπὸ ὅλη τὴν Ἀργολίδα, μαζί μὲ τὸν συλληφθέντα στὸ Λιγουργεῖο ἐφεδρὸ ἀνθυπολοχαγὸ Χαρίλαο Ἰ. Κωστάκη, οἱ ὅποιοι συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1942, καὶ μαζί μὲ ἄλλους συναδέλφους των, συλληφθέντας σὲ διάφορα μέρη (Ἀθήνα, Πελοπόννησο κλπ.) μετεφέρθησαν διὰ θαλάσσης στὴν Ἰταλία, ὅπου ἐνεκλείσθησαν σὲ στρατόπεδο συγκεντρώσεως. Ἐπαλλε ὁμολογουμένως ἡ καρδιά του ἀπὸ ἀγάπῃ πρὸς τὴν πατρίδα. Τοῦ ἔμενε πάντα μέσα του ἡ ἀπορία καὶ ἐπλημμύριζε ἀπὸ ὀργή καὶ παράπονο, γιατί δὲν μπόρεσε νὰ ἐπαληθεύῃ τίς ὑπόνοιες καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ τὸν καταδότη του, ἀναγνωρίζων πὼς ἂν δὲν τὸν συνελάμβαναν, «θὰ ἔβγαινε κι αὐτὸς στὸ βουνό», ὅπως καὶ ὁ μικρότερος ἀδελφός του, προσθέτοντας ὠργισμένος πὼς «ἐὰν οἱ συνάδελφοί μου κι ἐγώ, ποὺ κοπροσκυλάγαμε τότε στὰ καφενεῖα, ἐβγαίναμε ἐγκαίρως στὸ βουνό, γιὰ νὰ ὀργανώσουμε τὸν κόσμον καὶ νὰ καναλιζάρουμε τὰ πατριωτικὰ του αἰσθήματα, δὲν θὰ ἔμενε τὸ πεδίο ἐλεύθερο στοὺς κομμουνιστάς». Μετέσχε ὡς ταγματάρχης καὶ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ ἐθνικοῦ στρατοῦ στὸν «ἀντισυμμοριακὸ ἀγῶνα» καὶ ἀργότερα ἔθεσε ὑποψηφιότητα βουλευτοῦ Ἀργολίδος μὲ τὴν «Ἐνωσιν Κέντρου».

τέθησαν με αὐτὸν τὸν τρόπο; Βάσει αὐτῶν συνετάγη ὁ παρακάτω πίνακας, ποὺ μᾶς δίνει κατὰ κατηγορίαν τὰ ποσά:

	ὁκάδ.	δράμ.
A) ΙΤΑΛΟΙ	34	200.
(Finanza = οἰκονομικὴ ὑπηρεσία, λιμενοφύλακες, Mensa= τραπεζαρία τῶν Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν, διερμηνεῖς, Ἄν-δρέας ²¹ τῆς Carabinieri = Ἰταλικῆς χωροφυλακῆς ²²)		
B) ΕΛΛΗΝ. ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ	91	200.
(Διοικητὴς Γαλάνος 7, ἐνωμ. Γ. Φωτόπουλος, ἐκ Δαλαμα-νάρας, 12 ^{300/400} , Καραμπέρος 7, χωροφύλακες διάφοροι 64 ^{300/400})		
Γ) ΝΟΜΑΡΧΙΑ	78	300.
(Νομάρχης ὁκ. 28, Δ/ντῆς 42 ^{300/400} , Τμημ. Μανιατάκης 5, με-ταφραστὴς ἰταλικῶν Φοντάνας 2, Μικελέτης, λογοκριτῆς ἐπιστολῶν ταχυδρομείου 1)		
Δ) ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	83	200.
(Λιμενάρχης ὁκ. 3, Σωτηριάδης, ἐπιθεωρ. ἐργασίας 3, Κάπ-πος, ταμειακὸς ὑπάλλ. 6, Ἰ. Κωνσταντινίδης, τμημ. Γεωργ. Ὑπηρεσ. 3, διάφοροι 68 ^{200/400})		
E) ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΝΟΜΩΝ	184	—.
α) Πρόεδρος ὁκ. 16, Δρυμπέτης 25, Γριμάνης 24 ^{200/400} , Σε-λιανίτης 23 ^{300/400} = 89 ^{100/400} ,		
β) Ὑπάλληλοι: Θ. Γιαννακόπουλος 10, Δ. Σταυροπούλου 13 ^{200/400} , Θ. Κοῖνης 9 = 32 ^{200/400} ,		
γ) Ἀξιωματικοί: Ἰσιδ. Γαλατόπουλος, ἀντισυντ. 26 ^{100/400} , Ἰ. Καρμῆς 22 ^{200/400} , Χαρ. Χατζηϊωάννου, πλωτάρχης, οἶκον. Πολ. Ναυτικοῦ 7 ^{200/400} , Βασ. Παπαγεωργίου 6= 62 ^{100/400}		

21. Δὲν ἔμαθα τὸ ἐπώνυμό του, εἶχε ἔλθει ἐκ Πατρῶν, μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἐγκατασταθεὶς κατόπιν ἐπιτάξεως στὴν κενὴ οἰκία τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας Φαρμακοπούλου, τῆς ὁποίας τὴν πλούσια βιβλιοθήκη ἐλεηλάτησε· τὰ ἀφαιρούμενα βιβλία —ἀρκετὰ ἔκαψαν— πουλοῦσε στὸν παλαιοπώλη Ζαπάντη (ὁδὸς Πλαπούτα καὶ Ρήγα Παλαμῆδη)· μερικὰ ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτὰ ἀγόρασα μὲ τὶς ἐλάχιστες δυνατότητες ποὺ εἶχα, ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν ἀρκετὰ μοῦ ἐκλάπησαν. Εἶχα παρακαλέσει τὸν Ζαπάντη καὶ μοῦ ἐπέτρεψε νὰ τὰ καταγράψω, κάθε φορὰ ποὺ τοῦ ἐπῆγαινε βιβλία· οἱ πρόχειρες αὐτὲς καταγραφὲς σώζον-ται σὲ καταστάσεις ποὺ μᾶς δίνουν μιὰν ἰδέα γιὰ τὴν ἐνδιαφέρουσα αὐτὴ βιβλιοθήκη ποὺ κατεστράφη ἀτυχῶς χωρὶς νὰ ἐνδιαφερθῇ οὐδεὶς τότε ἰσχύων ἢ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ (ὁ τότε δήμαρχος ποὺ τὸν ἐπληροφόρησα, ἐσήκωσε τοὺς ὦμους του).

22. Ὑπῆρξε στὸ Ναύπλιο τότε καὶ Ἰταλικὸ Πυροσβεστικὸ Ἀπόσπασμα, οἱ ἄνδρες τοῦ ὁποίου ἐλάμβαναν ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος δύο ὁκάδες ψάρια ἐπὶ πληρωμῇ.

ΣΤ) ΔΙΑΦΟΡΟΙ

ὀκάδ. δρᾶμ.
41 200.

Ἀγαλλόπουλος τῆς Interkont. 22, Πλατάκης 12, Μπούκης 2, Κοσμάς 1, ἐργάτης Νικήτας γιὰ ἀμοιβὴ ἐργασίας του ὀκ. 1, κάποιος μὲ ὄνομα δυσανάγν. 3200/400.

(ἢ χιλιόγραμμα 657 καὶ 600 γραμμάρια) Σύνολο 513 & 300/400

Ἄν ὑπολογισθοῦν οἱ ὀκάδες αὐτὲς μὲ τὴ μέση τιμὴ τῶν 1.200 δρχ. τὴν ὀκά, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπεβάρυναν τὰ ἔξοδα τῆς διαχειρίσεως μὲ τὸ ποσὸν τῶν δρχ. 616.500, τὸ ὁποῖο προστιθέμενο στὸ ποσὸ τοῦ πλεονάσματος, τοῦ εἰσαχθέντος στὸ ταμεῖο, τῶν δρχ. 144.394 ἀναβιβάζουν σὲ 760.894 δρχ. καὶ ἐγγίζουσιν τὸ ποσὸν τῶν δικαιωμάτων τῶν δρχ. 797.247, τὰ ὅποια προαναφέρθησαν· ἡ μικρὴ διαφορὰ καλύπτεται ἐξ ὀλοκλήρου, ἂν προστεθῇ ἡ ἀξία τοῦ πάγου καὶ ἴσως ἡ ἀμοιβὴ κάποιων μεταφορέων. Αὐτὰ τὰ ἀριθμητικὰ δεδομένα, πρέπει νὰ τονισθῇ, εἶναι σχετικὰ, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπεικονίζεται ἡ διακίνησις τῆς περιόδου 10.9.42-15.10.42, καθ' ὃ διάστημα καὶ εἰσπράξεις δικαιωμάτων ὑπῆρχον καὶ δαπάνες γιὰ τὶς αὐτὲς αἰτίες.

Ἄς σημειώσω καὶ εἶναι ὑποχρέωσι, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἡλ. Παπαντωνίου κατέβαλεν ἐξ ἰδίων τὸ ἀντίτιμο τῶν 12, ἐκ τῶν 16, ὀκάδων ἰχθύων, ὅπως ἐκ σχετικῆς ἐγγραφῆς προκύπτει, καὶ ὅτι πολλάκις προσεκάλει στὸ σπῆτι τοῦ γιὰ τραπέζι τὸν προαναφερθέντα Ἰταλὸ ταγματάρχην, ὁ ὁποῖος ὁμολογουμένως διηκόλυνε τὰ μέγιστα τὸ ὅλο ἔργο τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ λόγῳ τῶν φιλικῶν σχέσεων ποὺ ἀνεπτύχθησαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἡλ. Παπαντωνίου²³. Ἡ τέτοια φιλοξενία δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἦτο «κατοχική», ἀλλὰ πλουσιοπάροχη, γιὰ τὴν ὁποία ἐξώδευε ἀποκλειστικὰ ὁ προσκαλὼν, γνωστὸς ἐξ ἄλλου καλοφαγᾶς καὶ σπάταλος, ἀγοράζων ἀπὸ τὴ μαύρη ἀγορά. Ἐπίσης δέον ν' ἀναφερθῇ, ὅτι οὐδεὶς δικαστικὸς εἶχε ζητήσει ὁποιαδήποτε ποσότητα²⁴, οἱ δὲ χωροφύλακες ἐζήτουν συνήθως καὶ

23. Ἴσως αὐτὴ ἡ προσέγγισις καὶ σχέσις ἐβασίζετο στὸ κοινὸν ἰδεῶδες τῆς μασονίας. Ὁ Ἡλ. Παπαντωνίου ἦτο μασόνος μικροῦ τότε βαθμοῦ.

24. Μόνον ὁ συνταξιούχος Πρόεδρος Πρωτοδικῶν Γεώργιος Λάντς, σοβαρώτατος καὶ ἀκέραιος δικαστικὸς, ἀναγράφεται ὅτι ἔλαβε 1 ὀκά, δὲν γνωρίζουμε ὅμως, ἐὰν ἐζήτησε ὁ ἴδιος ἢ τοῦ ἐστάλη κατόπιν ἐντολῆς —«σύστασης»— τοῦ νομάρχου Βερροῖου, δεδομένου ὅτι τὸν Αὐγουστον τοῦ 1942 διωρίσθη ὁ Λάντς β' μέλος τῆς «Ἀγορανομικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀργολίδος», τῆς ὁποίας Πρόεδρος ἦτο ὁ Νομάρχης καὶ γ' μέλος ὁ τμηματάρχης τῆς Νομαρχίας Χρήστος Μανιατάκης, ἀναπληρωταὶ δὲ τοῦ Νομάρχου ὁ ἐφέτης Εὐάγγ. Μιχόπουλος, τοῦ Λάντς ὁ νομογεωπόνος Γεώργ. Μαυραγάνης καὶ τοῦ γ' μέλους ὁ ταμειακὸς διευθυντὴς Παναγ. Δημητριάδης (Ἀπόφ. Γ' 3801/392/28.8.1942 τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν Σ. Γκοτζαμάνη, ΦΕΚ 147/31.8.1942, τχ. Β', σσ. 633-4). Νὰ σημειώσω, ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ὑπηρετούντων τότε στὸ Ναύπλιο δικαστῶν ἐνισχύοντο σὲ τροφίμα, κατ' ἐξαιρέσειν, ἀπὸ τὶς Ἀγροτικὰς Φυλακὰς Τίρυνθος, οἱ ὁποῖες παρήγον ὄχι μόνον χορ-

ἐλάμβαναν ψάρια ποιότητας που ἔχαν κοστολογηθῇ μὲ τις μικρότερες τιμές.

Ὁλόκληρη ἡ διατεθεῖσα ποσότης τῶν παραπάνω ψαριῶν, μὲ τὸν ἀνορθόδοξο καὶ γιὰ πολλοὺς ἀνῆθικο καὶ παρὰ νόμο τρόπο διαθέσεως, καὶ ἡ ἐκ τούτων ἐπιβάρυνσι σὲ ὅποιο ὕψος (γιατὶ ὀλόκληρη δὲν ἦτο οἰκονομικὰ ἐπιζήμια, δεδομένου ὅτι, γιὰ ὅσους ἀμισθὶ καὶ ἄνευ ὥραριου εἰργάζοντο, πρέπει νὰ δεχθοῦμε πὺς ἦτο μιὰ μορφὴ ἀποζημιώσεως σὲ εἶδος) θὰ ἦταν ἀφέλεια ἡ καὶ ἔγκλημα, ἂν ἀντιμετωπιζόντο ἀρνητικῶς ἐξ ὀλοκλήρου ὡς μὴ νόμιμες, ὅταν λάβῃ κανεὶς σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ «ἀποφασιστικὴ ἀρμοδιότης», ὅπως λέμε στὸ διοικητικὸ δίκαιο, ὑφίστατο στὰ χέρια ἀποκλειστικὰ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι δὲν ἔπρεπε οἱ ἴδιοι νὰ ἀπαιτοῦν καὶ οἱ ὅποιοι τυχόν δυσαρεστούμενοι μὲ τὴν παραμικρότερη ἔκφρασι δυσαρέσκειας ἢ ἐπικριτικῆς διαθέσεως καὶ ἀρνητικῆς συμπεριφορᾶς ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ μπορούσαν, ἂν ὄχι νὰ ματαιώσουν εὐθέως, ἀλλὰ ὅπως ὀλίποτε νὰ προβάλλουν καὶ παρεμβάλλουν νομιμοφανῆ προσκόμματα καὶ νὰ δημιουργήσουν καταστάσεις καὶ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἦτο δυνατόν νὰ ὀδηγήσουν στὴ διακοπὴ τῆς τόσο σημαντικῆς γιὰ τὸ λαὸ τροφοδοσίας μὲ ψάρια. Ποιὸς ἀνελάμβανε π.χ. τις συνέπειες, ἂν ἐξητεῖτο ἡ πληρωμὴ τῶν ψαριῶν που ἔπαιρνε δωρεὰν ὁ Ἀγαλλόπουλος, ἐφ' ὅσον θὰ μπορούσε ἀνεξέλεγκτα νὰ μὴ παραδίνει ἐγκαίρως τὴν τόσο ἀπαραίτητη καὶ σπάνια βενζίνη καὶ νὰ καθυστερῇ μὲ οἰοδῆποτε πρόσχημα; Δὲν θὰ ἐστεροῦντο οἱ κάτοικοι μιᾶς ἔστω διανομῆς ἢ δὲν θὰ ἔπαιρναν γιὰ μερικὲς ἡμέρες ἀργότερα τὸ τόσο ἀπαραίτητο στὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμό εἶδος θρεπτικῆς καὶ νόστιμης τροφῆς μὲ περίσσεια βιταμινῶν καὶ φωσφορικῶν ἀλάτων, ἀφοῦ εἶχαν τότε νὰ φᾶνε κρέας ἕνα ὀλόκληρο καὶ περισσότερο ἔτος;

«Τὰ καθ' ἑκάστα οὕτως ἔχει», γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Στράβωνα (Γεωγρ. βιβλ. Γ' 2, 2-616), τὰ ὁποῖα «παρέχομεν ἐς μνήμην», χρησιμοποιοῦντες καὶ τὴ φράσι αὐτὴ τοῦ Παυσανίου (VIII, 32, 1-2), γιὰ νὰ μὴ μένη παραπενοούμενος.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙ: Περιοριζόμεθα στὴ συγκεντρωτικὴ ἀναγραφὴ τῶν διανεμηθέντων τροφίμων ὧν ἀνεφέρθησαν στὶς προηγούμενες σελίδες, ὥστε νὰ ἔχη ὁ ἀναγνώστης συνοπτικὴ εἰκόνα καὶ γιὰ τις τρεῖς περιόδους ἀντιστοίχως πρὸς τοὺς διατελέσαντας Νομάρχας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἐπιτευχθέντα μεγέθη.

ταρικά, ἀλλὰ καὶ πουλερικά, αὐγά, γάλα κλπ. Ἀκόμη καὶ ἡ Γεωργικὴ Ὑπηρεσία τὸν Αὐγούστο τοῦ 1941 εἶχε διανείμει σὲ ἀνωτέρους δικαστὰς σιτάρι τύπου Μοντάνα, τὸ ὁποῖο προωρίζετο γιὰ σπορά. Ὁ Λάντς εἶχε, φαίνεται, καὶ οἰκογενειακὰς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸ Ναύπλιο· ὁ πατέρας του ἡ πάπλος του Γουσταῦος Λάντς, στρατιωτικὸς ἱατρός τοῦ τάγματος 1ης τάξ. εἶχε ὑπηρετήσῃ ὡς ἱατρός «τῆς πλατείας» (piazza, φρουρᾶς) Ναυπλίας (ΦΕΚ 29/5.9.1844, παράρτ. σ. 123).

Α΄) Ὀκ/βριος 1941 - Ἰανουάριος 1942:

- α) Σιτηρὰ ὁκάδ. 3.808 ἢ 4.874 Kg καὶ 240 γραμμάρια
- β) ἀλεύρι ἀπὸ ἀρτόδεन्द्रο (ἡ διανεμηθεῖσα ποσότης ἄγνωστη)
- γ) σαποῦνι (ἡ διανεμηθεῖσα ποσότης ἄγνωστη)
- δ) μονοπωλιακὰ εἶδη, διανεμόμενα μηνιαίως, καὶ ὑπολογιζόμενα σὲ 150 δράμια ἀλάτι καὶ 1 κουτὶ σπύρτα κατ' ἄτομο, γιὰ 7.500 κατὰ μέσον ὄρον κατοίκους καὶ συνολικῶς σὲ 8.437,5 ὁκάδ. ἢ 10.800 χιλιόγραμμα καὶ 22.500 κουτιά σπύρτα.

Β΄) Ἰανουάριος - Ἀπρίλιος 1942:

- α) μονοπωλιακὰ, βάσει τῶν προηγουμένων ὑπολογισμῶν συμπερασματικά: 14.400 Kg τὸ 4μηνο ἢ 11.250 ὁκάδ. καὶ 30.000 κουτιά σπύρτα.
- β) σταφίδα (ἄγνωστης ποσότητος)
- γ) ἀραβοσιτάλευρο (ἄγνωστης ποσότητος)
- δ) στοὺς δημόσιους ὑπαλλήλους: 1) κουκιὰ μισθὴ ὁκά ἢ 640 γραμμάρια κατὰ οἰκογένεια (ἡ διανεμηθεῖσα συνολικὴ ποσότης ἄγνωστη) καὶ 2) ρεβίθια 2½ ὁκάδ. ἢ 3 Kg καὶ 200 γραμμάρια κατὰ οἰκογένεια (ὁμοίως ἄγνωστη ἡ συνολικὴ ποσότης)

Γ΄) Μάϊος - 15.10.1942

- α) κουκιὰ 4.032 ½ ὁκάδ. ἢ 5.161 Kg καὶ 600 γραμμ.
- β) κολοκυθάκια 1.109 ὁκάδ. καὶ 50 δράμια ἢ 1.419 Kg καὶ 680 γραμμ.
- γ) μπιζέλια 134 ὁκάδ. καὶ 300 δράμια ἢ 172 Kg καὶ 480 γραμμ.
- δ) φασολάκια 242 ὁκάδ. ἢ 309 Kg καὶ 760 γραμμ.
- ε) ἀλεύρι Ἐρθρ. Σταυροῦ 35.092 ὁκάδ. ἢ 44.917 Kg καὶ 760 γραμμ.
- στ) ἀλάτι (+N/βρ.) 19.238 ὁκάδ. καὶ 132 δράμια ἢ 24.625 κιλά
- ζ) σπύρτα (+N/βρ.) 51.365 κουτιά
- η) πατάτες 1.714 ὁκάδ. ἢ 2.193 Kg καὶ 920 γραμμ.
- θ) σταφίδα 29.704 ὁκάδ.²⁵ ἢ 38.021 Kg καὶ 120 γραμμ.
- ι) ἐλαιόλαδο Κρήτης 1.700 ὁκάδ. ἢ 2.176 Kg.
- ια) ζάχαρι 1.387 ὁκάδ. ἢ 1.775 Kg καὶ 360 γραμμ.
- ιβ) τομάτες 11.100 ὁκάδ. ἢ 14.208 Kg.
- ιγ) σαποῦνι 3.570 ὁκάδ. ἢ 4.569 Kg καὶ 600 γραμμ.
- ιδ) σιτηρὰ 107.881 ὁκάδ. ἢ 138.087 Kg καὶ 680 γραμμ.
- ιε) σταφύλια 1.542 ὁκάδ. ἢ 1.973 Kg καὶ 760 γραμμ.

25. Ἐξ αὐτῶν οἱ 9.374 ὁκάδ. σταφίδας διανεμήθησαν ἐντὸς τοῦ Ν/βρίου 1942, δηλ. οἱ ἐντὸς Μαΐου μέχρι Ὀκ/βρίου ποσότητες ἀνῆλθον σὲ 20.330 ὁκάδες ἢ 26.022 Kg καὶ 400 γραμμάρια.

ιστ) ψάρια 18.539 δκάδ. ή 23.729 Kg και 920 γραμμ.

Στά Συσσίτια και Νοσοκομεία:

ιζ) φασόλια, μπλουγούρι, σύκκα (άγνωστης ποσότητας)

ιη) κεφαλεύρι 230 δκάδ. ή 294 Kg και 400 γραμμ.

Τ' αποτελέσματα της προσπάθειας για τροφοδοσία των κατοίκων κατά τις δύο πρώτες περιόδους δεν ήταν βέβαια ικανοποιητικά, κατά την τρίτη εκδήλως αυξημένα και μη δυνάμενα να συγκριθούν με τα των πρώτων, δεν παύουν όμως να είναι κατώτερα εκείνων που ήταν απαραίτητα για μια στοιχειώδη διατροφή των κατοίκων παρά τις όμολογουμένως υπεράνθρωπες προσπάθειες της Έπιτροπής που προείπαμεν, της οποίας ψυχή και κύριος, ίσως και αποκλειστικός, μοχλός ήτο ο Ήλ. Παπαντωνίου, και πρέπει ασφαλώς να αναγνωρισθούν και επαινεθούν· ή σύγκρισι συνάμα μάς υποχρεώνει να μην αγνοήσουμε ούτε τις δυσκολίες ούτε τους καταβληθέντας κόπους στην τρίτη περίοδο, κατά την οποία τα γενικώτερα κυβερνητικά μέτρα συνετέλεσαν σε μια μερική βελτίωσι της όλης καταστάσεως. Φαίνεται πως ή Κατοχική Κυβέρνησι²⁶ πρό του βάρους των εθνικών της και της εκατόμβης των εκ πείνης θανάτων, κυρίως στην πρωτεύουσα της χώρας, ανέκάλυψε τις δυνατότητες που έχει κάθε κυβερνητική μηχανή για να αντιμετωπίση τα περισσότερα των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων, όταν είναι έμπειρη και δεν παραπαίη, χωρίς να χρησιμοποιή μέσα καταναγκαστικής πειθαρχίας και εξουθενώσεως των λαϊκών μαζών.

Η απόφασι και τα έντος του 1942 ληφθέντα τμηματικώς και εφαρμοσθέντα νομοθετικά μέτρα για μια σε είδος φορολόγησι όλων των ειδών της

26. Υπενθυμίζω συνοπτικώς, ότι πρωθυπουργοί α) από 30.4.1941 - 2.12.1942 ο στρατηγός Γ. Τσολάκογλου, β) από 2.12.1942 - 7.4.1943 ο συμπατριώτης μας, εκ Νέας Ήπιδας, καθηγητής της Μαιευτικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Κων. Λογοθετόπουλος, πρώην Υπουργός Προνοίας και Έθν. Παιδείας, του οποίου ή σύζυγος ήτο Γερμανίς με αδελφόν στρατηγόν, και γ) από 7.4.1943 - 2.9.1944 ο Ή. Ράλλης. Υπουργός Οικονομικών από 26.5.1941 - 7.4.1943 ο Σ. Γκοτσαμάνης, με διάδοχον μέχρι 2.9.1944 τον Ε. Τσιρονίκον, και Υφυπουργός Μείζονος. Με την εύκαιρία θεωρώ χρέος να τονίσω, ότι όχι μόνον ο Δικηγορικός Σύλλογος Ναυπλίου, αλλά και όλόκληρη ή πόλι του Ναυπλίου ευγνωμόνως πρέπει να θυμούνται και τον μακαρίτην Ναυπλιέα, εισαγγελέα τότε του Άρειου Πάγου, Άγγελον Μπουρόπουλον, αλλά κυρίως τον Κων. Λογοθετόπουλον, οι όποιοι έματαιώσαν με τις παρεμβάσεις των τη μεταφορά της έδρας του Έφετείου Ναυπλίου στην Τρίπολι, που είχαν οργανώσει εν παραβύστω και επεχείρησαν ο Τριπολιτισώτης πολιτικός Θεόδ. Τουρκοβασίλης, τότε διοικητής της Τραπεζής της Ελλάδος, και μερικοί Άρχαδες Έφεται, παρυσύραντες και τους άλλους Έφetas, οι όποιοι υπηρετούν τότε στο Ναύπλιο, εκδώσαντες την υπ' αριθμ. 2/30.1.1942 απόφασι της όλομελείας, μη μετασχόντων του Εισαγγελέως Έφετων Ήλ. Λαγάνου και του άντιεισαγγελέως Τριανταφυλλίδου. Έλαβαν μέρος οι Έφεται: Θεόδ. Κουρούπης, Ίω. Τραχανής, Ίππ. Σαρηγιάννης, Γ. Βουμβουλάκης, Νικήτας Ψαρρός, Ήλ. Ρεμπούς, Εύαγγ. Μιχόπουλος με Πρόεδρον τον Άνδρ. Μιχαλόπουλον και άντιεισαγγελέα τον Σπυρ. Φραγκούλη («Ναυπλιακή Ήχη» φ. 787/22.2.1942).

γεωργικής παραγωγής συνετέλεσαν σέ μιὰ αξιόλογη βελτίωσι ἀπὸ τὸ δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1942 καὶ μεταγενέστερα. Καὶ ἐνῶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἡγέτες τῶν παλαιῶν ἀστικῶν κομμάτων περιορίζοντο σέ ἀτέρμονες μεταξὺ τῶν συζητήσεις καὶ ἄφηναν τὸ λαὸ χωρὶς ὅποιαδήποτε ἐνημέρωσι γιὰ τὴ στάσι ποὺ πρέπει νὰ τηρῇ ἐναντι τῶν στρατευμάτων κατοχῆς καὶ τῆς κατοχικῆς κυβερνήσεως, καθὼς καὶ γιὰ τὴν πορεία τῶν ἐθνικῶν μας πραγμάτων σύμφωνα καὶ μὲ τὶς παραδόσεις τοῦ Ἑθνους καὶ τὴν ἀγωνιστικὴ ψυχολογία τοῦ Ἑλλήνα, ἡ σέ παρανομία ἡγεσία τῆς κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς, ὅση κατώρθωσε νὰ ἐπιβίωσῃ, κατέστρωσε τὰ σχέδια καὶ ὠργάνωσε τὴν Ἀντίστασι²⁷ τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν κατακτητῶν ἥδη ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1941 ὄχι μόνον γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν συμμαχικὸ ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ καταξιωμένη πλέον ἀπὸ αὐτὴν τὴν πατριωτικὴν στάσι καὶ συμπεριφορὰ τῆς νὰ ἔχῃ τὴ δυνατότητα, πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ, νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ὅλη ἐξέλιξι τῶν πολιτικῶν πραγμάτων στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι. Ὁ στόχος τῆς ἦτο νὰ καθορίσῃ αὐτὴ ἀποκλειστικὰ καὶ μονομερῶς αὐτὴ τὴν πορεία σύμφωνα μὲ τὶς ἰδεοπολιτικὰς θεωρίες τῆς καὶ νὰ κυριαρχήσῃ πλήρως, γι’ αὐτὸ ἄρχισε, χρησιμοποιώντας ὅλα τὰ μέσα, καὶ τὰ πιὸ ἀκραῖα, προτρέχουσα μὲ τὴν ψευδαίσθησι τοῦ ἥδη ἐδραιωμένου καὶ ἀπολύτου κυριάρχου, τὴ μονοπώλησι τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑθνικῆς Ἀντιστάσεως, μὲ ὅλες τὶς γνωστὰς τραγικὰς συνέπειες καὶ τοὺς ἐμφύλιους σπαραγμοὺς ποὺ ἐπακολούθησαν. Δὲν θὰ μπορούσε βεβαίως νὰ ἐπιτύχῃ, γιὰ ὅσο διάστημα τὸ ἐπέτυχε, τὴ μονοπώλησι αὐτὴ στὶς περισσότερες περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος χωρὶς τὴ βοήθεια τῶν Ἀγγλῶν, ποὺ τὴν ἐνίσχυαν σὲ ὅπλα καὶ χρήματα, μὲ πλήρη σχεδιασμό²⁸ γιὰ νὰ τὴν χτυπήσουν ὕστερα ἀνελέητα καὶ νὰ τὴν ἐξουθενώσουν καὶ μαζὶ καὶ τὸν Ἑλληνικὸ λαό, ὁ ὁποῖος ἐπίστεψε στὸν συμμαχικὸ ἀγῶνα καὶ τὴ γενικώτερη ἀπελευθέρωσι...²⁹.

27. Ἡ βιβλιογραφία εἶναι πλουσιωτάτη καὶ δὲν ἐξαντλεῖται. Δευτερεύοντα ἔργα ἀπομνημονευματικῶν περιεχομένου καὶ μάλιστα γιὰ περιοχὰς τῆς Πελοποννήσου, βλ. Ἀθαν. Θ. Φωτοπούλου, Βιβλιογραφία τῆς Πελοποννησιακῆς Ἱστορίας γιὰ τὴν περίοδο 1941-1949, περ. «Πελοποννησιακά», τ. ΚΒ’, 1997, σσ. 323-350.

28. Ὁ Τσώρτσιλ ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1943 εἶχε σχεδιάσει τὴν ἐξόντωσι τοῦ ἐλληνικοῦ ἀντιστασιακοῦ κινήματος τῆς ἀριστερᾶς· τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε ὅτι ἡ συμβολὴ του στὸν πόλεμο κατὰ τῶν Γερμανῶν ἦτο οὐσιαστικὴ καὶ ἔκτοτε διέβλεπε ὅτι θὰ προκαλοῦσε προβλήματα· πρβλ. Βάσου Π. Μαθιόπουλου, Ὁ Δεκέμβριος τοῦ 1944, Σοφικὰ, Ελβετικά καὶ Συμμαχικά διπλωματικά ντοκουμέντα, Αθ. 1994, σσ. 83-87.

29. Ἡ «ἐπανάστασι» πρὸς ἀνατροπὴν τῶν κακῶς κειμένων καὶ «ἐπανόρθωσιν» θεωρεῖται θεμιτὴ γιὰ τὴν ἀρχαία παιδαγωγικὴ καὶ λογογραφία, καὶ στοὺς «τολμῶντας» ὀφείλεται πᾶσα πρόοδος τῶν τεχνῶν καὶ ὅλων τῶν ἄλλων· εἶναι γνωστὴ ἡ τοῦ Ἰσοκράτους (Εὐαγόρας β’ 7-190) διαπίστωσι: «... τοὺς δ’ ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν, περὶ ὧν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν, ἄλλως τ’ ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένης καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστώσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων». Γενικῶς ἐχρησιμο-

Ἡ ἐλαιοπαραγωγή καὶ ἡ διάθεσι τοῦ λαδιοῦ

Ἐκεῖνο ποὺ καὶ τώρα μᾶς κάνει ἐντύπωση εἶναι ἡ ἀδυναμία ὄχι μόνο τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Πολιτείας νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἀπαραίτητο στοὺς κατοίκους τῆς πόλεως τοῦ Ναυπλίου λάδι σὲ μιὰ ἐλαιοπαραγωγικὴ περιφέρεια, ὅπως ἡ Ναυπλία. Ἡ ὅλη διανεμηθεῖσα μικρὴ ποσότης ἀνῆρχετο μόνο σὲ 2.776 κιλά, ἐκ τῶν ὁποίων 2.176 κιλά μετεφέρθησαν ἀπὸ τὴν Κρήτη τοῦτο ὀφείλεται στὶς προσωπικὲς ὁμολογουμένως προσπάθειες τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Παπαντωνίου καὶ στὸ ἐπιδειχθὲν ἐνδιαφέρον τοῦ Διοικητοῦ τῆς μετασταθμευσάσης, ὅπως προανεφέρθη, Ἰταλικῆς Μεραρχίας, ὁ ὁποῖος εἶχε ἄριστες ἀπὸ τὸ Ναύπλιο ἐντυπώσεις καὶ ἴσως προσωπικὴ γνωριμία μὲ τὸν Ἡλ. Παπαντωνίου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔστειλε σχετικὴ ἐπιστολὴ-ἐγγράφο. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ, ὅτι ἦτο ἡ Ναυπλία καὶ τότε μιὰ σημαντικὴ σὲ παραγωγὴ ἐλαιολάδου ἐπαρχία, τὸ ὕψος ὁμῶς τῆς παραγωγῆς δὲν εἶναι γνωστό, οὔτε διαθέτει στατιστικὰ στοιχεῖα ἡ Ἐθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος³⁰, ὥς περιορισθῶ νὰ ἀναφέρω ἐνδεικτικῶς τὰ ἐλαι-

ποιεῖτο ὁ ὅρος «νεωτερισμός». Οἱ «νεωτερισμοὶ» ὁμῶς καλύπτουν μίαν εὐρυτάτην στὸν ἱστορικὸ βίον ἐννοιολογία, ποὺ ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν ἀπλὴ ἀνακαίνισι καὶ καινοτομία ὡς τὴ συνωμοσία, τὴν ἀνατρεπτικὴν διάθεσι καὶ στάσι καὶ λαϊκὴ ἐξέγερσι, ἐπανάστασι καὶ ριζικὴ μεταρρύθμισι, τίς ὁποῖες κατὰ τὸν Πλάτωνα (Πολιτεία 422A) ἐπιδιώκουν καὶ ὁ «πλούτος» καὶ ἡ «πενία» ἀλλὰ καὶ ἡ Πεισιστράτειος μεταρρύθμισι, νόμιμη, ἦτο «νεωτέρσις», ὅπως καὶ ἡ τυχὸν ἀπελευθέρωσι δούλων στὴ συντηρητικὴ Σπάρτη, στὴν ὁποία ὑπῆρχε «ἔφορος ἐπὶ τῶν νεωτερισμῶν»· στοὺς «νεωτερισμοὺς» ἀναφέρονται πλείστοι ἀρχαῖοι, ὁ Ἀντιφῶν, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Λυσίας, ὁ Δημοσθένης, ὁ Στράβων καὶ πολλοὶ Βυζαντινοὶ (Λ. Διακόνου Ἱστορία Β' α', Γ' ζ', ΣΤ' β', Ζ' α', Ζ' β', Ζ' θ', CSHB Bonnæ 1828, σ. 31, 46, 95, 112-5, 126) κ.ά. Καὶ κάθε καινούργια τάσι στὴν τέχνη, κίνημα, τεχνολογία, «σχολή», ἐντάσσονται στοὺς «νεωτερισμοὺς», ὅπως καὶ κάθε μικρὴ ἢ μεγάλῃ ἀνταρσία ἢ κοινωνικὴ μεταρρύθμισι, τροποποίησι ἢ ἀλλαγὴ (ὡς π.χ. τοῦ ἡμερολογίου, 1923, τῆς γλώσσης, 1976). Δὲν πρέπει νὰ μὴν ἀναφερθῇ, ὅτι καὶ κύριο ὄνομα «Νεωτέρσις» εἶχε σχηματισθῇ, ἕνας μάλιστα «Neoterius» τὸ 380-390 μ.Χ. εἶχε ἀναδειχθῇ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Θεοδοσίου, Ἀρκαδίου καὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἑπαρχος πραιτωρίων καὶ ὑπατος (Codex Justinianus I, 3, 9· V, 7, I· V, 35, 2). Ὁ ἐστεμμένος ἱστορικὸς Κωνσταντῖνος Ζ' Πορφυρογέννητος (913-959) στὴν «Ἐκθεσι βασιλείου τάξεως» (CSHB, Bonnæ 1829, τ. Α', σ. 783) ἀναφέρει ὅτι πολλοὶ «τὴν ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων παρακολουθήσαντες συνθήειαν ἀνατρέπειν σπουδάζουσιν», δηλ. ἐπιδιώκουν τὴν κατάργησι ἢ τροποποίησι τῶν καθιερωμένων μὲ «καινουργήματα» ἢ «καινοτομήματα». Τὸ θέμα τεράστιο, ὅπως καὶ ἡ Ἱστορία, ἡ ὁποία καλύπτεται ἀπὸ «νεωτερισμοὺς - πραγματώματα - ἀποστασίες - ἐπαναστάσεις», θνησιγενεῖς ἢ μακρόβιες, λαοκατάρτες ἢ σωτήριες, ποὺ χαρακτηρίστηκαν μὲ ποιητικὴ ὀξυδέρκεια «πολυτάραχη θάλασσα». Πρβλ. Α. Ζ. -D. Gougeoff, *Περὶ τῶν κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων κατὰ τὸν 15ον αἰ.*, Paris 1809. -Δ. Βρατσάνου, *Ἱστορία τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπαναστάσεων*, Ἀθ. 1936. -G. Fourquin, *The anatomy of popular rebellion in the Middle Ages*, Amsterdam 1977.

30. Στὴ σχετικὴ διεύθυνσι, στὴν ὁποία ἀπευθυνθήκαμε (προϊσταμένη Κα Σοφία Σπυροπούλου - Γκαβαλέκα, τὴν ὁποία καὶ ἐντεῦθεν εὐχαριστοῦμεν), δὲν ὑφίστανται οὔτε

οτριβεῖα πὺν ὑπῆρχαν στὴ διάρκεια τοῦ 20οῦ αἰῶνα στὸ Λιγουργεῖο, ἓνα κεφαλοχώρι τῆς Ναυπλίας, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐλαιοπαραγωγὴ ἦτο καὶ εἶναι σημαντική καὶ ὑπερτερεῖ ἔκτοτε τῆς παραγωγῆς ὅλων τῶν ἄλλων χωρίων. Κατωτέρω καταγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν ιδιοκτητῶν, μερικοὶ τῶν ὁποίων εἶχαν καὶ «ἐπικλήσεις ἐς τοὺς πολλοὺς» (Παυσαν. VIII, 39, 9· X, 19, 7), δηλ. προσωνύμια-παρατσούκλια, μὲ τὰ ὁποῖα ἦσαν γνωστότεροι στοὺς πολλοὺς· τὰ ἐλαιοτριβεῖα αὐτὰ ἦσαν μὲ μία ἢ δύο πέτρες (χειροποίητα) καὶ ἐλειτούργουν μὲ μουλάρι καὶ «ἐργάτην»³¹.

- α΄) Δημήτριος Γ. Συμεὼν (ὁ Δήμαρχος, 2, συνεχισθὲν ὑπὸ τῶν υἱῶν του Παντελῆ καὶ Ἀλέκου, καὶ ἀκολούθως μόνον ὑπὸ τοῦ Παντελῆ)
- β΄) Βασίλειος Κ. Αἰσωπος
- γ΄) Ἀθανάσιος Γαλάνης (ἢ Ἐφέτης)
- δ΄) Γεώργιος Γαλάνης (στὸ «Γκρεμνὸ», πολλαπλοῦν)
- ε΄) Δημήτριος Γαλάνης καὶ Σία Ο.Ε.
- στ΄) Χρήστος Γεώργας (ἢ Κατσαβός, 2, στὸ Παλαιὸ Λιγουργεῖο)
- ζ΄) Δημήτριος Ἰωάν. Γκάτζιος (ἢ Γκατζόγιαννης, 2)
- η΄) Βασίλειος Δουράνος (στὰ «Ἐρρημα» ἢ «Νέρρημα» μὲ ἐργάτην)
- θ΄) Κων. Δουράνος (» »)
- ι΄) Δημήτριος Ἰωάννου (ἢ Φασουλῆς)
- ια΄) Νικόλαος Ἰ. Καλαματιανός
- ιβ΄) Ἐλένη χ. Δημ. Καλαματιανοῦ (ἢ Κωλομπίθω)
- ιγ΄) Ἡρακλῆς Καλαματιανός (ἢ Πλαστήρας, πολλαπλοῦν)

τὰ δελτία τῆς κατὰ τὸ 1939 διεξαχθείσης ἀπογραφῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Στὰ «Ἀρχεῖα τοῦ νομοῦ Ἀργολίδας», στὸ Ναῦπλιο, ὑπάρχουν στοιχεῖα (0139) μόνον γιὰ τὰ ἔτη 1964-1992. Ἀναγνωρίζω, ὅτι ἡ ἐρευνά μου πρὸς ἀνεύρεσι στοιχείων γιὰ τὴν παραγωγὴ ἐλαϊολάδου κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τοῦ πολέμου ἔτη δὲν ἦτο ἐξαντλητική· ἴσως ὑπάρχουν κάπου καταχωνιασμένα. Τελικὰ βρήκαμε μερικά ἐνδεικτικὰ στοιχεῖα ὄχι γιὰ τὴν Ἐπαρχία Ναυπλίας, ἀλλὰ συνολικὰ γιὰ ὅλο τὸν τότε νομὸ Ἀργολιδοκορινθίας, τοῦ ὁποῖου ἡ συνολικὴ ἐλαιοπαραγωγὴ γιὰ κάθε ἓνα τῶν ἐτῶν 1929-1936, πὺν ἦτο ἀσταθὴς μὲ ἔντονες ἀποκλίσεις, ἀνῆλθαν στὰ ἐξῆς ποσά (σὲ μετρικοὺς στατῆρας): 1929: 35.167 / 1930: 21.186 / 1931: 65.199 / 1932: 48.838 / 1933: 44.557 / 1934: 42.692 / 1935: 47.540 καὶ 1936: 21.183 μετρικοὶ στατῆρες. Ἡ μέση τιμὴ κάθε στατῆρος τοῦ τελευταίου ἔτους 1936 ἀνῆρχετο σὲ 3.205 δρχ. δηλ. ἡ μέση τιμὴ τοῦ ἐλαίου σὲ 32 δρχ. τὸ κιλό, ὅταν τὸ 1938 ὁ ἐργάτης ἐλάβαινε ἡμερομίσθιο δρχ. 40 καὶ ἡ ἐργάτρια 20 δρχ. χωρὶς ὅποιαδήποτε ἀσφάλισι (Τὸ ΙΚΑ ἰδρύθηκε ἐπὶ τῆς δικτατορίας τοῦ Ἰ. Μεταξά, ἀλλὰ ὑπῆχθησαν μόνον οἱ ἐργαζόμενοι στὴν περιφέρεια τῆς τότε Διοικήσεως Πρωτευούσης). Ἄς σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ μεγαλύτερο διάστημα τῆς Κατοχῆς ἐλειτούργησε τὸ Σαπωνοποιεῖο τοῦ Μεν. Τόμπρα, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι εἶχε κατηγορηθῇ ὡς συνεργάτης τῶν Γερμανῶν, ἀθωωθείς τελικῶς, ἐνῶ τὰ ἐργοστάσια κονσερβῶν ἐλειτούργησαν μόνον τὸ θέρος τοῦ 1941 καὶ γιὰ κάποιον ἀκόμη διάστημα τὸ μακαρονοποιεῖο Φωτοπούλου - Γκούμα.

31. Ὅσα εἶχαν δύο πέτρες, φέρουν τὸν ἀριθμ. 2.

- ιδ´) Γεώργιος Καλούδης (ἡ Παπαδόγαμπρος)
- ιε´) Μερκούριος Καλούδης (μὲ βίτζι)
- ιστ´) Ἰωάννης Γεωργ. Κωστάκης (ἡ Σαρακόγιαννης)
- ιζ´) Λεωνίδας Νικ. Λιακόπουλος (πρὸ τοῦ 1910, μὲ μία καὶ ἀκολούθως μὲ 2, συνεχισθὲν μέχρι τοῦ 1958 ὑπὸ τῶν υἱῶν του Δημητρίου καὶ Νικολάου)
- ιη´) Βασίλειος Λιακόπουλος (ἡ Λιακοβαίλης, μὲ βίντζι, διάδοχος ὁ υἱὸς του Γεώργιος μέχρι τοῦ 1966· ἀπὸ τὸ 1947 μηχανοκίνητο)
- ιθ´) Ἀναστάσιος Δημ. Λιάτας (ἡ Τασέλος, † 1944)
- κ´) Γεώργιος Λιάτας (ἡ «Φυλλαδαίικο λιοτρίβι»)
- κα´) Ἰωάννης Γεωργ. Λιόσης (ἡ Μπούρας, στὸ Μπουλμέτι, διάδοχοι οἱ υἱοὶ Γεώργιος, Εὐάγγελος, Ἀναστάσιος καὶ Νικόλαος· ἀπὸ τὸ 1938 μηχανοκίνητο)
- κβ´) Βασίλειος Μελάς (ἡ Μπέλλος, ἀπὸ τὸ 1932 μὲ πιεστήριο, διάδοχος ὁ υἱὸς του Εὐάγγελος)
- κγ´) Κων/ντῖνος Παντελ. Ξυπολιάς (ἡ Τσακισμένος)
- κδ´) Ἀναστάσιος Παντελ. Ξυπολιάς
- κε´) Σταῦρος Κ. Ξυπολιάς
- καστ´) Μιχαὴλ Παντ. Ξυπολιάς (2)
- κζ´) Εὐάγγ. Ὀψιμούλης (ἡ Σκούνας, Παλ. Λιγουργεῖο, πολλαπλοῦν)
- κη´) Ζωγράφος Παπαθανασίου
- κθ´) Δημήτριος Παπαθανασίου (ἡ Λαγός, 2)
- λ´) Δημήτριος Θεοδῶρ. Παπαϊωάννου (ἡ Χάφτας)
- λα´) Δημήτριος Παπαϊωάννου (ἡ Φαρμάκης, διάδοχος ὁ υἱὸς του Σταῦρος, Πρόεδρος τῆς Κοινότητος)
- λβ´) Μιχαὴλ Θεοδῶρ. Παπαϊωάννου (ἡ Μπαχαρίκος, πολλαπλοῦν, 2)
- λγ´) Σταῦρος Θεοδῶρ. Παπαϊωάννου (ἡ Λελέαμ, 2)
- λδ´) Κων. Ἰ. Σαρρῆς (ἡ Κωτσαλάλας, 2, διάδοχος ὁ υἱὸς του Ἰωάννης μέχρι τοῦ 1960)
- λε´) Ἡρακλῆς Σκοτῶρης (πολλαπλοῦν)
- λστ´) Ἀναστάσιος Τόλιας (ἡ Ἀναγνώστης)
- λζ´) Ἀνδρέας Ἀναστ. Τόλιας (Λουλᾶς ἡ Ἄφρων, 1917, ὑδραυλικόν)
- λη´) Φίλιππος Τυροβολᾶς (πολλαπλοῦν)
- λθ´) Χρῆστος Χριστόπουλος
- μ´) Συνεταιρισμὸς τῶν 40 (προπολεμικῶς, 1938, μὲ πρόεδρον τὸν Κ. Λιούγκαν)
- μα´) Συνεταιρισμὸς τῶν 100 (1958 κ.ἐξ.)

Περὶ τὰ 20 ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰργάζοντο κατὰ τὴν Κατοχὴν ἱκανοποιητικῶς, ὅταν ἐπεβλήθη μὲ τὸ Νομοθετικὸ διάταγμα 1602 τοῦ 1942 φόρος 10% καὶ ὑποχρεωτικὸ παρακράτημα 20% ἐπὶ τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν ἐλαιοποιησίμων ἐλαίων· ἀρχικῶς εἶχε ἀποφασισθῇ ἡ ἐνοικίασι σὲ ἰδιῶτες, δημοσιώνας-

publicanos, του έγγείου τούτου φόρου και του παρακρατήματος κατά το άρχέγονο σύστημα της έκμισθώσεως των φόρων³², το όποιο τόσες άποτρόπαιες άναμνήσεις έχει άνεξίτηλα χαράξει σέ όλες τις έγγραφες πηγές της οικονομικής και πολιτικής ιστορίας από της ρωμαϊκής εποχής, της βυζαντινής, της περιόδου της Τουρκοκρατίας και της πρώτης εκατονταετίας του νεοελληνικού κράτους· ακόμη και τα κενά βαρέλια ελαίου και ελαιών έδεσμεύθησαν, άπαγορευθείσης της πωλήσεώς των ή οίασδήποτε διαθέσεως (Ε΄ 8613 /11.8.1942 Υπουργ. απόφ. και άγοραν. διάταξι 98/28.8.1942, ΦΕΚ 133 και 156 του 1942, τχ. Β΄ σσ. 567-571 και 667-8).

Οί άναμνήσεις αυτές ξαναζωντάνεψαν την τελευταία στιγμή και ώδήγησαν στην άναθεώρησι και τη συγκέντρωσι του ελαιολάδου και των ελαιών από το Κράτος άπ' ευθείας, όρισθέντων δημοσίων κυρίως ύπαλλήλων, οί όποιοι παρηκολούθησαν συνεχώς σέ όλη τη διάρκεια της λειτουργίας των ελαιοτριβείων την έκθλιπτική διαδικασία και τις παραγόμενες ποσότητες, εισπράττοντες επί τόπου σέ είδος τα φορολογικά δικαιώματα του Κράτους. Βεβαίως οί συνθήκες δέν ύπηρεζαν ιδανικές, διαρροές ύπηρεζαν, αλλά ώφελήθη ό δημοσιούπαλληλικός κόσμος και άλλοι, που είχαν όρισθη έπόπται· οί εκ της σέ είδος φορολογήσεως συγκεντρωθείσες σημαντικές ποσότητες ελαιολάδου διανεμήθησαν μετά το τέρμα της όλης διαδικασίας από των άρχων του 1943 μέ τα δελτία διανομών σέ όλο τον κόσμο, ένα όμως σημαντικό τμήμα έξ αυτών λέγεται ότι περιήλθε στίς Άρχές Κατοχής³³. Προσω-

32. Σέ αυτοκρατορικό διάταγμα του μεγάλου Κωνσταντίνου του 320 μ.Χ. (Codex Justinianus XII, 46 (47) 1), μέ το όποιο απήλλαξε τους «άπομάχους» (στρατιωτικούς= veteranos) από κάθε «άστική λειτουργία», προσωπική και σωματική, από κάθε δημόσιο τέλος και διαπύλιο και από κάθε άλλη εισφορά, όπως και από όποιοδήποτε δημόσιο έργο, χαρακτηρίζονται οί publicani - δημοσιώνας ως «είθισμένοι νά λεηλατούν τους έμπορευμένους», το αυτό όμως έπράττον και όλοι οί φορολόγοι, οί «έκλήπτορες δημοσίων συντελειών» (exactores publicorum vectigalium) ή «conductores fiscalium», δηλ. οί μισθούντες τους δημοσίους φόρους ή προσόδους· «έκληψις» ή «έκληπτορία» ή μίσθωσις των δημοσίων προσόδων, πρβλ. Ίουστινιανού Novellae 123, 6 και 130, 3· «Βασιλικά» Λέοντος του Σοφού βιβλ. III, τίτλ. Α΄ μγ΄ και βιβλ. LVI, τίτλοι Α΄-ΚΑ΄, έκδ. Heimbach, t. V, Lipsiae 1850, σσ. 150-181, και τις μελέτες μου: α) Αί δημοσιονομikai θεωρίαι του Γεμιστού-Πλήθωνος, στή «Πρακτικά του έκτάκτου πνευμ. Συμποσίου, Σπάρτη-Μυστράς 27-29 Μαΐου 1988, Παράρτημα 16 του περ. «Πελοποννησιακά», Άθήναι 1990, σσ. 327-9, 336 και β) Πρόσωπα και πράγματα της Άργοναυπλίας... «Ναυπλιακά Άνάλεκτα» III (1998), σ. 72, ύποσημ. 33.

33. Και μετά τη συγκέντρωσι των σιτηρών διεδόθησαν παρόμοιες φήμες, τις όποιες ό Ύπουργός των Οικονομικών Σ. Γκοτζαμάνης τις διείψευσε (έφημ. «Βραδυνή» φ. 6936/13.8.1942, σ. 2). Μέ το νομοθ. διάταγμα 293 «περί διενεργείας προμηθειών προς έξυπηρέτησιν των Άρχων Κατοχής» είχε συσταθί από 19.6.1941 ή «Ύπηρεσία Προμηθειών των Άρχων Κατοχής» και μέ την Α΄ 2331/31.1.1942 απόφασι του Σ. Γκοτζαμάνη έτροποποιήθησαν και συνεπληρώθησαν αί διατάξεις περί διενεργείας προμηθειών προς έξυπηρέτησιν των Άρχων Κατοχής (ΦΕΚ 13/19.2.1942, τχ. Β΄, σ. 57).

πικῶς δὲν ὑπῆρξα αὐτόπτης παρόμοιας παραδόσεως-ἀφαιρέσεως, οὔτε ἤκουσα ἄλλων ἐχόντων προσωπικὴν ἀντίληψιν· στὴν ἐπομένη ὁμως γεωργικὴ περίοδο ἢ σὲ εἶδος φορολόγησι δὲν ἐφηρμόσθη. Ἐὰν εἶχαν ἐπωφελῆθῃ οἱ Ἀρχεῖς Κατοχῆς ἐκ τῆς σὲ εἶδος φορολογήσεως, δὲν εἶχαν τὴ δύναμι καὶ τὴν ἐξουσία νὰ «ἐπιμείνουν» στὴ διατήρησι τοῦ αὐτοῦ συστήματος, γιὰ νὰ ἐπωφελθοῦν καὶ τὴν ἐπόμενη χρονιά;

* * *

Ἡ παραπάνω μελέτη ἐβασίσθη ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν ἐπὶ ἐγγράφων, δηλ. ἐπὶ ἀδιαφεύστων ἀποδεικτικῶν στοιχείων, τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἀριθμητικὰ μεγέθη τῶν ὁποίων ἐταξινομήθησαν καὶ ἐπεξηγήθησαν χωρὶς φόβο, «διαμπᾶξ», ἐντελῶς, καὶ χωρὶς ἴχνος οἰοδηήποτε πάθους κατὰ παντός, καίτοι ἐκεῖνος ποὺ κατέγραψε καὶ ἔζησε ἀπὸ κοντὰ τὰ γεγονότα ἐκεῖνης τῆς ἀπεχθοῦς ἐποχῆς, πολὺ ἐταλαιπωρήθη καὶ διεκινδύνευσε ἀργότερα, ἀνυπαίτιως στὴν οὐσία, καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐφαίνοντο προστάτες του... Ὁ προσωπικὸς συναισθηματισμὸς καὶ οἱ ὅποιοιδήποτε ἰδεολογίες δὲν ἐπετράπη νὰ ἀσκήσουν ὅποιαδήποτε ἐπιρροή, νεκροποιηθέντα ἢ ναρκωθέντα, γιὰτι καὶ τὸ μᾶκρος τοῦ χρόνου καὶ ἡ πείρα τῆς ζωῆς καὶ τὰ οἰκειωθέντα διδάγματα ἀρκετῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, καὶ κυρίως τῆς ἱστορικῆς καὶ νομικῆς ἐπιστήμης, τοῦ ἐπέτρεψαν καὶ τὸν ἐξανάγκασαν, πέρα ἀπὸ κάθε φιλοδοξία, νὰ σταθῇ καὶ νὰ στέκεται ὑπεράνω κάθε μικρότητας καὶ ἐπιδιώξεως· στόχος του μόνον ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια καὶ κανόνας ἔρευνας καὶ ἀξιολογήσεως μόνον ἐκεῖνος ποὺ ἐπιβάλλει ἡ πραγματικὴ ἱστορικὴ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία δὲν ἐπιδιώκει νὰ εἶναι «φιλαπεχθίμων», δὲν ἀγαπᾷ νὰ τὴν ἀπεχθάνωνται, δὲν νιώθει δηλ. εὐχαρίστησι προσβάλλοντας, κατηγορῶντας μεταθανάτιως πολλάκις καὶ κάνοντας ἐχθρούς³⁴, ἀλλὰ ἀγωνίζεται νὰ ἀνευρίσκῃ τὴν ἀλήθεια, καὶ μόνον, καὶ «ἀληθεῖν χρεωμένη» νὰ προσδιορίζῃ³⁵ ὁρθῶς ὅλα τὰ ἐπισυμβάντα καὶ τοὺς συντελεστές των, καταγράφουσα τὰ πάντα «μῆτε πρὸς ἐχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μῆτε πρὸς χάριν»³⁶. δὲν ἀποκρύπτει λοιπὸν οὔτε διαγράφει ὅποιοδήποτε γεγονός, «ἐρέουσα καὶ οὐ φίλα», ἔστω καὶ ἂν μπορῇ νὰ προκαλέσῃ σὲ μερικοὺς δυσαρέσκεια καὶ χολή. Ἐχῶ ξαναγράψῃ καὶ πρέπει νὰ ξανατονίσω ὅτι ὁ ἄξιος τοῦ ὀνόματός του Ἱστορικὸς ποὺ συλλέγει ὅλη εἴτε γιὰ νὰ γραφοῦν «τὰ ἐπιχώρια»³⁷, δηλ. γιὰ μιὰ τοπικὴ ἱστορία, εἴτε γιὰ μιὰ γενικώτερη, δὲν δικαιούται νὰ ἀφαιρέσῃ ἢ νὰ ἀποσιωπήσῃ κανένα σχετικὸ στοιχεῖο, ἀλλὰ ὑποχρεοῦται νὰ καταγράψῃ καὶ προβάλῃ πιστῶς «σὺν ἐπιστήμῃ» καὶ ἄνευ «θυμοῦ» καθετὶ ποὺ βρίσκει καὶ ὄχι μόνον τὰ

34. Γνωρίζουμε ἀπὸ τὸν Ἱσοκράτην (πρὸς Δημόνικον δ' 33): «ἀρχὴ γὰρ φιλάς μὲν ἔπαινος, ἐχθρας δὲ ψόγος».

35. Ἡρόδοτος Ζ' 104.

36. Δημοσθένους, Περί τῶν ἐν Χερδονήσῳ 1 (90).

37. Παυσανίου Ἑλλάδος Περιήγησις X, 15, 5.

«ἄξια μνήμης»³⁸, τὰ ὁποῖα προσδιορίζονται βάσει προσωπικῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀξιολογήσεως, δηλ. βάσει ἀμφιλεγόμενων κανόνων κρίσεως· ἐξ ἄλλου ὑποχρεοῦται νὰ σημειώνῃ μὲ πᾶσαν ἐντιμότητα καὶ εἰλικρίνεια, ἂν «αὐτοπτῶν»³⁹ γράφῃ ἢ ἀπλῶς ἄλλων ἀκούσας καὶ ποίων καὶ ἂν προέβῃ ἢ ὄχι σὲ παραλλαγές ἢ ἀξιολογήσεις. Ὅσον ὀλιγώτερα ἐρμηνεύματα καὶ πιθανολογήσεις περιλαμβάνει ἡ Ἱστορία, τόσο γνησιώτερος καὶ ἀξιοπιστώτερος ὁ διδακτικὸς λόγος τῆς, πολὺ περισσότερο, ὅταν μιλάνε ἅμεσα τὰ τεκμηριωμένα ἱστορικὰ γεγονότα, χωρὶς ψαλιδίσματα καὶ κοντσουρεῦματα καὶ χωρὶς ἐρμηνευτικά παραγεμίσματα, τὰ ὁποῖα μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἠθελήμενα «πλαστουργήματα» ἢ ἀπλῶς «κατασκευάσματα». Ἡ ἱστορικὴ ἐπιστῆμη, ἀνιδιοτελὴς κατὰ πάντα, ὅταν δὲν στρατεύεται, εἶναι ἐπιστῆμη πού συντελεῖ στὴ μίμησι τοῦ καλοῦ καὶ στὴν ἀποφυγὴ τοῦ κακοῦ· ὅταν ὅμως ἀποσιωπᾶται τὸ κακὸ ἢ ἐξωραΐζεται πλαστογραφούμενο, μὲ ποῖο τρόπο θὰ τὸ μάθουμε καὶ θὰ τὸ ἀποφύγουμε; Ἡ Ἱστορία, ὡς ἐπιστῆμη εἴτε τῶν ἰδιωτικῶν καὶ προσωπικῶν συμβάντων, εἴτε γενικῶς τῶν πράξεων, τῶν γεγονότων καὶ τῆς συγκυρίας, εἴτε τῶν παραδόξεων καὶ μοναδικῶν φαινομένων⁴⁰, δὲν εἶναι γλυκανάλιο κατασκευάσμα μὲ ἀναπόδεικτες γενικότητες καὶ ἀοριστολογίες καὶ λιβανωτοὺς πρὸς τοὺς ἐκάστοτε ἰσχυροὺς ἢ τίς ἰδέες τους καὶ τὰ σχέδιά τους, γιὰ νὰ χαϊδεύῃ τ' αὐτιά τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ν' ἀφήνῃ ἄδειο τὸ μυαλό τους. Ἄν ἡ μελέτη καὶ γνῶσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας γενικῶς καὶ ὄχι μόνο τῆς Πατρολογίας εἶναι ἀναγκαῖα πού γίνεται καὶ ψυχωφελής, ἡ γνῶσις τῆς Ἀλήθειας γιὰ τὸ παρελθόν, πού παρέχει ὄχι ἡ ἀτελής καὶ λογοτεχνίζουσα καὶ ψευδῶνυμη Ἱστορία, συντελεῖ στὸ δέσιμο τοῦ ἀτόμου μὲ τὸ παρελθόν καὶ τὴν ὁλοκλήρωσί του, ὁλοκλήρωσι καὶ σὰν δίκαιης καὶ σκεπτόμενης ὁρθώτερα καὶ ἀντικειμενικώτερα προσωπικότητας. Ἡ Ἱστορία δὲν φέρει πάντοτε τὴ σφραγίδα τῆς κοινωνικῆς λογικῆς· ὅταν λειτουργοῦν ἄδικες καὶ παράλογες «δυνάμεις», τόσο ἀντιδροῦν ἀντίρροπες «δυνάμεις» ἀμέσως ἢ βραδέως καὶ μακροπροθέσμως· τὸ ἱστορικὸ γίγνεσθαι συνυπάρχει μὲ τὴ φύσι εἴτε ὑπάρχουν ἄνθρωποι παρόντες καὶ τὸ καταγράφουν καὶ τὸ ἐρμηνεύουν εἴτε ὄχι· ὑποδιαίρει αὐτοῦ ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία, ἡ παγκόσμια περιπέτεια τοῦ ἀνθρώπου ἀνω στὴ Γῆ, μὲ τὰ δισεκατομμύρια τῶν σελίδων τῆς. Τὸ μέλλον τῆς Ἱστορίας εἶναι αἰώνιο, ὅσο καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἢ ... καὶ ἐπὶ ἄλλων πλανητῶν. Ἡ δημόσια ἀναμνημόνευσι γεγονότων τοῦ παρελθόντος, ὅταν ὑπηρετῇ τὴν ἱστορικὴ καὶ μόνο ἐπιστῆμη, ἀποτελεῖ χρέος πρὸς τὸ κοινωνικὸ ἀδιακρίτως σύνολο καὶ πρὸς τίς μέλ-

38. Πausanίου ἐνθ' ἀνωτ. IV, 15, 5· VI, 19, 6· VIII, 48, 4.

39. Πausanίου, IV, 31, 5· VIII, 41, 10.

40. Henri Berr, *La Synthèse in Histoire. Essai critique et théorique*, Paris 1911, σ. 24 κ.ἑξ.

λουσες ακόμη γενεές και συνεπώς οὐδείς νουνεχής δικαιολογείται ἡ δικαιούται νὰ τὴν ἀποτρέπη ἢ νὰ τὴν ματαιώνη. Καὶ πρέπει νὰ ξαναθυμηθοῦμε καὶ γενικεύσουμε τὴν ἔννοια τῶν λόγων τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ποὺ προτρέπει νὰ προβάλλεται «ὁ λόγος τῆς ἀληθείας»⁴¹, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, μιᾶς ἀπὸ τίς περίβλεπτες μορφές τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴ σοφία, γιὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλευθεροφροσύνη της, ποὺ ἀναγνωρίζει: «ἰσχυρὸν τ' ἀληθές»⁴². Ἀπὸ τὴν κρίσι τῆς Ἱστορίας κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ διαφύγη, ὅσο μικρὸς καὶ ὅσο μεγάλος καὶ ἂν εἶναι, ἀρκεῖ πρῶτα νὰ ὑπάρχουν «πληροφορίες» ἢ ἐγγραφὰ στοιχεῖα, ποὺ ἔχουν περάσει καὶ καταγραφῇ στὴ «μνήμη» τῆς Ἱστορίας, καὶ δεύτερα νὰ ἔχουν ἐπηρεάσει λίγο ἢ πολὺ, θετικά ἢ ἀρνητικά, ἐπὶ ὄνομα ἢ ἀνώνυμα, τὴν πορεία τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων. Ἡ Ἱστορία, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, ἀσχολεῖται μὲ «τὰ καθ' ἕκαστον», ὅλα βεβαίως ποὺ ἐπιβάλλεται νὰ «ἀναμαστεύη», δηλ. νὰ βροῖσκη καὶ νὰ ἐρευνᾷ ἐπιμόνως ὁ ἄξιος ἱστορικός, μὲ μέθοδο καὶ ἐνδιαφέρον, καὶ κανένα γεγονός τοῦ παρελθόντος δὲν πρέπει νὰ διαγράφη ἢ ἀποσιωπᾷ, πολὺ περισσότερο νὰ πλαστογραφῇ μὲ ἀνεπέρειστα ἐρμηνεύματα· μὴ ξεχνᾶμε πῶς ἡ πλαστογραφία ἢ ἡ ἀποσιώπησι ἔστω καὶ ἐνὸς γεγονότος εἶναι δυνατόν νὰ ἐπηρεάσῃ ἅμεσα ἢ ἔμμεσα κυριαρχικὰ πορίσματα τῆς Ἱστορίας, ποὺ τῆς δίνουν ἔτσι μίαν ἄλλην εἰκόνα καὶ τὴν ἐκτρέπουν σὲ παρηλαγμένους καὶ ἐπομένως ψεύτικους δρόμους.

Εἶναι λοιπὸν ἡ μελέτη αὐτὴ μικρὸν δείγμα ἢ ὑπόδειγμα ἱστορικῆς σύνθεσης βασιζομένης ἀποκλειστικῶς ἐπὶ ἐγγράφων στοιχείων καὶ ἐπὶ ἐπιβαλλομένων πρὸς κατανόησιν ἐπεξηγήσεων ἀνθρώπου αὐτόπτου καὶ αὐτηκούου, ἢ ἀντικειμενικότητα τοῦ ὁποῖου θεμιτὸν ἴσως ν' ἀμφισβητεῖται ἐξ ἀγαθοῦ μόνον συνειδότης ἢ ἐξ ἀγνοίας, ἀλλὰ ὁ ὁποῖος ἔχει πολλὰ ἀποδεικτικά ἐρεῖσματα ἐπιβεβαιώσεως τῶν γραφομένων καὶ ἐπαληθεύσεως· δὲν ἐπεδιώξε ὠραιολογίες οὔτε ρητορικὲς ἀκροβασίες γιὰ νὰ ἐντυπωσιάσῃ, ὅταν μάλιστα ἀναφέρεται σὲ μιὰ ἐποχὴ ἐκμεταλλεύσιμη, ὅπως τόσες φορὲς ἔγινε ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀπὸ τὴν πεζογραφία καὶ ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ ἀπὸ τὸν κινηματογράφο, ἀλλὰ σὰν γνήσιος ἱστορικός καὶ νομικὸς ἐθεώρησε καθήκον νὰ παραμείνῃ λιτὸς καὶ σαφὴς στὴ διατύπωσι, πάντοτε κυριολεκτῶν, καὶ νὰ μὴ ἐπισκιάξῃ ἢ καταπνίγῃ τὴν ἀλήθεια.

ΘΕΟΔ. Δ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπίτ. Ἐπιθεωρητὴς Ὑπουργ. Οἰκ/κῶν,
πτυχ. Φιλολογίας καὶ Νομικῆς.

41. Ἐπιστολὴ κλάσ. Α' 7: πρὸς Γρηγόριον ἐταῖρον, ἐν J. -P. Migne, Patrol. Graec. t. 32, στήλ. 244.

42. Ἐπιστολὴ βιβλ. Ε' φξστ' (566): Πέτρῳ, Migne Patrol. Graec. t. 78, 1860, στήλ. 1641: «ἰσχυρὸν μὲν τ' ἀληθές, καὶ σιγητὸν πολλάκις· καὶ τοὺς κρύπτειν θέλοντας τὰ ἀπόρητα κατήφεια προδίδωσι καὶ στεναγμός...».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ		ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΡΤΟΥ 12η εβδομάς	
Ατομικόν Δελτίον Άρτου		Κυριακή Σάββατον	Πέμπτη
Αδείων αριθμός 7817		Παρασκευή	Τετάρτη
Όνομα και επώνυμον κατόχου		ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΡΤΟΥ 9η εβδομάς	
Διεύθυνσις κατοικίας:		Κυριακή Σάββατον	Πέμπτη
Όδός:		Παρασκευή	Τετάρτη
Αριθ.		ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΡΤΟΥ 6η εβδομάς	
Συντομία		Κυριακή Σάββατον	Πέμπτη
Όνοματεπώνυμον Άρτοκόλου		Παρασκευή	Τετάρτη
Διεύθυνσις		ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΡΤΟΥ 3η εβδομάς	
Αδείων αριθμός		Κυριακή Σάββατον	Πέμπτη
7817		Παρασκευή	Τετάρτη
Όνοματεπώνυμον Άρτοκόλου		ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΡΤΟΥ 1η εβδομάς	
Διεύθυνσις		Κυριακή Σάββατον	Πέμπτη
Αδείων αριθμός		Παρασκευή	Τετάρτη
7817			

οι υπελλήλοι 90605431

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 16417

Εν Ναυπλίω τῇ 27-9-1942

Πρὸς
ἀιδάσας τὰς ὀργανώσεις
ἐνταῦθα

ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρῶσμεν ὑμῖν ὅτι πᾶσα ἀνακοίνωσις ὀργανώσεως τινος ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν λαὸν εἴτε δι' ἡμερί-
δων ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ Ναυπλίου, εἴτε διὰ τοιχοπολλήσεως εἴτε
ἐπ' ἐκκλησίαις ὑφίσταται προηγουμένως τὴν ἡμετέραν λογοκρισίαν
ἢ ἐν ἀπουσίᾳ ἡμῶν τοῦ ἡμετέρου Τμηματάρχου τῆς Νομαρχίας
κ. Μανιατάκου.

Παρακαλεῖσθε ὅθεν πρὸ πάσης δημοσιεύσεως ὅπως ὑποβάλητε
τὰ ἀνακοινώσεις σας εἰς τὴν Νομαρχίαν ὅπως ὑποστῶσιν τὴν ἐν
λόγῳ λογοκρισίαν ἣτις ἐστὶ ταχίστη.

Τὸν παραβάτην τῆς παρούσης θέλομεν παραπέμψαι εἰς τὴν
ἐπιτροπὴν ασφαλείας πρὸς ἐκτόπισιν.

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ
Α. ΒΕΡΡΟΙΟΣ

Χαριβέας ἀντίγραφον
ὁ προϊστ. τοῦ Ε' τμήματος

Πίσω ἀπὸ τὸ Δελτίο Ἄρτου δακτυλογραφημένη ἡ διαταγὴ τῆς λογοκρισίας

